

ISSN 2822 - 0617 (Online) ISSN 2822 - 1141 (Print)

วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล

Arts and Culture Journal of the Lower Moon River

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ (วาระการออกราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 (มกราคม ถึง เมษายน) | ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม ถึง สิงหาคม) | ฉบับที่ 3 (กันยายน ถึง ธันวาคม)

ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง สุขทอง อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน รองอธิการบดีฝ่ายยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวิ ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สารภี วรรณตรง นายฉัตรเอก หล้าล้ำ และ นางสาววัลย์ งามชื่น
ผู้ทรงคุณวุฒิประจำสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

บรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.วิจิตรา โปธิสาร	รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
กองบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
	รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิศักดิ์ จำปาแดง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ทองทิพย์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์
	รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ นารีรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
	รองศาสตราจารย์ ดร.อัสนีย์ เปลี้นศรี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัษฎพร สุขทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ระโส	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิชชาณัฐ ตูจันดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัชวาล สนิทสันเทียะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
	อาจารย์วันมพร พาพะนิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ทีมสนับสนุนงานวารสาร สังกัดสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

นายสมชาย มิถุนดี นางสาวณฤดี แปลงดี นายอนุชา ถือสมบัติ นางนิมิตรา บุตรกันหา
นายพิพัฒน์ วิถี นางสาวพวงฤดี สุกใส นายทวิวัฒน์ มูลจัต นางสาวนุชสรา พันแก้ว
นางสาวอัญชิสา สมบัติพิทักษ์สุข นางสาวอศุภา คงสุข

สำนักงาน วารสารสำนักศิลปะและวัฒนธรรม อาคาร 38 ชั้น 1 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
186 หมู่ 1 ถ.สุรินทร์-ปราสาท ต.นอกเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000 โทรศัพท์ 0 4451 5227
อีเมล acj.lmr@sru.ac.th เว็บไซต์ <https://so07-mi.tci-thaijo.org/index.php/acj>

บทสรุปผู้บริหาร

วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล ได้เริ่มต้นตีพิมพ์ผลงานวิชาการ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ปีการศึกษา 2549 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2567 ซึ่งเป็นปีที่ 13 โดยวารสารได้มีการปรับปรุงรูปแบบและการบริหารจัดการวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์ TCI กองบรรณาธิการได้เปิดรับบทความ 2 ประเภท คือ บทความวิจัย และบทความวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ วารสารมีกำหนดการออกปีละ 3 ฉบับ (วาระการออกราย 4 เดือน) ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม ถึง เมษายน ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม ถึง สิงหาคม และฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน ถึง ธันวาคม ขอบเขตของวารสาร ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาและบูรณาการศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์และสืบสาน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม บทความที่ส่งเข้ามาจะได้รับการประเมินคุณภาพของผลงานทางวิชาการ โดยผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ซึ่งพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนบทความ ผู้ประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double Blind Review) ทั้งนี้วารสารจะดำเนินงานตามกรอบจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูลหวังเป็นอย่างยิ่งว่านักวิจัย นักวิชาการ จะส่งผลงานเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการในวารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล วารสารขอเชิญชวนส่งผลงานวิชาการมายังวารสารเพื่อที่เราจะได้ประเมินคุณภาพและตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการของท่านต่อไป อนึ่งที่สำคัญวารสารขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาในการกลั่นกรองคุณภาพผลงานวิชาการให้มีคุณภาพ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารนี้จะเป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวัส อินทวิ
ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
ที่ปรึกษา

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล มีขอบเขตการตีพิมพ์ของวารสาร ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาและบูรณาการศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์และสืบสาน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม โดยในปีที่ 13 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2567 มีบทความ จำนวน 6 บทความ เป็นออกเป็นบทความวิจัย จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) แนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 2) การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และ 3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชอิริยาข ตอน กำเนิดมะกะโทโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบริหารภูมิเขตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 บทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) An analysis of Applied Buddhist Metaphysics in Societal Context 2) ประวัติศาสตร์หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่าง พ.ศ. 2457 - 2566 และ 3) “ลายศรีภูมิ” กับการกลายเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในช่วงทศวรรษ 2510 - ทศวรรษ 2560

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่เผยแพร่ในวารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในวงการวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

อาจารย์ ดร.วิจิตรา โพธิสาร
รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทความวิจัย	
● แนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจี่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ▪ พัทธพล สุขบรรณ, วีรพงษ์ นิทะรัมย์, อติสา สุวรรณัง, วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน	1
● การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ▪ จรินทร์ ทองนรินทร์, วชิราพร วิมานรัมย์, ธนวัฒน์ มีสันเทียะ, วันชัย สุขตาม, จิรายุ ทรัพย์สิน	13
● การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโทโดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนบริหารภูมิเขตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ▪ วัลลภา ศิริพละ, วนิดา พรหมเขต	28
บทความวิชาการ	
● An analysis of Applied Buddhist Metaphysics in Societal Context ▪ Samphose Prak, Chakkapan Wongpornpavan, Ratanak Keo	41
● ประวัติศาสตร์หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่าง พ.ศ. 2457 - 2566 ▪ ฉันทพงศ์ สารรัตน์, สิริชัย ศรีชัย, ภาณุพล พงษ์สุระ, ปฏิภาณ ดวงแก้ว, ศรชัย กันทอง, ธีรวัฒน์ กันยาสาย, พลัฏฐ์ มณีชีษณุพงศ์, วิช연ทร์ ทิพย์มาตร์	47
● “ลายศรีภูมิ” กับการกลายเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในช่วงทศวรรษ 2510 - ทศวรรษ 2560 ▪ นวพล ภูสุข, ธนกฤต ภูจันทา, สุรบถ ปะกิลาทัง, นราวิทย์ ดาวเรือง	63
ภาคผนวก	
● จริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ (Publication Ethics)	73
● เทมเพลตบทความวิชาการและบทความวิจัย	76
● แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์	81
● คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ	82
● ขั้นตอนการทำงานของวารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล	95

แนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

Guidelines for Career Development for Ban Kut Ngio Community,

Muen Si Sub-District, Samrong Thap District, Surin Province

พัทธพล สุขบรรณ^{1*} วีรพงษ์ นิทะรัมย์¹ อลิสา สุวรรณัง¹ วันชัย สุขตาม¹ และ จิรายุ ทรัพย์สิน¹

Pattapol Sookban^{1*}, Werapong Nitarume¹, Alisa Suwannang¹, Wanchai Suktam¹, and Jirayu Supsin¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹

Faculty of Humanities and Social Science, Surindra Rajabhat University¹

*Corresponding author, e-mail: pattapol162546@gmail.com

วันที่รับบทความ: 31 ธันวาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 30 มีนาคม 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 30 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจิ้ง และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล จำนวน 195 คน สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน และค่าแจกแจงแบบที่ ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน กลุ่มอาชีพและกลุ่มเกษตรกร และประชาชนในชุมชน จำนวน 30 คน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ สังเคราะห์เป็นประเด็นร่วมหรือประเด็นหลัก และอภิปรายเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษา ระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพ พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุและรายได้เฉลี่ยแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชน พบว่า ด้านการตลาด คือ ควรมีตลาดรองรับสินค้าในชุมชน โดยมีการสำรวจผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการของท้องตลาด ด้านการผลิตและคุณภาพ คือ ชุมชนมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนในการผลิตสินค้าเพื่อช่วยลดต้นทุนในการผลิต ด้านการพัฒนาอาชีพ คือ ชุมชนอยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ให้ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพและอยากมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ด้านปัญหาอาชีพ คือ แต่ละกลุ่มอาชีพควรมีการประชุมเฉพาะกลุ่ม ควรมีการบริการจากภาครัฐและภาคเอกชน มีการให้คำปรึกษา ด้านงบประมาณ คือ ควรมีโครงการรองรับและจัดหางานให้กับชุมชน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา การพัฒนาอาชีพ ชุมชนบ้านกุดจิ้ง จังหวัดสุรินทร์

Abstract

Developing the community's careers into sustainable practices must allow the community to express their opinions towards community development for creating a peaceful and happy life. The objectives of this study were to 1) study the level of opinions towards the career development of the Ban Kut Ngio community, Muen Si Subdistrict, Samrong Thap District in Surin Province. 2) To compare opinions on the career development of Ban Kut Ngiew community and 3) to study the career development guidelines of the Ban Kut Ngio community. There were using mixed methods of research and separated into two phases. The first phase, the quantitative research used questionnaires to collect 195 people. The statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, variance, and t-distribution. The second phase, the qualitative research used in-depth interviews with 30 key informants who were selected by purposive sampling including village headman, assistant village headman, sub-district doctor, sub-district chief inspector, professional group and farmer group. The data analysis used content analysis, categorizing, synthesizing into common issues or main issues, and content discussion. The research results found that 1) the study result of community opinions on career development as a whole were at the highest average level. 2) The results of community opinions comparison overall on career development found that gender, educational level, occupation, and status have different opinions on career development, while age and average income were differences in overall opinions on career development with statistics at the 0.05 level. 3) The study results of career development guidelines for the Ban Kut Ngio community found that the marketing should support the community products market with a product survey of market demand. In terms of production and quality, the product processing community used natural raw materials available in the community to reduce production costs. In terms of career development, the community would like to have lecturers to come and provide knowledge about career promotion and would like to have a community enterprise group established. Regarding occupational problems, each occupational group should have a specific group meeting and should be serviced by both the government and private sectors. The budget consultation should have projects to support and provide jobs for the community.

Keywords: Development Guidelines, Career Development, Ban Kut Ngio Community, Surin Province

บทนำ

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยตามระบบทุนนิยมตะวันตกที่มีบทบาทเป็นกระแสหลักมาตั้งแต่เริ่มทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ซึ่งเน้นการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านวัตถุเป็นหลักโดยให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมและเขตเมืองเป็นสำคัญแม้ว่าด้านหนึ่งจะนำมาซึ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางวัตถุ สะท้อนให้เห็นจากระดับรายได้ประชาชาติของประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้น ถนนหนทางและระบบสาธารณูปโภคที่ดีขึ้นแต่อีกด้านหนึ่งกลับพบว่าการพัฒนาตามแนวคิดดังกล่าว

ยิ่งพัฒนาไปมากเท่าใดความแตกต่างระหว่างชนบทและเมืองก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยที่คนส่วนใหญ่ของประเทศหรือภาคชนบทนั่นเองที่เป็นผู้แบกรับภาระต้นทุนของการพัฒนามาโดยตลอด (ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ, 2546 : 1 - 6)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอาชีพในชุมชน พบว่า มีแนวคิดที่สำคัญๆ ได้แก่ (1) แนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพึ่งตนเอง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและยั่งยืน แนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาอาชีพได้ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นหรือสิ่งที่ประชาชนมีอยู่นำมาสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่า เช่น วัสดุจากการเกษตร เพื่อที่จะสร้างรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน (ดิเรก ฤกษ์หรรษา, 2527) (2) แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาชนบท เป็นแนวคิดการพัฒนาที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาอาชีพได้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกัน การพัฒนาการตลาด และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ณัฐพล ชันธไชย, 2527) (3) อาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม การประกอบอาชีพของแต่ละบุคคลจะทำให้บุคคลนั้นได้ใช้ทักษะความสามารถในการสร้าง คุณค่าให้แก่ตัวเอง ทั้งยังมีรายได้สามารถดูแลตนเอง และครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ เมื่อ ประชาชนในชุมชนมีการประกอบอาชีพ ทำให้คนมี คุณภาพชีวิตดี สภาพสังคมความเป็นอยู่ที่ดี ชุมชนจะเกิดเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และการบริการที่มีคุณภาพก่อให้เกิดรายได้กลับสู่ชุมชน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์, 2561 : 29 - 33) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธชาติ สำราญวงษ์ และคณะ (2562 : 1202) ได้ศึกษาสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร การผลิตเห็ดฟางของเกษตรกร แนวทางการส่งเสริมการผลิตเห็ดฟางของเกษตรกร โดยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการผลิตเห็ดฟางของเกษตรกร โดยพบว่าควรมีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการผลิตเห็ดฟางให้มีคุณภาพและมาตรฐานของเห็ดฟางโดยคนในชุมชน ผู้นำชุมชน นักส่งเสริมอาชีพเกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จังหวัดสุรินทร์ ในปี พ.ศ. 2565 มีการแบ่งเขตการปกครองตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดเป็น 17 อำเภอ 158 ตำบล 2,128 หมู่บ้าน และมีการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งได้ 3 ประเภท คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 1 แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 144 แห่ง (สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์, 2566 : X) และจังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีกลุ่มวิสาหกิจเป็นจำนวนมากถึง 2,480 แห่ง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566) โดยประชาชนของหมู่บ้านกุดจี่ว์ ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ มีครัวเรือนทั้งหมด 79 หลังคาเรือน ประชากรทั้งสิ้น 372 คน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง รับราชการ ประกอบธุรกิจ การค้า ประชาชนมีรายได้น้อยปัจจุบัน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2450 มีกลุ่มของ นายโพ นายดี นายเถื่อน นายตุ่น ได้พากันอพยพย้ายครอบครัวจากบ้านหมื่นศรีน้อย เพื่อหาแหล่งที่ทำนาใหม่ ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ และมีภูมิทัศน์ และแหล่งทำมาหากินที่อุดมสมบูรณ์ จึงได้พากันย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านหมื่นศรีน้อย สมัยนั้นนายโพ จึงได้ย้ายมาตั้งที่บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านกุดจี่ว์เพราะมีแม่น้ำล้อมรอบและน้ำท่วมไม่ถึงและตรงกับความต้องการ และมีชื่อหมู่บ้านใหม่เป็นภาษาท้องถิ่นว่า เซาะอาตราค มีชื่อทางการ ชื่อบ้านกุดจี่ว์ คำว่ากุดมาจากหนองน้ำ คำว่าจี่ว์มาจากมีต้นจี่ว์ป่าขนาดใหญ่ บริเวณรอบหนองน้ำเป็นจำนวนมาก หนองน้ำนี้จึงมีชื่อว่ากุดจี่ว์ จากการลงพื้นที่สำรวจและทำการวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชน พบว่า ศักยภาพของชุมชน มีการทำเกษตรผสมผสาน และทอผ้าภายในชุมชนบ้านกุดจี่ว์ ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในชุมชนมีการทำเกษตรกรรมเมื่อฤดูหว่านข้าว มีการเลี้ยงม่อนไหมและนำสั้ไหมมาทอผ้าเพื่อไว้ใช้บ้านหรือจำหน่าย ด้านความเชื่อชุมชนมีศาลปู่ตาซึ่งจะมีการเซ่นไหว้เป็นประจำทุกปี ซึ่งในปี 2566 ได้จัดขึ้นในวันขึ้น 4 ค่ำเดือน 3 (ดังภาพที่ 1) โดยชุมชนจะมีการเซ่นไหว้และการทำนายด้วยคางไก่ อันเป็นความเชื่อหนึ่งที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสุรินทร์ ผลของการทำนายด้วยคางไก่ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนใน

ชุมชน ไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ความเป็นอยู่ของคนในครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนจะเห็นว่า หากมีงานส่วนรวมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ประชาชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สิ่งที่ต้องพัฒนาภายในชุมชน การหาตลาดรองรับสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน

(ก) พิธีเซ่นไหว้ปู่ตา

(ข) การทำนายนด้วยคางไก่

ภาพที่ 1 การเซ่นไหว้ปู่ตาของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์
ที่มา: บ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ (2566)

ดังนั้น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ประชาชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการพัฒนาอาชีพของประชาชนสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน และด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงนับว่าเป็นความจำเป็นที่ต้องมีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาระดับความคิดเห็น เปรียบเทียบความคิดเห็นของชุมชน และนำเสนอแนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ โดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างไรบ้าง และมีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะใดเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อความ “อยู่เย็นเป็นสุข” ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐานที่ 1 เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 อายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 อาชีพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 สถานภาพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 เชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลและปรากฏการณ์ในเชิงลึกพื้นที่ดำเนินการศึกษา คือ ชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 เชิงปริมาณ คือ ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 372 คน (แผนพัฒนาชุมชน, 2566) ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 195 ราย ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) และการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่น้อยตามสัดส่วนของประชาชน ซึ่งใช้ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ที่นัยสำคัญ 0.05

1.2 เชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน กลุ่มอาชีพ และกลุ่มเกษตรกร และประชาชนในชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 เชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Qualitative Research) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ 1. น้อยที่สุด 2. น้อย 3. ปานกลาง 4. มาก 5. มากที่สุด ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็น และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงตาบาก จังหวัดสุรินทร์

2.2 เชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงปริมาณ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอ ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติมข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและรัดกุมยิ่งขึ้น และ 2) นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยการจัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยจากตัวแทนชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ คือ นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง โดยลงไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.2 เชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เชิงปริมาณ คือ นำผลของข้อมูล que เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถามบันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เลือกใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน และค่าแจกแจงแบบที สำหรับการแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 103) ดังนี้ 4.51 – 5.00 คือ เห็นด้วยระดับมากที่สุด 3.51 – 4.50 คือ เห็นด้วยระดับมาก 2.51 – 3.50 คือ เห็นด้วยระดับปานกลาง 1.51 – 2.50 คือ เห็นด้วยระดับน้อย 1.00 – 1.50 คือ เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

4.2 เชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นร่วมหรือประเด็นหลัก และอภิปรายเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ (n = 230)

การพัฒนาอาชีพ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านการตลาด	4.68	0.600	มากที่สุด
ด้านการผลิตและคุณภาพ	4.62	0.635	มากที่สุด
ด้านการพัฒนาอาชีพ	4.50	0.749	มากที่สุด
ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม	4.57	0.774	มากที่สุด
ด้านงบประมาณ	4.56	0.795	มากที่สุด
โดยรวม	4.59	0.639	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่วตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.639) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนบ้านกุดจั่ว ด้านการตลาด เป็นด้านที่มีระดับสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.600) รองลงมา คือ ด้านการผลิตและคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.635) ด้านการบริการจัดการกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.774) ด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.795) ตามลำดับ และสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.749)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของชุมชนต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์

สมมติฐาน	ตัวแปรอิสระ	ค่าทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	F – test	0.240	-	✓
2	อายุ	F – test	0.000*	✓	-
3	ระดับการศึกษา	F – test	0.271	-	✓
4	อาชีพ	F – test	0.458	-	✓
5	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	F – test	0.017*	✓	-
6	สถานภาพ	F – test	0.262	-	✓

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า

1. เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้
2. อายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้
3. ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. อาชีพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. สถานภาพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์

1. ด้านการตลาด พบว่าประชาชนบ้านกุดจิ้งมีวิธีการส่งเสริมการตลาด โดยมีการประชาสัมพันธ์สินค้าที่มีอยู่ในชุมชนผ่านเพจ Facebook ของชุมชน

2. ด้านการผลิตและคุณภาพ พบว่า ประชาชนบ้านกุดจิ้งมีหน่วยงานภายนอกที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจแต่เป็นที่ต้องการ

3. ด้านการพัฒนาอาชีพ พบว่า ประชาชนบ้านกุดจิ้งเน้นการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา มาเป็นหลักในการประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ภาคส่วนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การส่งเสริมอาชีพกลุ่มทอผ้าไหมชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์
ที่มา: บ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่า จังหวัดสุรินทร์ (2564)

จากภาพที่ 2 พบว่า กลุ่มทอผ้าไหมชุมชนได้รับการส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาชีพและเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดรายได้

4. ด้านปัญหาอาชีพ พบว่า ประชาชนบ้านกุดจิ้งแต่ละกลุ่มอาชีพควรมีการประชุมเฉพาะกลุ่ม และการให้บริการจากภาครัฐและภาคเอกชน มีการให้คำปรึกษา สนับสนุนงบประมาณ

5. ด้านงบประมาณ พบว่า ประชาชนบ้านกุดจิ้งมีหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน มีโครงการรองรับและจัดหางานของชุมชน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 พบว่า เพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนบ้านกุดจิ้งทุกเพศสภาพล้วนแล้วต่างต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ดังนั้น การที่ประชาชนทุกเพศมีแนวทางการพัฒนาอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการวิเคราะห์ ระดับความร่วมมือในการสำรวจ ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาอาชีพ ของประชาชนได้เป็นอย่างดี

สมมติฐานที่ 2 อายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากอายุของประชาชนสามารถบ่งบอกได้ถึง ความสามารถพลกำลังในการประกอบอาชีพของตัวบุคคลได้ การประกอบอาชีพการทำงานตามกำลังความสามารถ จึงเป็นสิ่งที่ประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญ วัยชรา มีพลกำลังน้อย ก็จะมีแนวทางในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกับวัยกลางคน หรือวัยหนุ่มสาวที่มีพลกำลังมากกว่า

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ส่วนใหญ่เป็นอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก อาชีพทอผ้าไหมและอาชีพอื่น ๆ เป็นส่วนน้อย ผู้ที่จบการศึกษาทุกระดับการศึกษา ในชุมชนบ้านกุดจิ้ง จึงเลือกที่จะทำอาชีพเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการตอบแบบสอบถาม ที่มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับปริญญาโท เลือกที่จะประกอบอาชีพ ทอผ้าไหม เพราะมีรายได้ที่ดี สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ปัจจัยด้านระดับการศึกษาจึงส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพ และแนวทางการพัฒนาอาชีพของ ประชาชนในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมาก

สมมติฐานที่ 4 อาชีพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากอาชีพในชุมชนบ้านกุดจิ้ง ส่วนใหญ่เป็นอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก คืออาชีพทอผ้าไหม และอาชีพอื่น ๆ เป็นส่วนน้อย ผู้ที่จบการศึกษาทุกระดับการศึกษา ในชุมชนบ้านกุดจิ้ง จึงเลือกที่จะทำอาชีพเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ เมื่อมีความแตกต่างในการประกอบอาชีพน้อย แนวทางในการพัฒนาอาชีพของประชาชนในชุมชนจึงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

สมมติฐานที่ 5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจาก เนื่องจากรายได้ครัวเรือนมีผลต่อการประกอบอาชีพ ของประชาชนในชุมชน เพราะแต่ละอาชีพ จำเป็นต้องใช้ทุนในการลงทุน ประกอบอาชีพ เช่น การลงทุนในเครื่องมือประกอบอาชีพ และปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการประกอบอาชีพ จำเป็นต้องใช้งบประมาณ เช่นเดียวกัน จึงเป็นเหตุให้ประชาชนในชุมชนบ้านกุดจิ้งที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับแนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 สถานภาพต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจิ้ง ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากทุกสถานภาพของประชาชน ในชุมชนบ้านกุดจิ้ง จำเป็นที่จะต้องมีการเลี้ยงชีพ ส่วนใหญ่เป็นอาชีพด้านการเกษตร คืออาชีพทอผ้าไหม และอาชีพอื่น ๆ เป็นส่วนน้อย เมื่อมีความแตกต่างในการประกอบอาชีพน้อย แนวทางในการพัฒนาอาชีพของประชาชนในชุมชนจึงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. อภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจี่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ ตามกรอบการพัฒนาอาชีพอาชีพ 5 ด้าน ของชุมชนบ้านกุดจี่ว สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจี่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจี่ว และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนบ้านกุดจี่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจี่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอลำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการตลาด โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์สินค้าที่หลากหลายช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบตลาดออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน, 2560 : 31 - 34) ได้ศึกษา เรื่อง พัฒนาชุมชนกลุ่มอาชีพให้มีการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพให้ได้มาตรฐาน กระจายเบี้ยในการจัดตั้งกลุ่มสมาชิก เพื่อแก้ไขปัญหาภายในกลุ่มได้อย่างรวดเร็ว ตรงประเด็น ประสบความสำเร็จ

2. ด้านการผลิตและคุณภาพ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของตลาดและลูกค้าลูกค้า ให้ความสำคัญจากธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน และมีการพัฒนาสินค้าของชุมชนอย่างต่อเนื่องและกลุ่มอาชีพในชุมชน จึงจำเป็นที่จะต้องมีการสำรวจความต้องการของท้องตลาดและต้องใส่ใจในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีความคงทนสามารถใช้งานได้ยาวนาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจทวีสิน วิชัยดิษฐ์ และคณะ (2562 : 4) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในชุมชนตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งในการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชน แนวทางที่ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งในการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชน

3. ด้านการพัฒนาอาชีพ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มีช่องทางการรับคำแนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาสินค้าจากผู้บริโภคการจัดจำหน่ายภายในชุมชน มีช่องทางในการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีรัตน์ ราไพศรี และ วราภรณ์ จิระนาวุฒิ (2555 : 44 - 50) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาอาชีพ (Career Development) และศึกษาปัจจัยการพัฒนาความก้าวหน้าในงาน ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอาชีพ ของกลุ่มข้าราชการ กองวิเคราะห์และวิจัยสำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร

4. ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มีเกณฑ์การจ่ายผลประโยชน์อย่างชัดเจน มีการทำงานเป็นทีม และมีการแบ่งผลประโยชน์อย่างโปร่งใส มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิจทวีสิน วิชัยดิษฐ์ และคณะ (2562 : 40 - 42) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพในชุมชนตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งในการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชน แนวทางที่ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งในการพัฒนาอาชีพให้กับชุมชน

5. ด้านงบประมาณ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการสร้างอาชีพอย่างเป็นระบบ และมีหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธิณี เหมือนเพชร และคณะ (2564 : 249) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุบ้านวังอิทก หมู่ที่ 3 ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก และ เพื่อศึกษา

ปัญหาและความต้องการในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุของบ้านวังอิทก เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุบ้านวังอิทก หมู่ที่ 3 ตำบลวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1.1 ด้านการตลาด เนื่องจากผลิตภัณฑ์และอาชีพโดยส่วนใหญ่ในชุมชน เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและผลผลิตทางการเกษตร ในด้านการตลาดที่มารองรับจึงควรหาตลาดเกี่ยวกับการเกษตรผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ตลาด O – TOP (One Tambon One Product)

1.2 ด้านการผลิตและคุณภาพ เนื่องจากเมื่อมีการส่งออกสินค้าสู่ผู้บริโภคแล้ว ผลตอบกลับจากผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญที่จะบ่งบอกว่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ดีเพียงพอหรือไม่ เห็นได้จากการกลับมาใช้บริการของผู้บริโภค

1.3 ด้านการพัฒนาอาชีพ เนื่องจากการพัฒนาความชำนาญของตนเองควรพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อคุณภาพงานและผลิตภัณฑ์ที่ดีขึ้น

1.4 ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม เนื่องจากผลิตภัณฑ์หรือการทำงานจะออกมาดีได้ มาจากการบริหารจัดการกลุ่มที่ดี

1.5 ด้านงบประมาณ เนื่องการผลิตผลิตภัณฑ์หรือการประกอบอาชีพจำเป็นต้องมีการใช้ทุนในการผลิตรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาอาชีพของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชน

2.2 ควรศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนได้ในระดับที่มาก

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566, จาก <https://smce.doae.go.th/search>.

กิจวิสิณ วิชัยดิษฐ, ชัยชนะ มิตรสัมพันธ์, จิรภัทร ตันติพิกุล, เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์, สัมภาษณ์ สุวรรณศิริ. (2562). แนวทางการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีเพื่อเพิ่มรายได้ที่ยั่งยืน. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ณัฐพล ชันธไชย. (2527). แนวความคิดและทฤษฎีในการพัฒนาประเทศและการพัฒนาชนบทในการบริหารงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ดิเรก ฤกษ์ห่วย. (2527). การส่งเสริมการเกษตร : หลักการและวิธีการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

บ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์. (2564). การส่งเสริมอาชีพกลุ่มทอผ้าไหมชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบล หมื่นศรี อำเภอสำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566, จาก https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02cZSEQyLQKZ5bCM3mvDxWUhCPgeX9rBdgVYxa8V1adEAfTFyRQG7mQzGzxzs8jl&id=477875799651927

- บ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์. (2566). การเซ่นไหว้ปู่ตาของชุมชนบ้านกุดจั่ว ตำบลหมื่นศรี อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566, จาก https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0EgxAyMAuAp86gEhJnvcaPYhf27aMPgmZqhNCbQqoYzFukdvJAxkiGVCYAWkhBrVl&id=100068405562396.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยบุตร หล่อไกรเลิศ. (2546). เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : แม็ค.
- พุทธชาติ สำราญวงศ์, จินดา ขลิบทอง, เฉลิมศักดิ์ ตุ่มศิริ. (2562). แนวทางการส่งเสริมการผลิตเห็ดฟางของเกษตรกร อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ. ใน การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9, 29 พฤศจิกายน 2562. 1192 – 1203. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมทีณี เหมือนเพชร, อิศารัตน์ อุตุ้ม, นนทชา ชัยทวีชานันท์, อรรถพล วงศ์ชัย, พิงรัก รริยะขัน. (2562). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของผู้สูงอายุ บ้านวังอิทก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. ใน การประชุมวิชาการการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและสังคม (CSD สัมพันธ์) ระดับชาติ ครั้งที่ 20, 30 กรกฎาคม – 1 สิงหาคม 2564. 249 – 257. สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศรียรัตน์ ราไพศรี และ วราภรณ์ จิรธนาวุฒิ. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาอาชีพ (Career Development) ของกลุ่มข้าราชการกองวิเคราะห์และวิจัย สำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร. จุลินพนธ์. บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์. (2566). รายงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566, จาก https://province.nso.go.th/surin/images/PDF_tang/Report_surin66.pdf.
- สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน. (2560). แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566, จาก https://chumchon.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/106/2017/11/171120104333_กลุ่มอาชีพ-รวมเล่ม-08.11.60.pdf.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์. (2561). รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2566, จาก https://surinpao.go.th/work_report64.

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง
ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

Studying Guidelines for Promoting the Careers of the Elderly Based on Local
Wisdom, Ban Rayong, Tha Sawang Sub-District, Mueang District, Surin Province

จิรันทร ทองนรินทร์^{1*}, วชิราพร วิมานรัมย์¹, ธนวัฒน์ มีสันเทียะ¹, วันชัย สุขตาม¹ และ จิรายุ ทรัพย์สิน¹

Jiranthon Thongnarin^{1*}, Wachiraporn Wimanram¹, Thanawat Meesanthia¹,

Wanchai Suktam¹, and Jirayu Supsin¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์¹

Faculty of Humanities and Social Science, Surindra Rajabhat University¹

*Corresponding author, e-mail: namnim.666@gmail.com

วันที่รับบทความ: 7 มกราคม 2567; วันแก้ไขบทความ: 13 เมษายน 2567; วันตอบรับบทความ: 17 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุเป็นประเด็นสำคัญของการสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีความสุขและยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชน และ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธีระหว่างระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 159 คน คือ ผู้สูงอายุในชุมชนบ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มหลวงตาอุดมศักดิ์ 2) กลุ่มเนียงอูมา 3) กลุ่มมะขามใหญ่ และ 4) กลุ่มสี่สามัคคี ร่วมใจ ซึ่งมาแบบสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 30 คน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มอาชีพและกลุ่มเกษตรกร และประชาชนในชุมชน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผู้สูงอายุนิยมทำอาชีพที่บ้าน ได้แก่ การทอผ้าไหม การจักสาน และการทำพืชสมุนไพรลูกประคบ ผู้สูงอายุต้องการรับการถ่ายทอด วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ลูกประคบสมุนไพร และผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ผู้สูงอายุต้องการรับคำปรึกษาและ

การช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กฎหมาย และสุขภาพ ผู้สูงอายุต้องการงบประมาณในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้สูงอายุต้องการวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาด

คำสำคัญ: การส่งเสริมอาชีพ ผู้สูงอายุ ฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

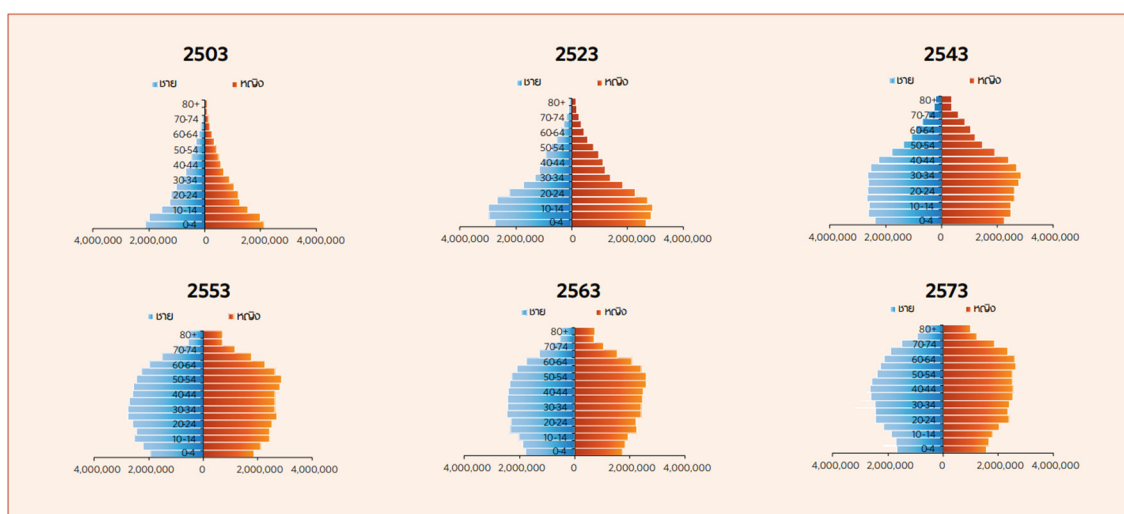
Abstract

The economic security of the elderly is an important issue in creating a happy and sustainable aging society. Thus, the objectives of this research were 1. to study the opinion of people to promoting the careers of the elderly based on local wisdom, Ban Rayong, Tha Sawang sub-district, Mueang district, Surin province, 2. compare the opinion of people, and 3. study the guidelines for promoting the careers of the elderly based on local wisdom. Using a research model that combines the first phase for quantitative and the second phase for qualitative methods. The quantitative research used 159 people of the elderly in Ban Rayong community, Tha Sawang sub-district, Mueang district, Surin province which could be divided into 4 worthies, namely 1) worthy Luang Ta Udomsak, 2) worthy Niang Uma, 3) worthy Makham Yai, and 4) worthy Si Samakkhi Ruamjai. There were collected by using the multi-stage sampling method. A questionnaire was used to collect data and analysis with t-value testing, F-value testing, frequency, percentage, mean, and standard deviation. The qualitative research used in-depth interviews as a tool for collecting data from 30 people including a group of community leaders, village head assistants, village head inspector, committee members, occupation and group, and the community. Using the purposive selection method and used content analysis techniques to complement the context. The results found that the opinion of people to promoting the careers of the elderly in total was good. The result of comparing the opinions of people classified by personal factors found that different age and salary had different opinion level towards promoting the careers of the elderly based on local wisdom, Ban Rayong, Tha Sawang sub-district, Mueang district, Surin province in statistically significant at the .05. While different sex, education, occupation, status, and living styles had not different opinion level. The result of study the guidelines for promoting the careers of the elderly based on local wisdom found that the elderly people like to work at home, including silk weaving, basketry, and making medicinal compress plants. Elderly people want to receive cultural transfers and local wisdom, such as herbal compresses. and local products. Elderly people want to receive advice and assistance from government agencies, including law and health. Elderly people need budgets for community development and tourism promotion. Elderly people need materials, equipment, and tools for marketing promotions.

Keywords: Promoting the Careers, Elderly People, Based on Local Wisdom

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยในช่วง 50 กว่าปีที่ผ่านมา ได้เปลี่ยนจากโครงสร้างประชากรแบบพีระมิดแบบตั้งที่มีฐานกว้างปลายแหลมที่แสดงถึงโครงสร้างประชากรวัยเด็กที่มีสัดส่วนสูงและประชากรวัยสูงอายุที่มีสัดส่วนต่ำ เปลี่ยนเป็นพีระมิดแบบคว่ำที่มีฐานแคบปลายบาน (ดังภาพที่ 1) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเป็นโครงสร้างที่มีประชากรวัยเด็กที่มีสัดส่วนต่ำและประชากรวัยสูงอายุที่มีสัดส่วนสูง ทั้งนี้เป็นผลมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น อัตราการเกิดของประชากรลดลงจากผลสำเร็จของนโยบายการวางแผนครอบครัว (ลูกมากจะยากจน) ส่งผลให้จำนวนประชากรช่วงวัยเด็กที่ลดลง ความก้าวหน้าทางการแพทย์ที่ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้ประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 1 พีระมิดประชากรของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2503 – 2573

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ม.ป.ป. : 3)

นอกจากนี้ นโยบายการวางแผนครอบครัวยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราส่วน การพึ่งพิงหรืออัตราส่วนที่ประชากรวัยแรงงาน (ประชากรอายุ 15-59 ปี) ต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดูประชากรวัยเด็ก (ประชากรอายุ 0-14 ปี) และประชากรวัยสูงอายุ (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป) โดยอัตราส่วนที่ประชากรวัยแรงงาน 1 คนต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดูประชากรวัยเด็ก และประชากรวัยสูงอายุเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ในความเป็นจริงประชากรวัยแรงงาน 1 คน มีภาระการเลี้ยงดูประชากร วัยเด็กและประชากรวัยสูงอายุสูงมากกว่านั้น เนื่องจากนโยบายขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 12 ปี ทำให้เยาวชนต้องอยู่ในระบบการศึกษาจนถึงอายุ 18 ปี (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ให้จำนวนประชากรวัยแรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงานช้าลง ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นของเยาวชนที่อยู่ในระบบ การศึกษาจนถึงอายุ 22 ปี (เรียนจบระดับปริญญาตรี) ซึ่งสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ โครงสร้างประชากรดังกล่าวนี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุ ดังนั้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบัน จึงพบว่า ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งของ ผู้สูงอายุ คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นคงทางรายได้ สร้างโอกาสในการจ้างงาน เพิ่มทักษะในการสร้างรายได้ ส่งเสริมการบริการทางสังคมขั้นพื้นฐาน เป็นต้น (กรุงเทพมหานคร, 2566; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561 : 14)

หากยังไม่มี การดำเนินงานเพื่อแก้ไข ปัญหาดังกล่าวนี้จะมีระดับความรุนแรงสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้จากรายงาน สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2555 ที่กล่าวถึงประเด็นที่ยังไม่สัมฤทธิ์ผล ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 - 2564) โดยประเด็นที่น่าวิตกกังวล คือ ประชากร รุนหนุ่มสาวและวัยแรงงานซึ่งเป็นคลื่นมนุษย์ขนาดใหญ่ที่จะกลายเป็น ผู้สูงอายุในอนาคต ยังไม่มี ความตระหนักและการเตรียมความพร้อมเมื่ออายุสูงอายุ นอกจากนี้ยังมีทัศนคติในทางลบ ต่อผู้สูงอายุ เพิ่มมากขึ้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2561 : 6 - 12) จึงมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานด้าน การส่งเสริม พัฒนาและคุ้มครอง ผู้สูงอายุที่จะต้องเร่งพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหลักประกันทางเศรษฐกิจ การเพิ่ม โอกาสใน การทำงานของผู้สูงอายุ และระบบการดูแลระยะยาวทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยมีมุ่งหวังศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมอาชีพ ของผู้สูงอายุเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

การทบทวนวรรณกรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (จุฑารัตน์ นกแก้ว และ ชินกร จิรขจรจิตรกุล, 2565 : 33 - 34) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้จากบุคคลในการแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพ และมีการสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน จะมีบุคคลในชุมชนเป็นผู้มีองค์ความรู้ หรือเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชนในการประกอบอาชีพ

ชุมชนบ้านระยอง ตั้งอยู่ในเขตตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ชุมชนบ้านระยอง หมู่ที่ 10 มีประชากรรวมทั้งสิ้น 420 คน แบ่งเป็นชาย 199 คน เป็นหญิง 221 คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น 102 หลัง ในหมู่บ้าน มีประปาหมู่บ้านซึ่งเป็นการบริการประปาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง อาชีพส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีพื้นที่เพาะปลูก 584 ไร่ และขึ้นทะเบียนเกษตรกรชาวนาปี 2560/2561 จำนวน 63 ครัวเรือนครอบคลุมพื้นที่ 583.11 ไร่ ด้านภาษาถิ่นที่ใช้ ชุมชนโบราณบ้านระยองใช้ภาษาเขมรและภาษาไทยกลางในการสื่อสาร (องค์การบริหารส่วน ตำบลท่าสว่าง, 2566 : 1 - 12)

(ก) คำขวัญประจำหมู่บ้าน

(ข) หมอยาสมุนไพรประจำหมู่บ้าน

ภาพที่ 1 บริบทชุมชนโบราณบ้านระโยง

ที่มา: (ก) ชุมชนโบราณบ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (2561ก)

(ข) ชุมชนโบราณบ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ (2561ข)

จากภาพที่ 1 (ก) คำขวัญประจำหมู่บ้านชุมชนโบราณบ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้ ระโยงเมืองโบราณ ตำนานปราสาทเพ็ญอุมา ศาลปู่ตาหลวงอุดม ชมแหล่งน้ำรอบเมือง ลือเลื่องวัฒนธรรม น้อมนำภูมิปัญญา พัฒนาเกษตรอินทรีย์ มีแหล่งดอกบัวงาม โดยภาพที่ 1 (ข) คือ คุณตาทองคำ ซึ่งเป็นปราชญ์ด้านสมุนไพร และเป็นหมอยาสมุนไพรประจำหมู่บ้าน ผู้มีความรู้และชำนาญด้านการนำสมุนไพรหลากหลายชนิดจากภูมิปัญญาดังกล่าวนี้สามารถส่งเสริมและอาชีพให้กับผู้สูงอายุในชุมชนบ้านระโยงได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ และระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็น การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวม ข้อมูล

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เป็นเครื่องมือสำหรับ เก็บรวบรวมข้อมูล

โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตบ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ เป็นจำนวน 420 คน โดยแบ่งประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ (ช่วงอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป) จำนวน 263 คน และแยกตามคุ้มต่าง ๆ ในเขตชุมชนบ้านระโยง ดังนี้ 1) คุ้มหลวงตาอุดมศักดิ์ 76 คน 2) คุ้มเพ็ญอุมา 58 คน 3) คุ้มมะขามใหญ่ 62 คน 4) คุ้มสี่ สามีศรีรวมใจ 67 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เป็นผู้ใหญ่ (ช่วงอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป) ในเขตชุมชนบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 159 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการคำนวณโดยใช้สูตรทาร์โร ยามาเน่ (Taro Yamane) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกินร้อยละ 5 โดยแทนค่าสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ .05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า } n &= \frac{263}{1 + 263(0.05)^2} \\ &= \frac{263}{1.6575} \\ &= 158.6727 \text{ ประมาณ } 159 \text{ คน} \end{aligned}$$

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งประชากรในชุมชน ทั้งหมด 263 คน เป็น 4 คุ่ม ประกอบด้วย 1) คุ่มหลวงตาอุดมศักดิ์ 76 คน 2) คุ่มเนียงอุมา 58 คน 3) คุ่มมะขามใหญ่ 62 คน 4) คุ่มสี่สาคีร์รวมใจ 67 คน

ขั้นตอนที่ 2 จากนั้นใช้วิธีการสุ่มโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนประชากร โดยใช้คุ่มเป็นเขตพื้นที่ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} \times \text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากสูตรจะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับที่	คุ่ม	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	คุ่มหลวงตาอุดมศักดิ์	76	46
2	คุ่มเนียงอุมา	58	35
3	คุ่มมะขามใหญ่	62	37
4	คุ่มสี่สาคีร์รวมใจ	67	41
รวม		263	159

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) คือ จำนวน 30 คน ซึ่งคัดเลือกจากกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Qualitative Research) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นเกี่ยวกับ การส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อศึกษา การส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชน บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย เป็นต้น จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นต่อแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น มีลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 5 ข้อ โดยแบ่งระดับ ดังนี้

5 คือ มากที่สุด หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุมากที่สุด

4 คือ มาก หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุมาก

3 คือ ปานกลาง หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุปานกลาง

2 คือ น้อย หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุน้อย

1 คือ น้อยที่สุด หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่อการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูล (ชัชวาล เรื่องประพันธ์,

2539 : 15)

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูลน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended questions) เพื่อให้ได้แสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

2. ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยได้สร้างและตรวจหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาตามหลักระเบียบและวัตถุประสงค์ของการวิจัยหลัก เพื่อเป็นกรอบประเด็นคำถาม

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเขียนเป็นข้อกระทงความ (Item) ของแบบสอบถามตามองค์ประกอบต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วม

2.3 จัดทำร่างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนดโดยพิจารณาถึงเนื้อหารายละเอียดให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับตัวแปรที่ต้องการศึกษา

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจสอบและแก้ไขเพิ่มเติมข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาและรัดกุมยิ่งขึ้น

2.5 นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อให้พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้

2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความชัดเจน

2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย จำนวน 30 ชุด

2.8 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยการใช้สูตรของ ครอนบาค จากการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.978

2.9 นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ และนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำในอันดับท้ายและเป็นประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดเป็นประเด็นคำถามจากนั้นได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับแก้ไขก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อขออนุญาตต่อผู้ใหญ่บ้านระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างของประชาชนในชุมชนบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

3.2 เตรียมความพร้อมของแบบสอบถาม ให้มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลไปเสนอขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อ พร้อมชี้แจงรายละเอียดของการดำเนินการศึกษาวิจัยและการดำเนินการเพื่อใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

3.3 นำแบบสอบถามไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยลงไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืนทั้งหมดแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ถ้ายังไม่สมบูรณ์คัดแบบสอบถามฉบับนั้นออกแล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่จนครบ จากนั้นจึงได้เริ่มทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการวิจัยที่เลือก ใช้ในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจะใช้เวลาไม่นานแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเวลาที่เข้าทำการสัมภาษณ์ว่าผู้ให้ข้อมูลมีความสะดวกในการให้ข้อมูลมากน้อยเพียงใด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ นำผลของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม บันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เลือกใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

4.2 นำผลของข้อมูลบันทึกเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติที่เลือกใช้เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ

4.3 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะตารางแสดงผลการวิเคราะห์พร้อมการแปลความหมาย โดยวิธีการพรรณนาตามค่าสถิติของแต่ละตารางข้อมูล

4.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เสนอข้อมูลและใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ สถิติหาคุณภาพของเครื่องมือ และสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ งานวิจัยนี้ได้ทำการตรวจสอบและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เนื่องจากความน่าเชื่อถือของการวิจัยเชิงคุณภาพขึ้นอยู่กับคณะผู้วิจัยและข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ (สุภางค์ จันทวนิช, 2553 : 128 - 130) ดังนั้นจึงให้ความสำคัญกับการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า คือ บุคคล สถานที่ และเวลาแตกต่างกัน โดยการควบคุมคุณภาพของการบันทึกข้อมูล โดยการจดบันทึกอย่างละเอียดและทันทีที่มีการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหา (Category) จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็นร่วมหรือประเด็นหลัก (Theme) และอธิบายเนื้อหา (Text) จากนั้นจึงนำผลการศึกษาที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ภายหลังที่มีการอภิปรายผล และเพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโย่ง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 71.70 และเป็นเพศชาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30

2. อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 60 - 69 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 รองลงมา อายุ 70 - 79 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 24.40 อายุ 50 - 59 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 14.80 อายุ 40 - 49 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.20 และอายุ 80 - 89 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 ตามลำดับ

3. สถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 เป็นหม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 รองลงมา หม้าย (หย่าร้าง) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ตามลำดับ และสุดท้าย โสด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10

4. ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 84.40 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 และปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30

5. อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 รองลงมา เกษตรกรรม (ทำนา/ทำสวน) จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 รับจ้างทั่วไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 ตามลำดับ และสุดท้าย ค้าขาย จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30

6. รายได้ พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 90.60 รองลงมา 10,000-15,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 ตามลำดับ และสุดท้าย 5,001-10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.10

7. ลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูก/หลาน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 รองลงมา อยู่กับสามี/ภรรยา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.60 อยู่กับญาติพี่น้อง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.40 ตามลำดับ และสุดท้าย อยู่คนเดียว จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30

กล่าวโดยสรุป สถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 71.70 อยู่ในช่วงอายุ 60-69 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30 มีสถานภาพเป็นสมรส จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 61.90 ช่วงระดับการศึกษา ประถมศึกษา จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 84.40 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 90.60 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูก/หลาน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70

2. การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมอาชีพ พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ด้านการให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือ พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
4. ด้านงบประมาณ พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
5. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

จากผลการวิจัยการศึกษาศักยภาพการพัฒนาอาชีพประชาชนในชุมชน 5 ด้าน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพ ตามกรอบมาตรฐานการพัฒนาอาชีพ ดังตารางที่ 2

โดยจากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

สมมติฐาน	ตัวแปรอิสระ	ค่าทดสอบ	ค่า Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
1	เพศ	t – test	0.822	-	✓
2	อายุ	F – test	0.596*	✓	-
3	ระดับการศึกษา	F – test	0.490	-	✓
4	อาชีพ	F – test	0.458	-	✓
5	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	F – test	0.040*	✓	-
6	สถานภาพ	F – test	0.658	-	✓
7	ลักษณะการอยู่อาศัย	F – test	0.900	-	✓

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

7. ประชาชนที่มีลักษณะการอยู่อาศัยต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมอาชีพ ถือว่าชาวบ้านให้การสนใจในการทำอาชีพมาก เพราะเดิมที่ชุมชนแห่งนี้ยังมีการทำผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นบ้านในชุมชน โดยมีแกนนำเป็นวัยผู้สูงอายุ อสม. ผู้นำชุมชน แต่ในวัยผู้สูงอายุนี้อาชีพที่ต้องการทำงานที่มีรายได้ ที่ไม่ต้องใช้แรงมาก เพราะเนื่องจากอายุที่มาก และการเคลื่อนย้ายเดินทางไม่สะดวกนัก จึงนิยมต้องการทำอาชีพที่ทำที่บ้านตัวเองได้ การนำงานมาทำที่บ้าน เช่น การทอผ้าไหม การจักสาน การทำพืชสมุนไพรลูกประคบ เป็นต้น

2. ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีประชาชนในชุมชนกลุ่มน้อย เป็นผู้ริเริ่มในการทำผลิตภัณฑ์ของพื้นบ้าน คือ ลูกประคบสมุนไพร ที่ทุกคนรู้จักดี มีสรรพคุณในการรักษาอาการปวดเมื่อยเมื่อยล้า หรือใช้ในการรักษาอาการป่วย เจ็บไข้ เป็นต้น ซึ่งถ้ามีแหล่งเรียนรู้ในชุมชน หรือมีการนำวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน มาให้ความรู้ โดยเป็นการส่งเสริมผู้ที่สนใจในการทำผลิตภัณฑ์นี้ ก็จะเป็นการต่อยอดได้หลากหลายในอนาคต รองลงมาจากการทำผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน จะเป็นในเรื่องของการสืบสานประเพณีวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็น การเข้าร่วมประเพณีที่สำคัญในชุมชน เช่น แขนโขนตา การละเล่นกีฬาพื้นบ้านที่เป็นกีฬาดั้งเดิมยาวนาน

3. ด้านการให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือ ชาวบ้านอยากให้หน่วยงานภาครัฐ มีการจัดการให้คำปรึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านกฎหมาย ด้านสุขภาพ เป็นเดือนละครั้ง หรือ 3 เดือนครั้งก็ยิ่งดี เพราะประชาชนในชุมชนโดยส่วนมากต้องการที่จะขอคำปรึกษาในการวางแผนอนาคตสำหรับลูกหลาน และโดยส่วนมากประชาชนในชุมชนมีรายได้ต่ำ ซึ่งวัยผู้สูงอายุ มีรายได้มาจากแค่เบี้ยสูงอายุ เดือนละไม่ถึงพัน และจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม มีวัยผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียว โดยที่ไม่มีญาติพี่น้อง อยากให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแล เพื่อสอบถามปัญหา หรือความต้องการความช่วยเหลือ

4. ด้านงบประมาณ เนื่องประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของงบประมาณ ยังต้องการการจัดสรรโครงการไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานภาครัฐเข้ามาดูแลในการจัดสรรงบประมาณ สำหรับการพัฒนาชุมชนและต่อยอด เนื่องจากชุมชนบ้านระโยง เป็นชุมชนที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเรียงล้อม ไม่ว่าจะเป็นแหล่งน้ำ ควรมีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวและการทำการกักเก็บน้ำอย่างถูกต้อง

5. ด้านวัสดุอุปกรณ์ ประชาชนมีความรู้ในเรื่องการทำอาชีพนั้น ๆ แต่ยังขาดสิ่งของวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย โดยมีความกังวลในเรื่อง ราคา การใช้งาน และความทนทาน ทั้งที่ประชาชนยังทำสินค้าอย่างต่อเนื่องแต่จะทำได้เฉพาะให้กับบุคคลที่ทำการส่งจองไว้ก่อนเท่านั้น หรือทำไว้แค่ขายภายในชุมชนกันเอง เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของอุปกรณ์และการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ในชุมชน อยากให้มีการนำการตลาดเข้ามาช่วยเป็นสื่อช่องทางในการซื้อขาย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า อายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระโยง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือ ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ผู้สูงอายุนิยมทำอาชีพที่บ้าน ได้แก่ การทอผ้าไหม การจักสาน และการทำพืชสมุนไพรลูกประคบ ผู้สูงอายุต้องการรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ลูกประคบสมุนไพร และผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ผู้สูงอายุต้องการรับคำปรึกษาและการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กฎหมาย และสุขภาพ

ผู้สูงอายุต้องการงบประมาณในการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว และผู้สูงอายุต้องการวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย และเครื่องมือในการส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางหนึ่งในการซื้อขายสินค้าของชุมชน

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากชุมชนบ้านระยองเป็นชุมชนเมืองโบราณที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน ดังคำขวัญประจำหมู่บ้านคือ ระยอง เมืองโบราณ ตำนานประสาธเนียงอุมา ศาลปู่ตาหลวงอุดม ชมแหล่งน้ำรอบเมือง ลือเลื่องวัฒนธรรม น้อมนำภูมิปัญญา พัฒนาเกษตรอินทรีย์ มีแหล่งดอกบัวงาม (ชุมชนโบราณบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์, 2561ก) โดย คำขวัญดังกล่าวนี้ ทำให้คนในชุมชนสามารถมองเห็นศักยภาพของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งโบราณสถาน แหล่งโบราณวัตถุ รวมไปถึงภูมิปัญญาของการทำอาหารโบราณและยารักษาโรคของผู้เฒ่าผู้แก่ ดังนั้นเมื่อ มีองค์กรเข้ามาสนับสนุนจึงพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพของตนเพื่อให้เกิดรายได้ขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิต จรุงสุจริตกุล (2559 : 122) กล่าวว่า ผู้สูงอายุยังมีความต้องการในการหารายได้เสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า อายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น บ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และลักษณะการอยู่อาศัย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากอายุมีผลต่อสมรรถนะของการทำงานของสูงอายุ โดยผู้สูงอายุที่มีอายุมากขึ้นจะมีสมรรถนะของการทำงานลดน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรินุช ชละเฒ และคณะ (2560 : 29) ผู้สูงอายุที่มีอายุมากขึ้นจะมีกิจกรรมทางกายน้อยลง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนซึ่งหากเป็นคนที่มียาได้น้อยก็จะมีความตั้งใจในการทำงานสูงกว่าคนที่มียาได้มาก เพราะจะต้องหาเงินมาเลี้ยงชีพ ซึ่งคนที่มียาได้มาก อาจเกิดจากแหล่งรายได้หลากหลาย เช่น เปียยังชีพ บำเหน็จบำนาญ หรือเงินที่ได้รับจากลูกหลาน ญาติพี่น้อง เป็นต้น (วิจิต จรุงสุจริตกุล, 2559 : 118)

ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยหน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าไปส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ เช่น การทอผ้าไหม การจักสาน การทำพืชสมุนไพรลูกประคบ และผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน เป็นต้น เนื่องจากเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุอยู่แล้ว ผู้สูงอายุเคยชินกับการทำกิจกรรมดังกล่าวในชีวิตประจำวัน ทำให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาอาชีพได้ง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพภา เพ็ญนาเรนทร์ (2564 : 50) ได้ศึกษาการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ เช่น การทำกระเป๋ากวักวัสดุเหลือใช้ กระเป๋าผ้าแสนเมต ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ขนมไทย เครื่องสำอางสมุนไพร และสมุนไพร เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับคำปรึกษาและการช่วยเหลือด้านกฎหมาย และด้านสุขภาพ โดยเฉพาะการรักษาสุขภาพของผู้สูงอายุจะช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นของผู้สูงอายุ เช่น ค่ารักษาพยาบาล เศรษฐกิจของครอบครัวที่ลูกหลานจะต้องหยุดงานเพื่อดูแลผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรินุช ชละเฒ และคณะ (2560 : 22) ที่กล่าวว่า การดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมต่อความต้องการของผู้สูงอายุ โดยให้ครอบคลุมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมอาชีพที่ต้องทำที่บ้าน การมุ่งเน้นสืบทอดทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การให้อาชีพไปพร้อมกับดูแลสุขภาพ การจัดสรรงบประมาณในการหาวัตถุดิบ การผลิต และการตลาด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในงานวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยและออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้กับอาชีพผู้สูงอายุบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเครือข่ายนี้จะช่วยสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้กับชุมชนด้วยการสร้างอาชีพบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). **แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2561** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.dop.go.th/download/laws/th1573721522-816_0.pdf.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). **รวมพลังสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ก้าวสู่ 'สังคมสูงวัย' อย่างมีสุข** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/judprakai/1094533>.
- จุฑารัตน์ นกแก้ว และ ชินกร จิรขจรจิตกุล. (2565). ภูมิปัญญาท้องถิ่นตาลโตนดของชุมชนตำบลห้วยกรด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร**, 42(4), 29 – 41.
- ชัชวาลย์ เรื่องประพันธ์. (2539). **สถิติพื้นฐาน**. ขอนแก่น : คลังนันทวิทยา.
- ชุมชนโบราณบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. (2561ก). **คำขวัญประจำหมู่บ้าน** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.facebook.com/photo?fbid=241358113229676 & set=pcb.241358156563005>.
- ชุมชนโบราณบ้านระยอง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. (2561ข). **หมอยาสมุนไพรประจำหมู่บ้าน** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02c7zp3yzj82SBQUHuKvyZwcCoa1sV9aGaN7jhuiLDfBuW3sgcXFrQZoasSJW3Kju5l&id=241204703245017.
- ธีรนุช ชละเอม, ยุวดี ลีลัคณาวิระ, พรนภา หอมสินธุ์. (2560). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับกิจกรรมทางกายของผู้สูงอายุในชุมชนตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. **วารสารการพยาบาลและการศึกษา**, 10(2), 19 – 32.
- พิมพ์ภา เพ็งนาเรนทร์. (2564). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**, 15(1), 42 - 58.
- วิจิต จรุงสุจริตกุล. (2559). การศึกษาลักษณะงาน ผลตอบแทน สวัสดิการและการส่งเสริมการมีงานทำ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในอำเภอพรมหิรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**, 9(2), 115–123.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). **ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงประชากรในประเทศไทย สถานการณ์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก https://social.nesdc.go.th/social/Portals/0/Documents/1000_UNFPA_rev_Policy%20Brief%20Thai_200411_69.pdf.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). **สังคมผู้สูงอายุกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1617171499-823_0.pdf.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2553). **ทฤษฎีสังคมวิทยา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสว่าง. (2566). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570)** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2566, จาก <https://tasawang.go.th/public/list/data/detail/id/1410/menu/290/catid/29/page/>.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชอิริราช ตอน กำเนิดมะกะโท
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบริบาลภูมิเขตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4

A Comparison of Learning Achievement Pretest-Posttest Learning Thai Literature
Rachathirat Episode Give Birth to Makato by Using Cooperative Learning TGT
Technique Cooperate with Online Educational Games of Prathomsuksa Five
Students at Bolibal Phumikhet School under the Udon Thani Primary Educational
Service Area Office 4

วัลลภา ศิริพละ^{1*} และ วนิดา พรหมเขต¹

Wanlapa Siripala^{1*} and Wanida Promkhet¹

สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี¹

Education Program in Thai Language, Faculty of Education, Udonthani Rajabhat University¹

*Corresponding author, e-mail: wanlapa.pan2543@gmail.com

วันที่รับบทความ: 28 กุมภาพันธ์ 2567; วันแก้ไขบทความ: 21 เมษายน 2567; วันตอบรับบทความ: 23 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง ราชอิริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 34 คน ได้มาโดย การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ราชอิริราช ตอนกำเนิดมะกะโท โดยใช้เทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนเรื่องราชอิริราช ตอนกำเนิดมะกะโท จำนวน 20 ข้อ ชนิด 4 ตัวเลือก 3) แบบประเมินความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับจำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ค่าประสิทธิภาพ และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องราชอิริราชตอนกำเนิดมะกะโท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเฉลี่ย 7.5 คิดเป็นร้อยละ 38 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.8 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เกมการศึกษาออนไลน์
วรรณคดีไทย

Abstract

This study aimed to 1) a comparison of learning achievement pretest-posttest learning Thai literature Rachathirat episode give birth to Makato of prathomsuksa five students by using cooperative learning TGT technique cooperate with online education games, 2) study the prathomsuksa five student's satisfaction to using cooperative learning TGT technique and online education games. The sample in this study was 34 prathomsuksa 5/2 students which is obtained from purposive sampling. The instruments used in this study were 1) the learning management plan by using cooperative learning TGT technique and online education games, 2) the learning achievement pretest-posttest learning Thai literature Rachathirat episode give birth to Makato and 3) the satisfaction questionnaire of student to using cooperative learning TGT technique and online education games. The statistics used for data analysis in this study were mean, standard deviation, percentage, efficiency and dependent t-test. The results showed that 1) the learning achievement Thai literature Rachathirat episode give birth to Makato of prathomsuksa five students by using cooperative learning TGT technique and online education games posttest is higher than pretest average 7.5, 38 % with statistical significance at the .05 level. 2) the overview of prathomsuksa five student's satisfaction to using cooperative learning TGT technique and online education games the average 4.8 in level most.

Keywords: Comparison of Learning Achievement, Cooperative Learning TGT Technique, Online Education Games, Thai Literature

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย 5 สาระ ได้แก่ 1) สาระการอ่าน 2) สาระการเขียน 3) สาระการฟัง การดู และการพูด 4) สาระหลักการใช้ภาษา และ 5) สาระวรรณคดีและวรรณกรรม ทุกสาระล้วนมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเรียน ในส่วนของสาระวรรณคดีและวรรณกรรม หลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและข้อคิดของเรื่องนั้น ๆ อีกทั้งการสอนวรรณคดีไทยยังช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แนวคิด พฤติกรรม ค่านิยมของผู้คนในยุคสมัยก่อนว่ามีลักษณะอย่างไร สาระวรรณคดีและวรรณกรรมจึงถือว่ามีค่าสำคัญและเป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 2 - 3) ซึ่งจากหนังสือเรียนภาษาไทยวรรณคดีลำนำขึ้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า วรรณคดีไทยที่ผู้เรียนต้องเรียน คือ เรื่องราชาธิราช ตอนกำเนิดมะกะโท จากการศึกษาเนื้อหาในหนังสือจะเห็นได้ว่า วรรณคดีเรื่องนี้ แสดงให้เห็นถึงคุณธรรม เช่น ความจงรักภักดี ความเมตตา ความกตัญญู ความอดทน การมีสติปัญญา และการรู้จักแก้ปัญหา เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้เรียนยังจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของคนไทยในอดีต รวมทั้งข้อคิดต่าง ๆ ที่นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 51 - 58)

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผ่านมา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะวรรณคดีมีเนื้อหายาว อ่านเข้าใจยาก และมีเนื้อหาไกลตัว รวมทั้งวิธีการสอนของครูเน้นให้นักเรียนอ่านและถอดคำประพันธ์ โดยไม่มีสื่อที่ดึงดูดความสนใจ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวรรณคดีไทย ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยต่ำลง ในงานวิจัยของ สุวิทย์ มุลคำ และ อรทัย มุลคำ (2547 : 163) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มแข่งขันกันทำกิจกรรมตามที่ผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมไว้ในรูปแบบเกมการแข่งขัน สมาชิกในกลุ่มจะมีประมาณ 4 - 6 คน ซึ่งจะมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และคนอ่อน โดยผลการแข่งขันจะเป็นคะแนนรวมของกลุ่ม สมาชิกทุกคนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น ในงานวิจัยของ อิศระพงษ์ โสภาย (2560 : 59) ที่ใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT ในวิชาคอมพิวเตอร์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านร้อยละ 83.06 และจากงานวิจัยของ สารสิน เล็กเจริญ (2554 : 68) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสละคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT กับการสอนแบบปกติ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT สูงกว่า การสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้

อีกทั้งในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในสังคมและชีวิตประจำวันเราอย่างเห็นได้ชัด ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางสื่อโซเชียลมีเดียได้รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมไปถึงแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีทางการศึกษามีการพัฒนาให้มีความทันสมัยและก้าวหน้าทันต่อโลกในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ และสร้างเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2559 : 20 - 23) กล่าวว่า นวัตกรรมมีความสำคัญต่อการศึกษานี้เนื่องจากโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ การศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาทางด้านการศึกษา จากที่กล่าวมาจึงแสดงให้เห็นว่า สามารถนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีมาใช้ร่วมกับการจัดการศึกษาได้ ดังนั้นการที่ผู้สอนนำเกมการศึกษาออนไลน์จากเว็บไซต์ wordwall มาให้ผู้เรียนได้เล่น นอกจากจะสร้างความสนุกสนานแล้ว ผู้เรียนยังได้ความรู้จากเนื้อหาในเกมอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นงานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบริบาลภูมิเขตต์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องราชาริราช ตอนกำเนิดมะกะโทให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเรื่องอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์

การทบทวนวรรณกรรม

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT (Team Games Tournament : TGT)

ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT สรุปดังนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค TGT เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มแข่งขันกันทำกิจกรรมตามที่ผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมไว้ในรูปแบบเกมการแข่งขัน สมาชิกในกลุ่มจะเป็นกลุ่มย่อยไม่เกิน 10 คน ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน และผลการแข่งขันจะเป็นการรวบรวมคะแนนของสมาชิกในกลุ่มเพื่อรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม ผู้สอนมีหน้าที่ให้การออกแบบกิจกรรมเกมการแข่งขัน ให้คะแนนและมีการเสริมแรงให้ผู้เรียนช่วยเหลือกันเพื่อความสำเร็จของกลุ่ม ดังเช่น การให้รางวัล หรือ คำชมเชย เป็นต้น (สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ, 2547 : 163; วิไลพร อุ่นอกพันธุ์ และคณะ, 2557 : 55; สมยศ บุญรักษ์, 2563 : 52; หนูฤทธิ์ ราชบุตร และ นพคุณ คุณาชีวะ, 2564 : 50) นอกจากนี้ การจัดการเรียน การสอน เทคนิค TGT ผู้สอนจะต้องสอนเนื้อหาสาระให้ครบถ้วนก่อน จากนั้นแบ่งกลุ่มและให้ใบงานแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันศึกษาคำตอบเพื่อให้นักเรียนแข่งขัน โดยในแต่ละกลุ่มจะมีทั้งคนเก่ง ปานกลาง และคนอ่อน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนเทคนิค TGT สมาชิกทุกคนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และคะแนนสอบของแต่ละคนจะถูกนำมาหาค่าเฉลี่ยเพื่อเป็นคะแนนของกลุ่ม ซึ่งจะเห็นว่าผู้เรียนที่อยู่กลุ่มอ่อน จะต้องได้รับการดูแลและให้ความช่วยเหลือจากผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเก่ง (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2547 : 15; มนัสรินทร์ บุญญคง, 2561 : 199 – 200) สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้เทคนิค TGT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่แบ่งผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันออกเป็นกลุ่มเพื่อทำงานร่วมกัน ในกลุ่มจะต้องมีสมาชิกที่หลากหลายทั้งกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มเด็กอ่อนที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้ได้ โดยกิจกรรมเกมได้กำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้แข่งขันกันตามใบงานที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ จากนั้นเอาคะแนนสมาชิกในทีมมาบวกและหาค่าเฉลี่ยเป็นคะแนนของทีม เทคนิคนี้จะช่วยผู้เรียนที่เก่งได้ช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน สมาชิกในกลุ่มจะเกิดความสามัคคีกัน เพื่อทำคะแนนให้แก่ทีมของตนเอง ดังนั้น ผู้เรียนทั้งเก่ง กลาง อ่อน จะช่วยเหลือกันและพัฒนาความรู้ไปพร้อมกัน

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT นักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้หลายท่าน ดังนี้ วัชรรา เล่าเรียนดี ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค TGT ดังนี้ 1) ขึ้นสอนครูสอนบทเรียน 2) ขึ้นกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนร่วมกันศึกษาฝึกปฏิบัติตามใบงาน 3) ขึ้นการแข่งขัน ตอบปัญหาระหว่างกลุ่มใหม่ที่จัดขึ้น ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ทีมละ 4 - 5 คน ตามจำนวนของนักเรียนในห้อง 4) ขึ้นให้รางวัลกลุ่ม โดยคะแนนกลุ่มคำนวณได้จากคะแนนพัฒนาของสมาชิกร่วมกันและค่าเฉลี่ย (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2547 : 1) นอกจากนี้ในงานวัฒนาพร ระวังทุกข์ ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบ TGT ดังนี้ 1) ครูผู้สอนสอนเนื้อหาสาระแก่ผู้เรียน 2) โดยครูเป็นแบ่งกลุ่มนักเรียน และจัดให้คะแนนความสามารถ คนเก่ง ปานกลาง อ่อน รวมไปถึงการคละเทศ ให้แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 4 - 5 คน ครูผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาทบทวน เนื้อหาสาระที่ครูสอนเพื่อเตรียมตัวในการแข่งขัน 3) ดำเนินการจัดการแข่งขัน ในการแข่งขันแต่ละรอบกำหนดให้มีตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมาร่วมแข่งขันตามใบงานที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ 4) ครูผู้สอนให้คะแนนกับตัวแทนแต่ละคนและจัดลำดับผลคะแนน และ 5) นำคะแนนการแข่งขันแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนของทีม ซึ่งทีมที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัล (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2542 : 37; วิไลพร อุ่นอกพันธุ์ และคณะ, 2557 : 55) จากการศึกษาขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ดังกล่าว สรุปได้ว่า ขั้นตอน ที่ 1 คือ ขึ้นสอน โดยผู้สอนต้องถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเป็นลำดับแรก ขั้นที่ 2 คือ ขึ้นจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยการแบ่งผู้เรียน คละความสามารถเก่ง กลาง อ่อน ให้อยู่กลุ่มเดียวกันและร่วมกันทำใบงานที่ได้รับมอบหมาย คนเก่งจะ

ช่วยเหลือคนอ่อน ทำให้ได้เรียนรู้ไปพร้อมกัน ชั้นที่ 3 ชั้นการแข่งขัน โดยแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาแข่งเกม ชั้นที่ 4 ชั้นให้รางวัลกลุ่ม เป็นการให้รางวัลกลุ่มที่ชนะเพื่อเสริมแรง

วรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทยเรื่องราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 มีเอกสารเกี่ยวกับวรรณคดีไทยเรื่องราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ดังนี้

1) ความรู้เบื้องต้นของวรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ซึ่งประพันธ์โดย เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยแก้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) มีพระราชประสงค์ให้ แปล เพื่อเป็นประโยชน์แก่พระบรมวงศ์ ข้าราชการประชาชน เพื่อจดจำไว้เป็นคติบำรุงสติปัญญาแก่ประชาชน เป็นสมบัติของพระนครสืบไป ราชาริราชได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดีร้อยแก้วที่มีสำนวนโวหารไพเราะเข้าใจง่ายให้ ข้อคิดคติสอนใจ ราชาริราช แปลและเรียบเรียง มาจากพงศาวดารมอญ ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ ขวามอญ ซึ่งพงศาวดาร คือเรื่องราวของเหตุการณ์เกี่ยวกับประเทศชาติหรือพระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขของประเทศชาตินั้น ส่วนคำว่า มอญ เป็นชื่อชนชาติหนึ่ง เคยเป็นใหญ่ทางตอนใต้ของพม่า ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของประเทศเมียนมาร์ ราชาริราชทำให้ได้ เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญหรือรามัญในอดีต ซึ่งเป็นชาติที่มีความเจริญรุ่งเรือง ตัวละครสำคัญในเรื่อง ได้แก่ มะกะโท สมเด็จพระร่วงเจ้า นายช้าง และบัณฑิตราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท เป็นเหตุการณ์ตอนต้น ของเรื่อง กล่าวถึง กำเนิดมะกะโท บุตรพ่อค้า ขวามอญที่ต่อมาได้เป็นปฐมกษัตริย์ของมอญ พระเจ้าฟ้ารั่ว ทำให้เห็น ความมานะพยายามความเฉลียวฉลาด การมองการณ์ไกล และการรู้จักแก้ปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์ยุ่งยากต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 60)

2) เนื้อเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563 : 51 - 58)

มะกะโทเป็นบุตรมะปะนาย ผู้เป็นพ่อค้าใหญ่อยู่บ้านเกาะวาน แขวงเมืองเมาะตะมะ แลมะกะโทนั้น มีน้องหญิงคนหนึ่งชื่อนางอุ้นเรือน น้องชายถัดนางอุ้นเรือน ชื่อมกกะตามะกะโทมีอายุสิบสี่สิบห้าปีบิดานักถึงแก่ความ ตาย มะกะโทได้เป็นนายพ่อค้า คุมลูกค้าสามสิบคน หาบขึ้นไปค้าเมืองสุโขทัย ครั้นมาจะใกล้ถึงตำบลภูเขาปะเตวะ ลูกค้า คนหนึ่งป่วย มะกะโทจึงเข้ารับเอาหาลูกค้า ซึ่งป่วยนั้นแทน เมื่อขึ้นไปถึงยอดเขานั้นมีไข้ฤดูฝนก็บังเกิดเป็นพายุใหญ่แล้วฝน ตกฟ้าร้อง อสนีผ่าลงมาถูกคานซึ่งมะกะโทหาบหักลงจากบ่ามะกะโท มะกะโททำคานผลัดถึงสามครั้ง อสนีก็บันดาล ผ่าลง ถูกคานถึงสามหนจนหานั้นตกลงไปในเหวมะกะโทตกใจยืนตะลึงอยู่ในที่นั้น แลไปในบุรพาทิศ เห็นแสงอรุณสว่างขึ้น ครั้นแลมาฝ่ายประจิมทิศฟ้าแลบขึ้นเห็นเป็นวิมานแลปราสาท ราชมนเทียร ปรากฏแก่ตามะกะโทมะกะโทจึงคิดแต่ใน ใจว่า เหตุใหญ่เป็นมหัศจรรย์ถึงเพียงนี้

ฝ่ายลูกค้าทั้งปวงก็มีเป็นอันตรราย จึงคิดว่าตัวกู่นี้เห็นจะมีวาสนาไปภายหน้า แลมะกะโทก็พา ลูกหาบพ่อค้าทั้งปวงไปถึงตำบลบ้านมะเตวะ พอเวลาเย็นก็เข้าอาศัยอยู่ แลในบ้านนั้นมีผู้ใหญ่เป็นบัณฑิตผู้หนึ่ง มีสติปัญญารู้ทำนายนิมิต มะกะโทจึงแต่งเครื่องสักการบูชาอันสมควรแล้วก็ไปหาผู้นั้น จึงแจ้งนิมิตอันเป็นมหัศจรรย์ให้ฟัง ทุกประการผู้รู้ทำนายนิมิตนั้นจึงว่าแก่มะกะโทว่า นิมิตของท่านนี้ใหญ่หลวงนัก จงเอาทรัพย์มากองลงสูงเพียงศีรษะ เมื่อใดแล้ว เราจึงจะทำนายให้แก่ท่าน มะกะโทจึงคิดแต่ในใจว่า ครั้นนี้เราไปในที่กันดาร มีเงินอยู่แต่สามสิบบาทจะทำ เป็นประการใด ในเมื่อขณะคิดอยู่นั้นพอมะกะโทแลเห็นจอมปลวกอันหนึ่งอยู่ในที่นั้นสูงเทียมศีรษะ มะกะโทคิดขึ้นได้ ด้วยอุบายปัญญา จึงเอาเงินตราสามสิบบาทวางขึ้นบนจอมปลวกกระทำการบูชา แล้วจึงบอกแก่ผู้ทำนายนิมิตนั้นว่า ข้าพเจ้าบูชาแล้วผู้ทำนายนั้นจึงคิดว่าบุรุษผู้นี้มีปัญญาฉลาดในอุบายยิ่งนัก ควรที่จะมีบุญอยู่แล้วจึงทำนายว่า แต่นี้สืบไป เมื่อหน้าหามันไม่ต้องบ่าท่านแล้ว ซึ่งจะค้าขายสืบไปนั้นท่านอย่าได้กระทำเลย หาเป็นประโยชน์ไม่ ท่านจงอาสาท้าวพระยา

เกิด ซึ่งว่าฝ่ายบูรพาทิศเห็นเป็นแสงอรุณสว่างขึ้น จะมีพระมหากษัตริย์องค์หนึ่งในทิศตะวันออก จะอนุเคราะห์ตกแต่งให้มียศถาบรรดาศักดิ์แก่ท่านเป็นประณมก่อน แลซึ่งฝ่ายประจิมทิศสายฟ้าแลบขึ้น เห็นวิมานแลปราสาทปรากฏแก่ท่านนั้น ท่านจะได้เป็นใหญ่ในทิศตะวันตกจะมีบุญญาธิการทรงศักดานุภาพเป็นอันมาก ท่านอย่าได้สงสัยเลย

มะกะโทครั้นได้ฟังคำทำนายก็มีความยินดีจึงอำลาบุรุษ ผู้ นั้น ยกออกจากบ้านมะเตวะก็มายังเมืองสุโขทัยให้ลูกค้าหาบเที่ยวขายสิ่งของ ครั้นขายสิ่งของเสร็จแล้ว ก็ให้ลูกค้าทั้งปวงกลับคืนไปยังเมืองมะตะมะแต่ตัวมะกะโทนั้นเชื่อคำทำนายนิมิต มิได้กลับคืนไป จึงเที่ยวหาที่พึ่งซึ่งจะผูกพันอาศัยนั้นจึงคิดว่า ถ้าเราจะไปฝากตัวอยู่ด้วยเสนาบดีผู้ใหญ่ บัดนี้เล่าก็ยังไม่หาผ่าน่งหมื่นที่มิได้ จึงเข้าไปอาศัยอยู่ด้วยนายข้างพระเจ้าสุโขทัย มะกะโทอุตสาหะมิได้เกียจคร้าน ช่วยชำระมูลช้าง ทอดหญ้าช้างทั้งกลางวันกลางคืนมิได้ขาด นายข้างเห็นมะกะโทมีความอุตสาหะก็รักใคร่เป็นอันมาก ครั้นนายข้างได้รับพระราชทานเงินเดือนครั้งใด ก็แบ่งปันให้มะกะโททุกครั้ง อยู่มาวันหนึ่งสมเด็จพระร่วงเจ้าเสด็จไป ณ โรงช้าง ขึ้นทอดพระเนตรช้างพระที่นั่งอยู่บนเกย ทอดพระเนตรเห็นมะกะโทกวาดหญ้าช้างอยู่ จึงตรัสถามนายข้างว่า อ้ายคนนี้เป็นบุตรของผู้ใด นายข้างจึงกราบทูลสมเด็จพระร่วงเจ้าว่ามะกะโทคนนี้เป็นบุตรรามัญเข้ามาอยู่ด้วยข้าพระพุทธเจ้า ช่วยทอดหญ้าช้างแลชำระมูลช้าง มีความอุตสาหะเป็นอันมาก สมเด็จพระร่วงเจ้าทรงพระเมตตาแก่มะกะโท จึงตรัสสั่งนายข้างให้เลี้ยงดูมะกะโทไว้อย่าให้ขาดสนเมื่อพระองค์ทอดพระเนตรช้างอยู่นั้น คายพระสลาออกแล้ว บ้วนพระโอษฐ์ลงเหนือแผ่นดิน ดินกระจายออกไปทอดพระเนตรเห็นเบี้ยๆ หนึ่ง จึงตรัสว่าลูกรามัญน้อยจงเก็บเอาเบี้ยๆ หนึ่งไว้ มะกะโทกราบถวายบังคมแล้วจึงเก็บเอาเบี้ยมาตามรับสั่ง ครั้นสมเด็จพระร่วงเจ้าทอดพระเนตรช้างแล้ว ก็เสด็จกลับเข้าสู่พระราชวัง

ฝ่ายมะกะโทได้เบี้ยๆ หนึ่งก็มีความยินดีนัก จึงคิดว่าแต่เรามาอยู่ทำราชการด้วยนายข้างพึ่งได้รับพระราชทานในวันนี้ เบี้ยๆ เดียวนี้จะทำอะไรดี อย่าเลย จะเอาไปซื้อพันธุ์ผักกาดมาปลูกไว้ มะกะโทคิดแล้ว จึงเอาเบี้ยไปเบี้ยของเจ้าซื้อพันธุ์ผักกาด เจ้าของพันธุ์ผักกาดจึงว่าเบี้ยเดียวนี้ เรามิรู้ที่จะดวงพันธุ์ผักกาดให้ มะกะโทจึงว่าเบี้ยของเราเบี้ยเดียวนี้ เราเอาแต่พอดีนี้เดียวเจ้าของพันธุ์ผักกาดจึงว่าเอาเถอะ มะกะโทจึงเอานี้ว่ามีขอบเขตแล้วก็จิ้มลงในกระถางพันธุ์ผักกาดนั้น ฝ่ายเจ้าของพันธุ์ผักกาด จึงสรรเสริญแต่ในใจว่า บุตรรามัญผู้นี้มีปัญญาฉลาดนักน่านไปจะได้เป็นผู้ดีมั่นคง ฝ่ายมะกะโทได้เมล็ดพันธุ์ผักกาดแล้ว จึงมาขุดดินกระทำให้ด้วยมูลช้างจึงปลูกเมล็ดพันธุ์ผักกาดไว้ อดส่ำหำรุ่งรดน้ำกิ่งอกงามขึ้น

ครั้นอยู่มา พระร่วงเจ้าเสด็จมาทอดพระเนตรช้างอีกครั้งหนึ่ง มะกะโทจึงเลือกเก็บพันธุ์ผักกาดมาชำระเสีย ให้หมดมูลดิน แล้วจึงขอยืมโต๊ะพานนายข้างใส่พันธุ์ผักกาด นำเข้ามาถวายสมเด็จพระร่วงเจ้าสมเด็จพระร่วงเจ้า จึงตรัสถามว่าเอ็งได้พันธุ์ผักกาดนี้มาแต่ไหน มะกะโทจึงกราบทูลว่าเบี้ยซึ่งพระองค์พระราชทานข้าพระพุทธเจ้า เบี้ยหนึ่งนั้นข้าพระพุทธเจ้าเอาไปซื้อพันธุ์ผักกาดมาปลูก จึงได้นำมาทูลเกล้าฯ ถวาย สมเด็จพระร่วงเจ้าได้ทรงฟังดังนั้นก็มีความยินดีนัก จึงทรงพระดำริว่าบุตรรามัญน้อยนี้ฉลาดประกอบด้วยความรู้ จะเอาไปเลี้ยงไว้ใกล้เราจึงจะชอบจึงตรัสแก่นายข้างว่า ลูกรามัญน้อยนี้เราจะขอไปเลี้ยงไว้ นายข้างก็ถวายมะกะโทไปแก่สมเด็จพระร่วงเจ้าสมเด็จพระร่วงเจ้าจึงมอบให้ไปอยู่ด้วยหว่าป่าพ่อครัว มะกะโทครั้นไปอยู่ด้วยพ่อครัวก็ได้เกียจคร้าน สมเด็จพระร่วงเจ้า ครั้นเห็นมะกะโทอุตสาหะเป็นอันดีก็ชอบอภัยอาศัย จึงทรงพระกรุณาโปรดตั้งให้เป็นขุนวัง มอบให้ว่ากล่าวในนอกพระราชวัง สมเด็จพระร่วงเจ้าทรงพระเมตตาหนักดุจดั่งบุตรในอุทร มะกะโทผู้เป็นขุนวังมีความอุตสาหะรักษาพระองค์กลางคืนเป็นกลางวัน พระร่วงเจ้าทรงพระเมตตายิ่งขึ้นไป ข้าราชการน้อยใหญ่ทั้งปวง ก็มีความรักใคร่แลยำเกรง แก่ขุนวังเป็นอันมาก

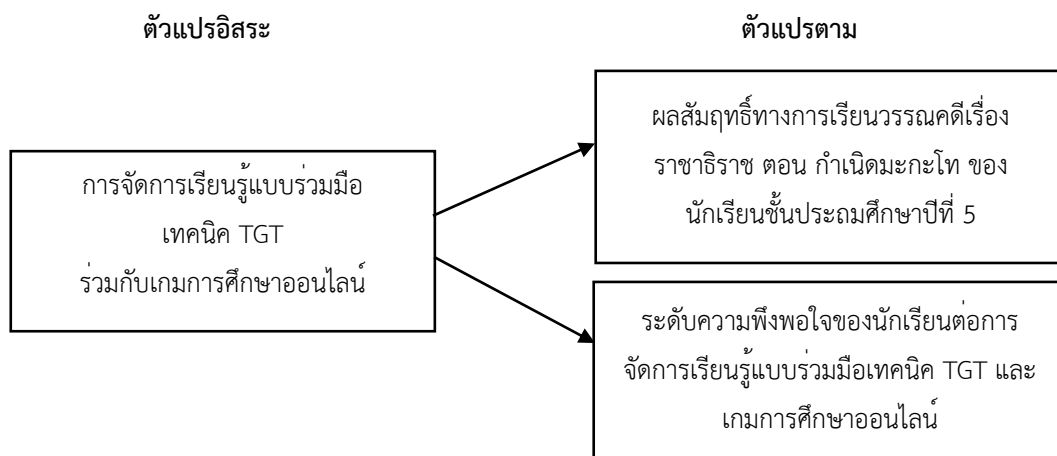
คุณค่าด้านเนื้อหาของ เรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ปรากฏคุณค่าด้านเนื้อหา ดังนี้ ด้านการลำดับเรื่อง : ลำดับเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ มีความต่อเนื่องกัน ด้านข้อคิด : สอนให้เป็นคนมุ่งมั่น ใช้สติปัญญา

แก้ปัญหา และมีความเพียรพยายามในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนประสบความสำเร็จ และด้านข้อสรุป : สรุปเรื่องที่น่าสนใจ ให้คิดข้อคิดในการใช้ชีวิต

คุณค่าด้านสังคมของ เรื่อง ราชอิราษ ตอน กำเนิดมะกะโท ปรากฏคุณค่าด้านสังคม ดังนี้ ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม : เตือนสติผู้คนในสังคมให้มีความรักและเคารพต่อกัน ตลอดจนการมีความเพียรพยายามในการทำงาน จนประสบความสำเร็จ ด้านการสะท้อนภาพสังคม ทำให้เห็นถึงสภาพสังคมสมัยสุโขทัยที่มีการติดต่อค้าขายกับชาวอมุญ และ การรับราชการของคนสัญชาติอื่นในราชสำนักไทย และด้านการสอดแทรกวัฒนธรรม กล่าวคือ วัฒนธรรมการฟังคำทำนาย ซึ่งต้องมีการตั้งเครื่องสักการะก่อนฟังคำทำนายจากบัณฑิต (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2564)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์
2. ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีเรื่อง ราชอิราษ ตอน กำเนิดมะกะโท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบริบาลภูมิเขตต์ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 ห้อง มีนักเรียน จำนวน 107 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 34 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เบื้องต้นของวรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอนกำเนิดมะกะโท
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เนื้อเรื่องราชาริราชตอน กำเนิดมะกะโท (1)
- 3) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เนื้อเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท (2)
- 4) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คุณค่าด้านเนื้อหา และคุณค่าด้านสังคม
- 5) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สรุปความรู้จากวรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยแบ่งเนื้อหาในการสร้างแบบทดสอบดังนี้ 1) ความรู้เบื้องต้นของวรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอนกำเนิดมะกะโท จำนวน 4 ข้อ 2) เนื้อเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท จำนวน 10 ข้อ 3) คุณค่าด้านเนื้อหา จำนวน 3 ข้อ และ 4) คุณค่าด้านสังคม จำนวน 3 ข้อ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ก่อนการทดลองให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3.2 ดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยให้นักเรียน เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโทโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เบื้องต้นของวรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอนกำเนิดมะกะโท แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เนื้อเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท (1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เนื้อเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท (2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 คุณค่าด้านเนื้อหา และคุณค่าด้านสังคม และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 สรุปความรู้จากวรรณคดีเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสอน ครูอธิบายเนื้อหาในบทเรียน ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม โดยแต่ละคนเก่ง กลาง อ่อน ให้อยู่โต๊ะเดียวกัน จากนั้นครูแจกใบความรู้ให้แต่ละกลุ่มศึกษาร่วมกันและช่วยกันทำใบงาน ขั้นที่ 3 ขั้นการแข่งขัน แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมา กลุ่มละ 1 คน เพื่อแข่งเกมในเว็บไซต์ Wordwall ที่ครูสร้างขึ้น โดยนักเรียนเล่นเกมในคอมพิวเตอร์ของครู จากนั้นครูเริ่มจับเวลาและให้นักเรียนเล่นเกม กลุ่มที่เสร็จเร็วเป็นอันดับ 1 จะได้คะแนนความเร็ว บวก 5 คะแนน เกมที่ใช้เล่นมีทั้งหมด 10 ข้อ (10 คะแนน) หลังจบเกมครูเก็บคะแนนสะสมไว้รวมในครั้งต่อไป และ ขั้นที่ 4 ขั้นให้รางวัลกลุ่ม ครูมอบรางวัลให้แก่กลุ่มที่ชนะในแต่ละรอบ

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชุดเดิมไปทดสอบนักเรียนอีกครั้ง จากนั้นนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

3.4 นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน

1) นำกระดาษคำตอบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ คะแนนเต็ม 20 คะแนน มาตรวจให้คะแนน

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ก่อนและหลังเรียนโดยคำนวณค่าดัชนีประสิทธิผลและการทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t – test for Dependent Sample)

4.2 การวัดความพึงพอใจของนักเรียน

1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ และนำมาตรวจให้คะแนนซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก	ให้ 4 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

2) นำผลการตรวจให้คะแนนจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เพื่อแปลผล โดยนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

4.51 - 5.00	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีความพึงพอใจระดับมาก
2.51 - 3.50	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1.00 - 1.50	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชอิริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์

ผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผล สามารถสรุปผลการวิจัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีประสิทธิผล

N	คะแนนเต็ม	ผลรวม		E.I	ผล
		ก่อนเรียน	หลังเรียน		
34	20	183	438	0.513	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ราชอิริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ มีค่าดัชนีประสิทธิผลในการเรียนรู้เท่ากับ 0.513 แสดงให้เห็นว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้น

ผลการหาผลการหาค่าดัชนีประสิทธิผล สามารถสรุปผลการวิจัย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

ผลการทดสอบ	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{D}$	t-test	Sig.
ก่อนเรียน	5.4	2.6	7.5	13.53	0.05*
หลังเรียน	12.9	2.8			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.4 คะแนน และ 12.9 คะแนน ตามลำดับ มีผลต่างเท่ากับ 7.5 เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างคะแนน ก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์

ผลงานวิจัย ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน

ประเด็นในการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. เกมออนไลน์มีกติกาการเล่น วิธีการเล่นที่ชัดเจน เหมาะสม	5	0.68	มากที่สุด
2. เนื้อหาความรู้ของเกมออนไลน์มีความเหมาะสม	5	0.62	มากที่สุด
3. ระยะเวลาของเกมออนไลน์ในแต่ละเกมมีความเหมาะสม	4	0.90	มากที่สุด
4. รูปแบบของเกมมีความน่าสนใจ	5	0.42	มากที่สุด
5. เนื้อหาของเกมมีประโยชน์ต่อนักเรียน	5	0.74	มากที่สุด
6. การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนาน	5	0.73	มากที่สุด
7. การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ทำให้นักเรียนรู้สึกอยากเรียน	5	0.47	มากที่สุด
8. นักเรียนสามารถนำความรู้จากเกมไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้	4	0.94	มากที่สุด
9. การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนเรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท	5	0.53	มากที่สุด
10. ความรู้เรื่อง ราชาริราช ตอน กำเนิดมะกะโท ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคTGT และเกมการศึกษาออนไลน์มีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	5	0.73	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.8	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ โดยภาพรวมทั้งหมดในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.8 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชอิธราข ตอน กำเนิดมะกะโทของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ สามารถสรุปผลงานวิจัย การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.4 คะแนน และ 12.9 คะแนน ตามลำดับ มีผลต่างเท่ากับ 7.5 เมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และเกมการศึกษาออนไลน์ โดยภาพรวมทั้งหมดในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.8 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.68

2. อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องราชอิธราข ตอน กำเนิดมะกะโท ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นผลมาจากผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีการระดมความสามารถกันเอง กลาง และอ่อน ทำให้สมาชิกในกลุ่มได้ช่วยเหลือกัน และเกิดความสามัคคี รวมทั้งมีการใช้เกมออนไลน์กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและสนุกสนาน เมื่อนักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองจึงเกิดการเรียนรู้ได้ดี ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ สารสิน เล็กเจริญ (2554 : 35) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเข้าใจในความสามารถแตกต่างกันของผู้เรียน กิจกรรมจะอยู่ในรูปแบบกลุ่ม ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะต้องร่วมกันศึกษาค้นคว้า ทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ด้วยความแตกต่างของผู้เรียนทำให้ภายในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (2547 : 168) ได้กล่าวถึงข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ได้แก่ สมาชิกกลุ่มมีความรับผิดชอบมากขึ้น สมาชิกกลุ่มเรียนรู้ความแตกต่างซึ่งกันและกัน พร้อมเพรียงสลับกันเป็นผู้นำตามความถนัดของแต่ละบุคคล ทำให้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคม นอกจากนี้เกมนยังสร้างความสนุกสนานไปพร้อมกับการเรียนรู้

จากเหตุผลและข้อสนับสนุนดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ ส่งผลให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง ราชอิธราข ตอน กำเนิดมะกะโทหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับวิจัยของ หนูฤทธิ์ ราชบุตร และ นพคุณ คุณาชีวะ (2564 : 52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง ชนิดและหน้าที่ของคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT กับการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มได้ช่วยเหลือกันทำงานเป็นทีม โดยในทีมมีทั้งคนเก่ง กลาง และอ่อน ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกโดดเดี่ยว อีกทั้งมีการแข่งขันเกมออนไลน์ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับวิจัยของสิริธร ลาพรม และคณะ (2565 : 2055) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เกมที่สร้างขึ้นจาก Wordwall เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม” การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมที่สร้างขึ้นจาก Wordwall เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมที่สร้างขึ้นจาก Wordwall เรื่อง ทฤษฎีบท พีทาโกรัสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนลาดยาววิทยาคม มีผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในเรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมที่สร้างขึ้นจาก Wordwall เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1.1 สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ ไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ได้

1.2 สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษาออนไลน์ ไปใช้แก้ปัญหาการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระวิชาอื่นได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เปรียบเทียบกับเรื่องอื่น

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับเกมการศึกษารูปแบบอื่นได้ โดยคำนึงถึงช่วงวัยของกลุ่มทดลองและความเหมาะสมด้านอื่นประกอบ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทยชุดภาษาเพื่อชีวิต วรรณคดีลำนำ* ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชัยพล ทรงสุนทรวงศ์. (2559). *นวัตกรรมบริการ : กลยุทธ์ที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรธุรกิจบริการ*. วารสารการจัดการสมัยใหม่, 14(2), 13 - 24.

- มนัสรินทร์ บุญญคง. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มการแข่งขัน เรื่อง ทวีปอเมริกาเหนือ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการทำงานร่วมกัน ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย สตูล. **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ**, 11(1), 196 – 211.
- มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). **การอธิบายคุณค่าของเรื่องที่อ่าน** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2566, จาก <https://dltv.ac.th/teachplan/episode/39801>.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2547). **เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ**. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : คอมพิวเตอร์กราฟฟิค.
- วิไลพร อุ่นอกพันธุ์, ทศนา ประสานตรี, มนต์รี อนันตรักษ์. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่องสมการและการแก้สมการการคิดวิเคราะห์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ แบบ TGT กับ แบบ 4 MAT. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**, 4(1), 53 - 59.
- สมยศ บุญรักษ์. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT. **วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**, 3(2), 50 – 59.
- สารสิน เล็กเจริญ. (2554). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิคTGT กับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิริธร ลาพรม, สุทัตตา สีนชัย, สุภัตสร เศษจันทร์, วีรวัฒน์ ไทยคำ. (2565). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมที่สร้างขึ้นจาก Wordwall เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม**, 7 – 8 กรกฎาคม 2565. 2048 – 2057. นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. (2547). **19 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- หนูฤทธิ์ ราชบุตร และ นพคุณ คุณาชีวะ. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเรื่องชนิดและหน้าที่ของคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิคTGT กับการสอนโดยการเรียนแบบปกติ. **วารสารวิชาการ The New Viridian Journal of Arts, Humanities and Social Sciences**, 1(2), 45 – 56.
- อิสระพงษ์ โสภฮาโฮ. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยใช้การเรียนรู้ด้วยเทคนิค TGT สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วิทยานิพนธ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

An Analysis of Applied Buddhist Metaphysics in Societal Context

Samphose Prak^{1*}, Chakkapan Wongpornpavan¹, and Ratanak Keo²

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, KhonKaen Campus, Thailand^{1*}

Department of Policy of the Ministry of Education, Youth, and Sport, Royal Kingdom of Cambodia²

*Corresponding author, e-mail: praksamphose48@gmail.com

Received: March 17th, 2024; **Revised:** April 5th, 2024; **Accepted:** April 12th, 2024

Abstract

The objective of this academic article aims to present, an analysis of Applied Buddhist Metaphysics in Society, is 1) what does Buddhist metaphysics mean for society and its source 2) how to get benefit from applied Buddhist metaphysics in the societal context 3) and an analysis of Buddhist metaphysics in framework of critical thinking.

Keywords: Buddhist Metaphysics, Noble Truths

Introduction

In order for understanding about the Buddhist metaphysics, so it could be understood about the meaning of metaphysics first and how it to dealing with the life and society. Generally, this concept will cover and response to reality and being of nature, because of the metaphysics is a part of philosophy branch that explores the fundamental nature of being and the world, aiming to answer the questions "what is there?" and "what is it like?"

Looking back to Buddhism has various metaphysics such as the theory of noble truths, dependent origination, and cause and effect as well, but in this article will discuss and covering on the theory of the fourth noble truths to apply in society and daily life of human beings meanwhile the word today is still facing many obstacles could not reach human aims to get goal oriented approach, so how the Buddhist metaphysics contribute to help society and what it will affect human life in accordance with the Buddha's teaching.

On the other hand, the metaphysical view of life, the concept of non-attachment is an integral part of a whole scheme of concepts constituting the Indian view of the world. (Agrawal, 1982 : 6), and sometimes, the Buddha's teaching, the *Dhamma*, is presented in the *Sutta-Pitaka* of the Pali Canon as a path to the solution of the fundamental problem of human existence, namely, *dukkha*, customarily translated as "*suffering*" or "*unsatisfactoriness*". (Ronkin, 2005 : 1)

The historical Buddha is often argued to have been uninterested in the nature of reality, but his teachings suggest otherwise. He believed that everything is interrelated, the phenomenal

world follows natural laws, and the ordinary appearance of things is an illusion. (វត្តខទិរាម - គគីរ ឃុំ ព្រែកអាដី ស្រុកក្រូចឆ្មារ ខេត្តត្បូងឃ្មុំ, 2018) Buddhism is often viewed as a philosophical inquiry into existence itself, not necessarily supernatural things. However, the argument is that the Buddha was practical and focused on helping people be free from suffering, so he wouldn't have been interested in metaphysics. Many schools of Buddhism are built upon metaphysical foundations, raising questions about who is right. (O'Brien, 2019)

The Buddha, Otherwise, believed that ignorance, hate, and greed are the root causes of suffering. To liberate from suffering, he taught the practice of the Eightfold Path, which focuses on wisdom, or seeing things as they are. This insight is crucial as our perceptions are often clouded by our biases and cultural conditioning. Enlightenment, breaking through delusional perceptions, is the means of liberation from suffering. (O'Brien, 2019)

The Buddha discouraged people from speculating, forming opinions, or accepting doctrines based on blind faith. Instead, through practice of the Path, concentration, and ethical conduct, one can directly perceive the nature of reality. The poison arrow story illustrates that receiving "the answer" is not the same as perceiving the answer oneself. Instead, the Buddha advised practicing disenchantment, dispassion, cessation, calming, direct knowledge, self-awakening, and unbinding. (O'Brien, 2019)

In this regards, Buddhism is a philosophy of life expounded by Gautama Buddha, and the Buddha was not a god and the philosophy of Buddhism does not entail any theistic world view. Also, the teaching of the Buddha are aimed solely at liberating sentient beings from the suffering. (Saisuta, 2012 : 1 - 5)

The Source of Buddhist Metaphysics

What is the source of the Buddhist metaphysics, generally view, now looking at the Buddhism is often referred to as the philosophy of the 'middle way,' urging its followers to avoid extremes in their quest for enlightenment. Buddhism is a form of 'atheistic spirituality,' a religion without a god, attempting to steer a middle way between the theistic spirituality of the Hindu Vedanta tradition and the atheistic materialism of the Samkhya and Lokayata philosophies. However, due to its focus on the mind, denial of a self, and extreme idealist tendencies within the Buddhist tradition, it is unlikely that Buddhism as a spiritual tradition ever took the middle way doctrinally. (Morris, 2021)

Relation to the Buddhist philosophical worldview is a mixture of four distinct metaphysical systems: common-sense realism, theistic spirituality (a religious metaphysic), phenomenism, and mystical idealism (or esotericism). With the development of Mahayana Buddhism, the subjective idealism inherent in phenomenism was taken to a further extreme, advocating a metaphysic of mystical or absolute idealism. (Morris, 2021)

Significantly, Mystical idealism describes the 'real' world experienced in a state of enlightenment (nirvana) as empty or void (sunyata), as 'mind only', or as pure or foundational consciousness (alaya vijnana) without form.

The Four Noble Truths is a part of the Buddhist metaphysics, which include the existence of suffering, its origination, cessation, and a path to cessation. The first claim, which is the realization that everything is of the nature of suffering, is the most profound and challenging. The Buddha argues that there are causes and conditions for the arising of suffering, and that if the origination of suffering depends on causes, future suffering can be prevented by bringing about the cessation of those causes.

The Buddha's teachings also suggests a set of techniques for cessation. Moreover, the Buddha's analysis of the origins of suffering suggests that ignorance about the three characteristics of sentient existence—suffering, impermanence, and non-self—will lead to appropriation, which in turn leads to attachments in the form of desire and aversion, strengthening ignorance about the true nature of sentient existence. This leads to future rebirth and instances of old age, disease, and death in a potentially unending cycle. The key to escape from this cycle lies in realizing the truth about sentient existence, which is characterized by suffering, impermanence, and non-self.

However, this realization is not easily achieved, as acts of appropriation have already made desire, aversion, and ignorance deeply entrenched habits of mind. To replace these habits, the Buddha suggests various forms of training, such as meditation, which enhances observational abilities and knowledge acquired through philosophical rationality. (Siderits, 2021)

How to Apply Buddhist Metaphysics

What the Buddhist metaphysics shown is the Four Noble Truths are the foundational tenets of Buddhism, which emphasize the nature of suffering and its causes. They were the realization of Buddha's enlightenment and serve as the basis for his teachings. The Four Noble Truths include life is suffering, craving is the cause, the end of suffering comes with craving, and there is a path to non-attachment. The path is the Eightfold Path, which guides one on the road to non-attachment and spiritual discipline. The eight precepts include right view, intention, speech, action, livelihood, effort, mindfulness, and concentration.

Recognizing these truths and following the Eightfold Path can lead to release from craving and attachment, liberating oneself from the cycle of suffering through rebirth and death. (Mark, 2021) On the other hand, The Middle Path, an Eightfold Path, aims to end suffering by practicing Right Speech, Action, Livelihood, Effort, Mindfulness, Concentration, Attitude, and View, focusing on Good Conduct, Mental Development, and Wisdom that can apply in the real situation in the name of human being who living in this world.

The three main schools today are Theravada Buddhism, Mahayana Buddhism, and Vajrayana Buddhism. All three schools differ in their interpretation of Buddha's vision and application, with Vajrayana focusing on cessation and recognizing the first two truths. Both schools believe in pursuing lasting values and true reality, leaving illusion and craving behind, and embracing non-attachment to a world that remains constant (Mark, 2021)

Again, looking at more detail how the Buddhist metaphysics show us to bring to practice in real society and real life that facing in social chaos, starting from various problems (Dukkha) are happening all the corner of human life.

In summary, the Buddhism has shown the formula or the best way to apply in real world, it's so-called “**the Four Noble truths**” or “**Absolute Truth of the Dhamma**”. (Dhammananda, 1994 : 54), for instance, and similar like the Buddha has found the best medicine to cure all disease (suffering) of human beings are facing now in our mind and our world today. (Internet Encyclopedia of Philosophy, 2024)

The four noble truths (ariyasacca, *Sanskrit āryasatya*) are a common framework to explain early Buddhism's teachings. The word sacca means both truth and reality, and ariya refers to the ideal type of person the Buddhist path is supposed to generate. These four noble truths are primarily four realities whose contemplation leads to sainthood or the state of the noble ones (ariya). Each noble truth requires a particular practice from the disciple, and each requires a particular practice.

The first noble truth, the reality of suffering, assigns the disciple the practice of cultivating understanding through reflection, analytical meditation, and direct experience. This understanding involves understanding the nature of suffering and different types of suffering and happiness within *samsāra*. The Buddha of the *Pāli Nikāyas* taught the existence of different types of happiness and the reality of nirvana, the highest happiness.

The second noble truth, the reality of the origin of suffering, calls for the practice of renunciation to all mental states that generate suffering for oneself and others. The term *taṇhā* in the *Pāli Nikāyas* designates always a harmful type of desire that leads to repeated existence, delight and lust, and delights here and there. The most common translation of *taṇhā* nowadays is craving, which refers more specifically to intense, obsessive, and addictive desires.

The third noble truth in Buddhism is the cessation of suffering, which is often expressed through terms like peace, higher knowledge, and the abandonment of grasping. Nirvana, which means blowing out or extinguishing, is the most popular term for this cessation. It is a mental event that extinguishes the fires of craving, aversion, and delusion. The *Pāli Nikāyas* aim to provide a systematic explanation of the arising and cessation of suffering, rather than describing it. The goal of Buddhism is not to believe that suffering arises and ceases like the Buddha says, but to realize that the Buddha's teachings about suffering and its cessation are the case.

The fourth noble truth is the development of the eightfold ennobling path, which can be understood as eight mental factors cultivated by ennobled disciples at the moment of liberation or as different parts of the entire Buddhist path. The eight parts of the Buddhist path are divided into three kinds of training: training in wisdom, ethical training, and concentration.

The Buddha discovered that Suffering, which is caused by desire, could be put to an end by following the noble eightfold path. (Dhammananda, 1989 : 30)

New Knowledge

After study more detail on the Buddhist metaphysics, found a new knowledge that can be applied, and receive the new knowledge in real life in order to resolve the problem of ours, especially starting from internal matter, causing from the unwholesome action or mental defilement. As below in a briefing for the Buddhist metaphysics that talking about the best way to resolve the matter of life, called the four noble truths have summarized into two dealing-based approaches following.

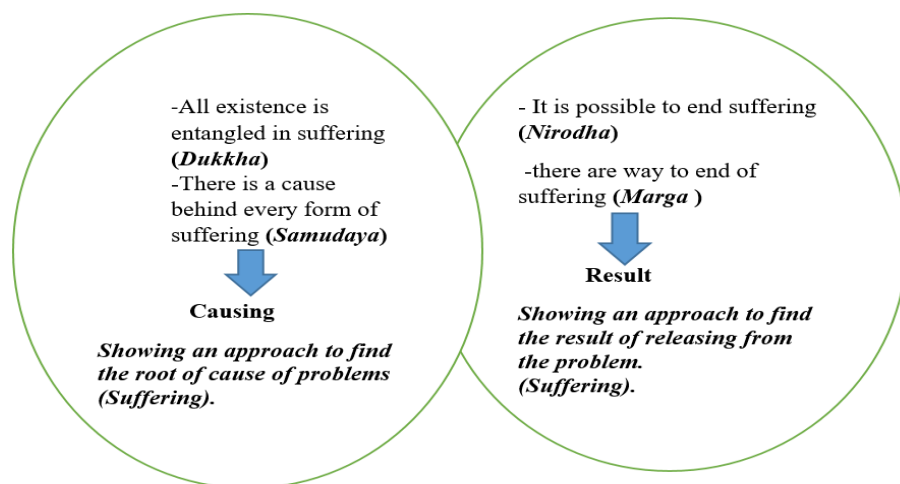

Figure 1 New knowledge from application on Buddhist metaphysics

Conclusion

In conclusion, the Buddha's teachings emphasize the importance of insight, not just releasing suffering. By practicing the Eightfold Path, individuals can directly perceive the nature of reality and liberate themselves from delusion.

Buddhism, On the other hand, on action involves neutral good deeds, with karma being a natural law rather than a court law. Intentional karma in Buddhism gives real consequences, as it has power within the self and always works in the body. Karma is the visionary or architect of everything in the world.

ประวัติศาสตร์หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย
อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่าง พ.ศ. 2457 - 2566
History of Non - Daeng Non - Muang Village, Village No. 7, Thung Chai Subdistrict,
Uthumphon Phisai District Sisaket Province Between 1914 - 2023

ฉันทพงศ์ สารรัตน์^{1*} สิริชัย ศรีชัย² ภาณุพล พงษ์สุระ³ ปฏิภาณ ดวงแก้ว⁴ ศรชัย กันทอง⁵ ชีรวัฒน์ กันยาสาย⁶
พลัฏฐ์ มณีชีษณุพงศ์⁷ และ วิชเณทร์ ทิพย์มาตร⁸

Thanyapong Sararat^{1*}, Sirichai Srichai², Panupol Pongsura³, Patiphan Duangkaew⁴, Sornchai Kunthong⁵,
Teerawat Kanyasai⁶, Parat Maneechitnupong⁷, and Wichayen Tippamat⁸

สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ¹

โรงเรียนบ้านขาม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ²

โรงเรียนบ้านผักหย่า อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี³

โรงเรียนบ้านหนองถ่ม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ⁴

โรงเรียนบ้านร่องสะอาด อำเภอพยุห์ จังหวัดศรีสะเกษ⁵

โรงเรียนบ้านหนองขอน อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี⁶

โรงเรียนบ้านหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ⁷

โรงเรียนโพธิแสนวิทยา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร⁸

Social Studies Program, Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University¹

Ban Kham School, Kanthararom District, Sisaket Province²

Ban Phak Ya School, Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province³

Ban Nong Thom, School Kanthararom, District Sisaket Province⁴

Ban Rong Sa-at School, Phayu District, Sisaket Province⁵

Ban Nong Khon School, Nam Yuen District, Ubon Ratchathani Province⁶

Ban Nong Pling School, Mueang District, Amnat Charoen Province⁷

Phothisan Witthaya School, Kusuman District, Sakon Nakhon Province⁸

*Corresponding author, e-mail: thanyapong.s@sskru.ac.th

วันที่รับบทความ: 29 มีนาคม 2567; วันที่แก้ไขบทความ: 14 เมษายน 2567; วันที่ตอบรับบทความ: 17 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอพลวัตของประวัติศาสตร์หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่าง พ.ศ. 2457 – 2566 เป็นสำคัญ ซึ่งเป็นปีที่เริ่มตั้งชุมชนจนถึงปัจจุบัน โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการประมวลหลักฐานและวิเคราะห์หลักฐานเชิงประวัติศาสตร์ โดยข้อมูลหลักฐานที่ใช้ศึกษามาจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งมีทั้งเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง และการศึกษาภาคสนาม ซึ่งได้จากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์ โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ให้ข้อมูลในลักษณะของการบอกเล่า จากการศึกษา พบว่า ชุมชน

บ้านโนนแดงโนนม่วงเป็นชุมชนของผู้คนในวัฒนธรรมลาวที่มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานกว่า 100 ปี ตั้งแต่เป็นชุมชนพอเพียงขนาดเล็กประจำท้องถิ่น พัฒนามาสู่การเป็นชุมชนการท่องเที่ยววิถีวัฒนธรรมประจำอำเภอ อุทุมพรพิสัย โดยพัฒนาการของชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ที่มีมาอย่างยาวนานนั้น สามารถแบ่งช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนได้เป็น 3 ยุคด้วยกันดังนี้ 1. ยุคดั้งเดิม (พ.ศ. 2457 – 2500) 2. ยุคเสื่อมถอยในอิทธิพลของทุนนิยม (พ.ศ. 2500 – 2520) และ 3. ยุคแห่งการเติบโต รุ่งเรือง และยุคการปรับตัวภาพใต้อิทธิพลของรัฐ (พ.ศ. 2520 - ปัจจุบัน) ซึ่งเป็นยุคแห่งการแสวงหาทางออกของชุมชน มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมมากขึ้นภายหลังการสถาปนาวัดป่าพิมลมังคลารามใน พ.ศ. 2563 โดยผลของการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนวิถีพอเพียงที่มีบทบาทด้านสังคมวัฒนธรรมและการค้าที่มีความสำคัญและมีวิวัฒนาการที่น่าสนใจมาตั้งแต่อดีต เพราะไม่เพียงแต่เป็นชุมชนวิถีพอเพียงที่มีบทบาทภายในชุมชนเท่านั้น แต่ชุมชนแห่งนี้ยังมีบทบาทในฐานะชุมชนที่มีบทบาททางวัฒนธรรมภายในจังหวัดศรีสะเกษอีกด้วย อีกทั้งยังมีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมิให้สูญหายให้สืบทอดมายังคนรุ่นหลังได้

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์ ชุมชน หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7

Abstract

This article aims to present the history dynamics of Non - Daeng Non - Muang village, Village No. 7, Thung Chai subdistrict, Uthumphon Phisai district, Sisaket province between 1914 - 2023, importantly, which is the year of the community that was founded until the present. This study is a compilation of evidence and analysis of historical evidence. The evidence used in the study comes from researching information from documents, which have both primary and secondary documents and field studies. This was obtained from observation and interviews, with the target group providing information in the form of telling stories. From the study, it was found that the community of Non Daeng Non Muang village is people in Lao culture with a history of more than 100 years of development, since it was a small local self-sufficiency community. It is developed into a cultural tourism community in Uthumphon Phisai district. The development of the community of Non Daeng Non Muang village, Village No. 7, has been around for a long time. The transition period of the community can be divided into three eras as follows. 1. The original era (1914 - 1957) 2. The era of decline under the influence of capitalism (1957 - 1977) and 3. The era of growth and prosperity and the era of image adjustment under the influence of the state (1977 - present), is an era of searching for community solutions. More tourists have come to visit after the establishment of Pa Phimon Mangkalam temple in 2020. The results of the study show that the community is a self-sufficiency community that has important social, cultural, and commercial roles. That has had interesting evolutions since the past. Because not only a sufficiency lifestyle community that has a role within the community only, but this community also plays a role as a community with a cultural role within Sisaket province as well. There is also the preservation of local wisdom so that it is not lost. Thus, it can be passed on to future generations.

Keywords: History, Community, Non - Daeng Non - Muang Village, Village No. 7

บทนำ

เมื่อถามถึงหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ความรู้สึกแรกที่กระทบใจก็คือ บรรยากาศทุ่งนาเขียวขจี เป็นชุมชนวิถีพอเพียง สะพานไม้ฮ้องคำ วัดป่าพิมลมังคลาราม ลานกิจกรรมใต้แสงไฟในโคกไฟจากผ้า รถมอเตอร์ไซด์รับนักท่องเที่ยว เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองศรีสะเกษ เป็นชุมชนที่พร้อมรับการพัฒนา อยู่กึ่งกลางจุดเชื่อมต่อของพื้นที่ 3 อำเภอ คือ อำเภอวังหิน อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอปรังค์ภู และเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้เพิ่มความคลาสสิกให้ชุมชนเหลือประมาณ ที่สำคัญคือ ชุมชนสะอาด น่าเดิน อีกทั้งมีสีสัน มีชีวิตชีวา สังเกตได้จากการที่มีชาวบ้านเดินผ่านไปมาอยู่เป็นระยะ ๆ ไม่เจียะเหงาโรยราจนไร้ผู้คน ซึ่งชุมชนแห่งนี้มีพัฒนามาแล้วกว่า 100 ปี โดยการก่อตัวของชุมชนดั้งเดิม เป็นลักษณะของหมู่บ้านที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เกิดจากการตั้งของชาวบ้านเอง อาจเนื่องจากการอพยพโยกย้ายที่ทำการ เพราะที่เดิมแห้งแล้ง เมื่อพบพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การดำรงชีวิตก็จะพากันตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่นั้น หมู่บ้านเหล่านี้ถ้าหากตั้งอยู่ห่างไกลหรืออยู่ในป่า บางครั้งในระยะแรกอาจจะเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้อำนาจรัฐ แต่ต่อมาในระยะหลังรัฐจึงจะเข้าไปดำเนินการปกครองต่อไป (ประนุช ทรัพย์สาร, 2525 : 9) ทั้งนี้ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2457 ซึ่งเป็นช่วงของการตั้งถิ่นฐาน และการดำรงชีพของชาวบ้าน ยังพึ่งพาอาศัยกันเองภายในหมู่บ้านเป็นหลัก โดยมีการติดต่อและพึ่งพากันอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก จนถึง พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นปีที่นายทุนเริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านอย่างมาก ในยุคของอิทธิพลทุนนิยมที่เริ่มจาก พ.ศ. 2500 ซึ่งหมู่บ้านประสบภาวะฝนแล้ง และมีพ่อค้าภายนอกขยายอิทธิพลเข้ามาในหมู่บ้านอย่างเต็มที่ ชาวบ้านออกไปทำงานนอกหมู่บ้านมากขึ้น ภาวะหนี้สินของชาวบ้านเริ่มทวี มีการจำนำจำนองหรือขายฝากที่ดินจนกระทั่งหลุดลอยไปเลยก็มี ยุคนี้เป็นช่วงที่นายทุนเบ่งบานในหมู่บ้าน จนกระทั่งเข้าสู่ยุคอิทธิพลของรัฐ ที่เริ่มจากปี พ.ศ. 2520 ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเริ่มเข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้การติดต่อระหว่างพ่อค้านายทุนลดลง หันไปติดต่อภาครัฐมากขึ้น ขยับไปถึงการจัดตั้งองค์กรประชาชนในหมู่บ้านแบบต่างๆ เพื่อการแก้ปัญหาภายในชุมชน ถือว่ายุคนี้เป็นยุคแห่งการแสวงหาทางออกของชุมชน เป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้คนมาช้านาน เนื่องจากมีวัดป่าพิมลมังคลาราม ศาลป่า ที่ตั้งอยู่ในชุมชนและอยู่คู่กับชุมชนแห่งนี้มาตั้งแต่อดีต ทำให้ชุมชนแห่งนี้กลายเป็นแหล่งดึงดูดให้ผู้คนจากต่างถิ่นเดินทางเข้ามาทำมาหากินอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะคนลาว สถานที่เหล่านี้จึงกลายเป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำมาหากิน หลอเลี้ยยผู้คนภายในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่นสืบมา

ปัจจุบันแม้ว่าชุมชนแห่งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสแห่งการพัฒนาที่ถาโถมเข้ามาทุกขณะ แต่บรรยากาศและสภาพโดยทั่วไปโดยรอบกลับยังคงรักษาสภาพและคงกลิ่นอายเอาไว้ได้ใกล้เคียงวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของผู้คนในชุมชน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นที่มีส่วนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาชุมชนในลักษณะของ “ชุมชนวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์” ขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้ง มูลนิธิฮ้องคำอีสาน มูลนิธิบุญพระศาสนาสงเคราะห์ ตลอดจนการจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่เรื่องราวและข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนแห่งนี้ให้ผู้คนทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญและเป็นที่รู้จักมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีความพยายามถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ออกมาอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่ผลงานที่ผ่านมาส่วนใหญ่มักจะขาดความชัดเจนในด้านประวัติศาสตร์อยู่มาก และยังไม่มีผู้ใดศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนแห่งนี้ในมิติประวัติศาสตร์เอาไว้อย่างจริงจัง ทั้ง ๆ ที่ชุมชนแห่งนี้มีความน่าสนใจและมีความโดดเด่นอยู่หลายประการ และยังเป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีพัฒนาการสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีต โดยยังคงปรากฏร่องรอยหลักฐานให้ได้ศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งหากได้มีการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นแห่งนี้ขึ้นมาอย่างจริงจังแล้วนั้น ชุมชนแห่งนี้คงกลายเป็นชุมชนเชิงอนุรักษ์ที่มีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีประวัติศาสตร์เป็นของตนเองที่มองจากชุมชนท้องถิ่นออกสู่ภายนอกอย่างแท้จริง

สำหรับการศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นศรีสะเกษนั้น ปัจจุบันได้มีผู้สนใจให้ความสนใจอย่างแพร่หลายและเกิดการขยายองค์ความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง (ยงยุทธ ชูแว่น, 2560 : 9; อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์, 2548 : 75) แต่ผลงานศึกษาที่ปรากฏกลับยังมีข้อจำกัดอยู่มากในการศึกษาในบางลักษณะ โดยเฉพาะการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เห็นวิถีชีวิตคนตัวเล็กตัวน้อย ซึ่งผู้ศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษมากกว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นศรีสะเกษที่เน้นเรื่องราวของผู้ปกครองเมืองที่สัมพันธ์กับอำนาจรัฐ เนื่องจากในปัจจุบันมีผลงานปรากฏอยู่เพียงไม่กี่ชิ้นเท่านั้น ในขณะที่ชุมชนหลายแห่งได้มีการพัฒนาต่อให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กันอย่างแพร่หลาย แต่กลับไม่มีประวัติศาสตร์เพื่อบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นของตนออกมาได้ในอดีตนั้นเราเคยมีตัวตน มีความเป็นตัวของตัวเอง หรือลักษณะเฉพาะของตัวเองอย่างไร ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการถ่ายทอดเรื่องราวของชุมชนแห่งนี้ผ่านมิติประวัติศาสตร์ขึ้นมาอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับชุมชนเชิงอนุรักษ์เหล่านี้ โดยหน่วยพื้นที่ศึกษาที่ผู้ศึกษาสนใจเป็นพิเศษ คือ หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากชุมชนแห่งนี้ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชนของคนในมิติประวัติศาสตร์อยู่มาก และเป็นชุมชนที่มีพัฒนาการทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถดำรงชีวิตดั้งเดิมท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และเท่าที่มีการศึกษาและตีพิมพ์เผยแพร่ ในงานของ วิมล หลักรัตน์ และคณะ (2565) และ ธนยพงศ์ สารรัตน์ และคณะ (2567) ซึ่งงานดังกล่าวส่วนใหญ่มุ่งคงให้ภาพชุมชนแห่งนี้ไม่ชัดเจน ยังขาดการอธิบายที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของชุมชนในแต่ละช่วงเวลาอยู่มาก โดยเฉพาะพัฒนาการในด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ทำให้องค์ความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่ได้รับจากการสำรวจ ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในงานวิจัยได้อย่างเต็มที่นัก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนขึ้นมาอย่างจริงจัง เพื่อให้เป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มองจากภายในสู่ภายนอกอย่างแท้จริงต่อไป ซึ่งอาจทำให้เกิดประโยชน์ คือ ทำให้ชุมชนมีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นของตัวเอง รวมทั้งอาศัยงานศึกษาประวัติศาสตร์หมู่บ้านอื่น ๆ ในภาคอีสานเป็นแนวทางศึกษา ได้แก่ งานของ จุฬาร โชติช่วงนรินทร์ และคณะ (2529) จุฬาร โชติช่วงนรินทร์ (2529) คุชฎี กาพ่อนศรี และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2530) สุวิทย์ อิศราศวัต และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2529) ปนัดดา เพ็ชรสังข์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2538) บัญชร แก้วส่อง และคณะ (2551) และงานที่เกี่ยวกับชื่อบ้านนามเมือง ที่ใช้เป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการศึกษาและอภิปรายผลในการศึกษารั้วนี้ เช่นงานของ ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2545) พูนศรี คัมภีร์ภรณ์ (2520) รวมถึงงานที่ศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ งานของ ปนัดดา สัพโส (2559) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาและอภิปรายผลเรื่องนี้

การศึกษารั้วนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อศึกษาพัฒนาการของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของหมู่บ้านระหว่าง พ.ศ. 2457 – 2566 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านกับชุมชนภายนอก โดยขอบเขตด้านพื้นที่นั้น ได้กำหนดพื้นที่ครอบคลุมบริเวณหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ โดยชุมชนแห่งนี้มีผู้อยู่อาศัยอยู่ราว 3,000 คน ประมาณ 300 - 400 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายลาวที่อยู่อาศัยสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังใช้พื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชนในการศึกษาประกอบ เช่น ตำบลทุ่งไชย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นจึงมีบทบาทต่อการเติบโตและการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนแห่งนี้มาตั้งแต่แรก ส่วนขอบเขตด้านเนื้อหาได้ทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชน ปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับชุมชน พัฒนาการของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนตั้งแต่ พ.ศ. 2457 – 2566 และความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับชุมชนภายนอก โดยผู้ศึกษาได้กำหนดช่วงเวลา

ศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. 2457 – 2566 เพราะเป็นช่วงที่เห็นถึงพัฒนาการของวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชุมชนได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในช่วง พ.ศ.2457 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจขึ้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะในด้านธุรกิจชุมชน และเป็นยุคเสื่อมด้วยเพราะอิทธิพลของนายทุนด้วยเช่นกัน และอยู่ในสภาวะตกต่ำและซบเซา เพราะอิทธิพลของนายทุน ส่วนระยะเวลาที่ใช้เป็นจุดสิ้นสุดในการศึกษาคือ พ.ศ. 2566 คือปัจจุบัน ซึ่งเป็นช่วงของการแสวงหาทางออกจากกระแสแห่งการพัฒนาของภาครัฐที่ถาโถมเข้ามายังท้องถิ่นในขณะนั้น และการศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ และจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์จากเอกสารขั้นต้นและเอกสารชั้นรองจากแหล่งเก็บเอกสารต่าง ๆ และการศึกษาภาคสนาม ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์บุคคลร่วมสมัย โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ให้ข้อมูลในลักษณะของการบอกเล่าเป็นสำคัญ

สภาพทั่วไปของบริบทของพื้นที่หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7

เนื่องจากชุมชนหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นชุมชนที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนานจากอดีตสู่ปัจจุบัน ดังนั้นในการศึกษาประวัติศาสตร์หมู่บ้านแห่งนี้ระหว่าง พ.ศ. 2457 – 2566 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงภูมิหลังของชุมชนด้วยเป็นสำคัญ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักศึกษา สร้างองค์ความรู้พื้นฐานให้กับชุมชน และเป็นการปูทางไปสู่การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนในประเด็นต่าง ๆ ต่อไป ซึ่งชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง เป็นชุมชนหมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดศรีสะเกษไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 19 กิโลเมตร มีจำนวนหลังคาเรือน 300 - 400 หลังคาเรือน มีประชาชนทั้งสิ้น 704 คน เป็นเพศชาย 349 คน และเพศหญิง 355 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566 : 5) อาชีพหลักของชาวบ้านคือการทำนา โดยมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่การผลิตเพื่อขาย และจุดมุ่งหมายรองคือ การผลิตเพื่อการบริโภค นอกจากนี้คือนุ่นสาวส่วนหนึ่งก็พากันอพยพออกไปหางานทำที่กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัวนอกฤดูกาลทำนาคด้วย ส่วนการคมนาคมระหว่างหมู่บ้านกับตัวเมืองทำได้หลายทาง โดยอาจขึ้นรถสองแถวที่วิ่งผ่านหมู่บ้านไปยังจังหวัด มีโรงเรียนในหมู่บ้านของโรงเรียนบ้านโนนแดงโนนม่วง ส่วนวัดนั้นชาวบ้านต้องอาศัยวัดที่วัดป่าพิมลมังคลารามเป็นที่จัดศาสนกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ สถานีตำรวจและสถานีอนามัยก็อยู่ในชุมชนด้วย ส่วนองค์กรประชาชนที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นภายในหมู่บ้านโดยการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย ธนาคารยา ธนาคารข้าว กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มแม่บ้านและกลุ่มนุ่นสาว เป็นต้น นอกจากนี้ ชาวบ้านก็ยังได้ตั้งองค์การของตนเองขึ้นมา ประกอบด้วยกลุ่มเงินสวัสดิการหมู่บ้าน และกองทุนบ้านโนนแดงโนนม่วง ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ช่วยให้ชาวบ้านแก้ปัญหาภายในชุมชนได้พอสมควร ทุกหลังคาเรือนโดยชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงยึดอาชีพเกษตรกรรม ส่วนอาชีพค้าขาย รับราชการ รัฐวิสาหกิจ และกิจการร้านค้าจะเป็นอาชีพรองลงไป

ปัจจุบันชุมชนแห่งนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประจำจังหวัดศรีสะเกษผ่านวัดป่าพิมลมังคลาราม ร้านกาแฟ มุมถ่ายภาพ ตลาดโบราณ กับความเป็นชุมชนเชิงอนุรักษ์ ทำให้ชุมชนเริ่มกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ และช่วงเทศกาลต่าง ๆ ประจำปี เป็นต้น ซึ่งจะมีความคึกคักมากเป็นพิเศษ เนื่องจากนักท่องเที่ยวในปัจจุบันเริ่มให้ความสนใจคือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเริ่มรู้จักชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้น ประกอบกับชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นเฉพาะตัวคือ ทั้งในด้านอาหารการกิน ภูมิโนเวศ ที่อยู่ท่ามกลางแม่น้ำ 2 สาย คือ ห้วยสำราญ และห้วยวะ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วสารทิศได้อย่างไม่ขาดสายเรื่อยมา ส่งผลให้ชุมชนสามารถยืนหยัดอยู่ท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างแข็งแกร่งและมั่นคงด้วย ส่วนการท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาชมวัด พื้นที่ห้องคำอีสาน โฮมสเตย์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นตามฐานการเรียนรู้หลากหลายประเภท โดยไม่เสียค่าบริการแต่อย่างใด

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วงก่อน พ.ศ. 2457

หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ในอดีตก่อน พ.ศ. 2457 มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่เป็นเพียงชุมชนริมน้ำขนาดเล็กประจำท้องถิ่น เป็นชุมชนการค้าริมน้ำบริเวณห้วยสำราญมาก่อนหน้านี้ ห้วยวะ ในพื้นที่อำเภอวังหิน และอำเภออุทุมพพิสัย และถัดขึ้นไปเป็นพื้นที่โคก เนื่องจากบรรพชนที่มีเชื้อสายจากคนลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงที่อพยพตั้งถิ่นฐานบริเวณฝั่งขวาแม่น้ำโขงตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 21 เรื่อยมา เนื่องจากเกิดปัญหาจากลาวทั้ง 3 อาณาจักรตกเป็นประเทศราชของไทย นอกจากนี้ยังมีการอพยพเข้ามาของชาวลาวภายหลังการปราบปรามกรณีเหตุการณ์เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ใน พ.ศ. 2369 ซึ่งถูกกวาดต้อนนำมากระจายไว้เป็นหย่อม ๆ ในฝั่งขวาแม่น้ำโขง (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2548 : 65 – 66; คณินดิษฐ์ จันทบุตร, 2531 : 7) ดังที่ชาวบ้านเล่าว่า เธอถูกพ่อแม่พาอพยพหนีทหารฝรั่งเศสที่ปกครองลาวอยู่ เนื่องจากความเกรงกลัวว่าจะถูกจับไปบำเรอทหารฝรั่งเศส จากการบอกเล่านี้ทำให้ความเชื่อของคนในชุมชนที่ว่า พวกเขามีเชื้อสายมาจากฝั่งลาวแน่นแฟ้นขึ้น มีความรู้สึกผูกพันกับดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงในคนรุ่นต่อ ๆ มา และยังคงมีการติดต่อไปมาหาสู่กับระหว่างคนสองฝั่งโขงจนกระทั่งเกิดความวุ่นวายและการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศลาวในช่วง พ.ศ. 2514 – 2518 จึงได้ยุติการติดต่อ จนกระทั่งผู้คนได้เคลื่อนย้ายไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่โนนและพัฒนาสู่ชุมชนการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ ตั้งแต่สิ้นสุดทศวรรษ 2450 เป็นต้นมา (กฤตยา ชื่นนิรันดร์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567) ซึ่งในฤดูแล้งน้ำในห้วยสำราญและห้วยวะจะแห้งขอดจนเรือแพต่าง ๆ ไม่สามารถสัญจรไปมาได้เลยทีเดียว ชาวเรือหลายรายต้องใช้ห้วยดังกล่าวในการเดินทางไปหาต้องขนถ่ายสินค้าลงกองไว้กับพื้นที่บริเวณริมฝั่ง เพื่อรอคอยจนกว่าห้วยน้ำเต็มท่า จึงจะสามารถเดินทางต่อไปได้ (ศิริ สิริหงส์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567; กฤตยา ชื่นนิรันดร์, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567) ซึ่งจุดแวะพักสินค้าเป็นทำนน้ำที่มีขนาดใหญ่และกว้างขวาง จึงสามารถรองรับเรือสินค้าและขนถ่ายสินค้าจำนวนมากได้ และเริ่มมีผู้คนเข้าไปตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก จึงค่อนข้างมีความปลอดภัยสูงกว่าบริเวณอื่น ๆ ที่ยังเป็นป่าดงและยังได้มีชุมชนเข้าไปตั้งหลักแหล่งภายหลังจึงกลายเป็นแหล่งรวมสินค้า ผู้คน และเกิดการแลกเปลี่ยนค้าขายตามมา จนทำให้ชุมชนโนนแดงโนนม่วงก่อตัวขึ้นเป็นชุมชนการค้าที่เริ่มจากการแลกเปลี่ยนค้าขายกันที่สุดในที่สุด (ประดิษฐ์ ศิลาบุตร, 2548 : 151) และเชื่อกันว่ามีการสร้างศาลปู่ตาอย่างเป็นกิจจะลักษณะ เป็นศูนย์รวมทางความเชื่อ เพื่อให้ปกป้องรักษาชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนและเพื่อคุ้มครองชาวบ้านที่เดินทางเข้ามาติดต่อค้า ทำให้ชาวบ้านทั้งในท้องถิ่นและต่างถิ่นเกิดการรับรู้และเข้าใจตรงกันมาโดยตลอดว่าชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงได้กลายเป็นชุมชนการค้าประจำท้องถิ่นขึ้นแล้วในขณะนั้น จึงได้มีการเรียกขานชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงเดิมว่า “ชุมชนการค้าโนนแดงโนนม่วง” ตามชื่อหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง ซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนการค้าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (บุญเลิศ ทองทั่ว, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567)

สำหรับความหมายของคำว่า “โนนแดงโนนม่วง” ซึ่งมาจากชื่อหมู่บ้านนั้น มีที่มาจากพื้นที่นี้มีป่าไม้แดงและมะม่วงป่ามาก (ปัจจุบันอาจสื่อถึงกระเจียบและอัญชัน) แต่บางคนบอกว่า แต่เดิมมีต้นไม้จำพวกมะม่วงแก้วขึ้นเป็นจำนวนมากขึ้นอยู่เต็มบริเวณโนนหลังเต่านี้ (เนินหรือที่ดอน) จึงได้ชื่อว่า “โนนม่วง” แต่ปัจจุบันบ้านโนนม่วงไม่มีต้นมะม่วงแก้วเหลืออยู่เลย พื้นที่แห่งนี้ตั้งอยู่บนที่โนนหลังเต่า ซึ่งเป็นภูมิปัญญาป้องกันน้ำท่วมของคนโบราณและอยู่ท่ามกลางทำเลที่ตั้งอันเป็นเสมือนชุมทางการค้าที่สามารถติดต่อได้ถึงสามสายหรือสามแพร่งด้วยกัน ได้แก่ ทางเรือจากทิศเหนือสายหนึ่ง (ห้วยวะ) และทางเรือจากทิศใต้สายหนึ่ง (ห้วยสำราญ) และบรรพทุกเกี่ยวมาจากทิศตะวันตกอีกสายหนึ่ง ทำให้น่านน้ำกลายเป็นย่านที่มีผู้คนชุมนุมในเวลาต่อมา (ถนอม ศรีทามันท์, 2536 : 15)

เนื่องจากชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง มีกุดผักชีที่เป็นหนองน้ำธรรมชาติ ในบริเวณห้วยวะในอดีต จะมีจระเข้ งูเหลือม และสัตว์มีพิษต่าง ๆ มากมาย ที่เรียกว่า กุดผักชี เพราะว่าแต่ก่อนชาวบ้านได้พากันปลูกผักชีขาย และชาวบ้านมีการใช้ประโยชน์ในการเกษตรกรรม และจับสัตว์น้ำ ซึ่งปัจจุบันเหลือจำนวนน้อย (จอร์ งามเฟื่อง, สัมภาษณ์

เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567) และชุมชนแห่งนี้มีความเก่าแก่ มีการอยู่อาศัยของผู้คนมาอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในชุมชนมากขึ้นจนถึงช่วงที่เป็นชุมชนการค้า สันนิษฐานได้ว่าเป็นกลุ่มคนไทยพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับคนไทยพื้นเมือง เช่น พระพุทธรูปสำริด ขอสับข้างสำริด แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชุมชนโนนแดงโนนม่วงจะกลายเป็นชุมชนการค้าประจำท้องถิ่นขึ้นแล้วอย่างชัดเจน แต่สภาพทั่วไปยังคงไม่ต่างไปจากชุมชนริมน้ำอื่น ๆ เท่าใดนัก เนื่องจากได้มีการเล่าขานต่อ ๆ กันมาว่า บริเวณชุมชนยังคงรกร้างและถูกปกคลุมไปด้วยต้นไม้สูงใหญ่อยู่อย่างหนาแน่น ทั้งต้นยาง ไม้ตะโก ฝรั่ง มะม่วง มะพร้าว มะพลับ เป็นต้น และยังคงมีสัตว์ป่าน้อยใหญ่อาศัยอยู่มากมาย ทั้งสุนัขจิ้งจอก เสือ ปลา นกยูง จระเข้ และกระทายป่า (ประนุช ทรัพย์สาร, 2525 : 49)

นอกจากนี้ ชาวบ้านต่างยังคงมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง มีการผลิตเพื่อบริโภคมากกว่าเพื่อค้าเพื่อขาย จึงทำให้มีการเพาะปลูกข้าวและพืชผลทางการเกษตรเป็นอาชีพหลักและการแลกเปลี่ยนค้าขายเป็นอาชีพรอง โดยสินค้าที่ชาวบ้านและชาวเรือมีการนำมาแลกเปลี่ยนค้าขายกับชาวบ้านในขณะนั้น จะมีทั้งข้าว พืชผลทางการเกษตร เครื่องจักสาน เกลือ ปูน มีด พราห์ เครื่องประดับ และสินค้าจากต่างถิ่น เป็นต้น ส่วนชาวป่าจะนำสินค้าประเภทหนัง ถ่าน แร่ไม้ฝาง หนังสัตว์ ชันซ่อ น้ำมันยาง สมุนไพร และฝ้าย ดังนั้น สภาพทั่วไปภายในชุมชนการค้าระยะแรกจึงยังไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากชุมชนริมน้ำในลักษณะเดิมเท่าใดนัก จนกระทั่งภายหลังชุมชนเริ่มมีการเติบโตและเกิดการขยายตัวทางการค้ามากขึ้น เนื่องจากชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนการค้าประจำถิ่นเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในแถบนี้ จึงทำให้มีชาวบ้านจากทั่วสารทิศพากันเดินทางเข้ามาแลกเปลี่ยนค้าขายกันอย่างไม่ขาดสาย ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนค้าขายเกิดความคึกคักกันมาโดยตลอด ทั้งนี้สังเกตได้จากปริมาณฝ้ายที่ตากแห้งเรียงรายตลอดแนวห้วยวะและห้วยสำราญ (สุวิทย์ ธีรศาวัต, 2547 : 65)

ภายหลังการผลิตดังกล่าวผันแปรไปสู่การผลิตเพื่อค้าขายภายใต้ระบบเงินตรา โดยเฉพาะการค้าขายและการขยายตัว การบุกเบิกของพื้นที่ปลูกข้าว ซึ่งการขยายตัวของการค้าข้าวในอาณาบริเวณแถบนี้ที่ได้ปรากฏอยู่ในบันทึกของเอเจียน แอมอนีย ความตอนหนึ่งว่า “ลำนํ้าสำราญ ขึ้นไปทางเหนือ มีทำเลผู้คนทำมาค้าขายบริบูรณ์ มีทุ่งนาเขียวขจีสุดลูกหูลูกตา” (เอเจียน แอมอนีย, 2550 : 112) ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศของการปลูกข้าวขยายตัวมากขึ้น จนทำให้มีการอพยพเคลื่อนย้ายผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น โดยเป็นการอพยพไปตามกระแสความเจริญ โดยหากชุมชนใดมีผู้คนรู้จักมากหรือมีชุมชนที่มีการบอกต่อ ๆ ว่าดี คนกลุ่มนี้ก็จะพร้อมจะอพยพไปทุกเมื่อ และมีกลุ่มเศรษฐีที่อพยพหนีภัยจากโจรผู้ร้ายจากชุมชนใกล้เคียงด้วย (ปราณี ทองเกลี้ยง, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567) จนทำให้ชุมชนมีการขยายตัวลึกห่างไกลจากห้วยสำราญและห้วยวะ เข้ามาอีกประมาณ 2 กิโลเมตร จนทำให้ชุมชนเดิมที่อยู่ริมน้ำรกร้างและขบเซาอย่างรวดเร็ว จนทำให้ชาวบ้านหลายรายที่ทำมาค้าขายอยู่ที่ชุมชนโนนแดงโนนม่วงเดิมต่างพากันทยอยออกจากชุมชนโนนแดงโนนม่วงเดิม มาอยู่ที่ตั้งของชุมชนโนนแดงโนนม่วงใหม่กันเป็นจำนวนมาก ซึ่งมากจนทำให้ชุมชนเดิมต้องยุบเลิกลงไปในที่สุด (ประดิษฐ์ ศิลบุตร, 2547 : 6 - 7) และมีการอัญเชิญเจ้าอุปจากศาลปู่ตาหลังเก่ามาใส่ปู่ตาประจำบ้านใหม่และประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามธรรมเนียม ดังนั้นจึงเป็นเครื่องยืนยัน ดังนั้นจึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงที่เกิดขึ้นในช่วงหลังปี 2457 เป็นต้นมา คือ ชุมชนโนนแดงโนนม่วงเดิมที่มีการอพยพโยกย้ายมาสู่ชุมชนโนนแดงโนนม่วงใหม่ อันเป็นที่ตั้งของชุมชนในปัจจุบันนั่นเอง ซึ่งการเติบโตของชุมชนในปลายทศวรรษ 2450 เป็นต้นมานั้น ได้มีแนวโน้มที่ดีขึ้นมาตามลำดับ ดังจะได้ศึกษาในรายละเอียดต่อไป

หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วงในยุคการขยายพื้นที่ตั้งชุมชนใหม่ (ยุคดั้งเดิม) ระหว่าง พ.ศ. 2457 – 2500

ภายหลังการก่อกำเนิดของชุมชนในพื้นที่ใหม่ในช่วงปลายทศวรรษ 2450 หรือ พ.ศ. 2457 เป็นต้นมา ทำให้ชุมชนมีการขยายตัวทางกายภาพอย่างต่อเนื่อง และเป็นที่รู้จักของผู้คนเรื่อยมา ซึ่งได้เกิดขึ้นจากปัจจัยเกื้อหนุนหลาย

ประการ ได้แก่ การมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมทางภูมิศาสตร์ การตั้งอยู่ใกล้ศูนย์กลางของทางราชการ มีการเปลี่ยนแปลงเส้นทางคมนาคมใหม่จากทางเรือเป็นทางรถ และมีความสัมพันธ์กับมติการปกครองของรัฐและมติทางเศรษฐกิจ ประกอบกับการอพยพหนีปัญหาน้ำท่วมมาตั้งถิ่นฐานใหม่ เพราะน้ำไม่ท่วมที่นา ดินดี ปลูกข้าวงามมาก และการอพยพของชาวลาว เป็นต้น

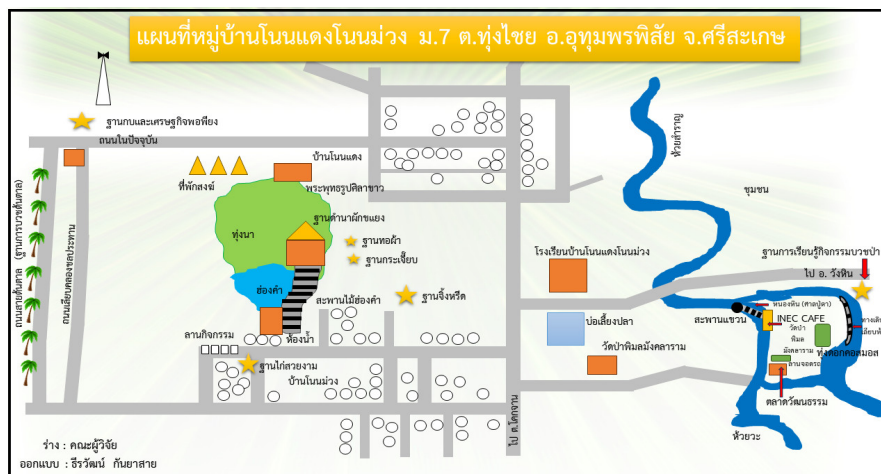
1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเติบโต ปัจจัยที่สำคัญคือ 1) การมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมต่อการค้าขายขยายตัวสามารถนำเรือเข้าเทียบท่าได้สะดวกมากกว่าชุมชนการค้าอื่น ๆ ทำให้ชุมชนขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพราะการมีทำเลที่ตั้งที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีหนองน้ำธรรมชาติ มีพื้นที่กว้างสุดลูกหูลูกตา สามารถขยายตัวได้ง่าย ย่อมทำให้โอกาสทางการค้ามีมากกว่าชุมชนการค้าใด ๆ ในละแวกเดียวกัน โดยทำเลที่ตั้งของชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงในขณะนั้น ถือได้ว่าเป็นทำเลแห่งหนึ่งที่มีความเหมาะสมต่อการตั้งถิ่นฐานและค้าขายเป็นอย่างมาก เนื่องจากบริเวณท่าน้ำด้านหน้าชุมชน มีลักษณะเป็นหาดทรายตื้น ๆ จนมองเห็นสัตว์น้ำน้อยใหญ่ว่ายไปมาอยู่บนพื้นทราย อีกทั้งเป็นหาดทรายที่มีความยาวตลอดท่าน้ำ ดังนั้นจึงเอื้ออำนวยให้การนำเรือสินค้าเข้ามาเทียบท่ายังชุมชนเป็นไปโดยง่ายและสะดวกกว่าชุมชนอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะดังกล่าวนี้ ปรากฏสอดคล้องกับกวีนิพนธ์ของภราดร ศรีบุญญา ที่เกี่ยวกับพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัยบริเวณลุ่มน้ำห้วยสำราญและห้วยวะว่า “นานาปลาน้ำจืด หินทราย เล่นเหน่ปลาหลาย เล็กน้อย ทางเปลี่ยวเที่ยวถึงปลาย น้ำเล่าเจ้าเอ๋ย บนบกนกกระเด็นกระดัย ต่างร้องส่งเสียง” (ภราดร ศรีบุญญา และคณะ, 2539 : 45) นอกจากนี้ยังมีทำเลที่ตั้งอยู่ในจุดเชื่อมต่อของชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่ของอำเภอปรังคัง อำเภอวังหิน และอำเภออุทุมพรพิสัย ทั้งทางถนนและทางเรือ โดยเฉพาะจากอำเภอวังหินมาถึงชุมชน ซึ่งเป็นที่นิยมมาก เพราะเส้นทางที่เข้าถึงตัวหมู่บ้านไม่คดเคี้ยววกวนเท่ากับชุมชนอื่น ๆ อีกทั้งสามารถเข้าถึงได้ง่าย ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การค้าขายภายในชุมชนเริ่มขยายตัวมาโดยตลอด

2) การตั้งอยู่ใกล้ศูนย์กลางของทางราชการ คือ ที่ตั้งของอำเภอวังหิน และองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งไผ่ ทำให้ชาวบ้านเข้ามาจับจองพื้นที่เพื่อใช้ในการค้าขาย เข้ามาตั้งรกราก เข้ามาติดต่อราชการ และปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ กันเป็นจำนวนมาก จนทำให้ชุมชนแห่งนี้กลายเป็นย่านการค้าและเป็นศูนย์รวมของผู้คนประจำท้องถิ่นไปโดยปริยาย และมีส่วนผลักดันให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ เติบโตขึ้นมาอีก เช่น โรงเรียน สถานีตำรวจ มูลนิธิต่าง ๆ ดังนั้นการที่ชุมชนต้องอยู่ใกล้ศูนย์กลางของทางราชการจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนขยายตัวตลอดมาในภายหลัง

3) การอพยพของชาวลาวในชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงหมู่ที่ 7 ในพื้นที่ใหม่ ก่อเกิดจากพื้นที่เดิม กล่าวคือเมื่อประมาณ พ.ศ. 2457 นำโดยตาฮอ ยายปอด ตามุง ยายจันทร์ ลูกของตาฮอ ตาเลี้ยะ ตาจันทร์ - ยายพันธ์ ตาหาง - ยายแอม และยายตอง - ยายสี ซึ่งชาวบ้านโนนแดงโนนม่วงเดิมที่อยู่ริมน้ำได้พากันอพยพโยกย้ายไปอยู่บริเวณด้านทิศเหนือของพื้นที่เดิม เนื่องจากพื้นที่ใกล้ชุมชนมากไปและมีการกัดเซาะตลิ่ง ทำให้ได้อพยพออกไปประมาณ 2 กิโลเมตร กลุ่มที่โยกย้ายนี้ทั้ง 6 ครอบครัวจะเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างรวย มีวัวควายเป็นจำนวนมาก และพื้นที่เดิมมีผู้จับจองทำไร่หมดแล้ว จึงไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงวัวควายเป็นจำนวนมาก จึงได้พากันอพยพออกไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ในปัจจุบัน เพื่อจับจองพื้นที่ว่างเปล่า เป็นพื้นที่ทำนาและเลี้ยงสัตว์ โดยมีครอบครัวของตาเย็น ตาจรัส ตาโกรง และตาจาย อพยพติดตามมาในรุ่นหลัง รวมถึงมีคนอื่นบางกลุ่มที่อพยพเข้ามาค้าขายในตลาดชุมชน เช่น พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าปลีกร พ่อค้ารายย่อย เป็นต้น

2. ลักษณะของชุมชนในยุคดั้งเดิม พื้นที่ชุมชนแห่งนี้เป็นที่ที่อุดมไปด้วยป่าละเมาะ บางแห่งเป็นป่าหนามไม้เต็งรัง และทิศตะวันออกเป็นป่าไผ่ มีหนองน้ำคือ หนองแดง ที่เรีกตามต้นแดงที่เอนอยู่ริมหนองน้ำ และหนองม่วงตามชื่อเดิมของหนองป่า ซึ่งหนองน้ำทั้ง 2 แห่ง และป่าละเมาะรอบบริเวณพื้นที่ เป็นทำเลที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์เป็นแบบอย่าง โดยในยุคแรกมีเพียง 6 ครัวเรือน ภายหลังจึงขยายตัวมากขึ้น และได้รับการศึกษาจากโรงเรียนบ้านโนนแดงโนนม่วง มีโครงสร้างทรัพยากรธรรมชาติ คือ ดิน น้ำ ป่า ไม้ อาหารการกิน ได้อาศัยผลิตจากธรรมชาติเป็นหลัก

เช่น ปู ปลา กบ เขียด จากท้องทุ่งนาในช่วงฤดูฝน เครื่องมือที่ใช้ก็เป็นเครื่องมือแบบดั้งเดิมของหมู่บ้าน เช่น ลอบ ไซ เป็นต้น โดยเอาไปปักไว้ตรงทางน้ำไหล และเอาน้ำพร้อมทั้งโคลนจากหนองน้ำไปเทใส่ลอบหรือไซไว้ ปลาได้กลืนน้ำและโคลนจากหนองน้ำก็จะว่ายน้ำเข้ามาหาลอบหรือไซที่ปักไว้ เมื่อได้ปลาเหล่านี้แล้วก็เอาไปทำปลาร้าหมักไว้กินในช่วงฤดูแล้งต่อไป ซึ่งโดยภาพรวมด้านทรัพยากรธรรมชาติ และการทำมาหากินนั้น จะเห็นว่าถึงแม้คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติจะไม่ดีนัก แต่ชาวบ้านต้องถึงปริมาณของทรัพยากรที่มีมากมาชดเชยคุณภาพที่ขาดไป การดำรงชีวิต จึงต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งปัจจัยการผลิตที่สำคัญของชุมชนในสมัยดั้งเดิม คือ ที่ดิน แรงงาน และเทคโนโลยีดั้งเดิม เช่น ไซไถนาที่ทำกันขึ้นเอง ในด้านการปราบศัตรูพืชเดิมไม่มีสารเคมี ชาวบ้านจะใช้วิธีการจับปูเอาไปฆ่าหรือเอาไปแกงกิน ส่วนนกนั้นจะใช้วิธีการเอาไม้ไล่เอาเองเป็นครั้งคราวไป ส่วนระบบเครือญาติที่สำคัญคือ เครือญาติตาฮอ - ยายปอด กล้าทอง ตาจันทร์ - ยายพันธ์ กองทอง ตาจรินทร์ - ยายนึก สุขมี ตาสุข - ยายยาน มีดี เป็นต้น นอกจากนั้นก็เป็นผู้ที่ย้ายเข้ามาประปราย แต่ก็ค่อนข้างผูกพันกับเครือญาติที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถึงแม้ว่านามสกุลจะต่างก็ก็ตามระบบเครือญาติดังกล่าวนี้ ส่งผลอย่างยิ่งต่อการคัดเลือกผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านในทุกยุคทุกสมัย

ภาพที่ 1 แผนที่หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

ในด้านศาสนาและความเชื่อ ชาวบ้านทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ก่อนมีวัดป่าพิมลมังคลารามใน พ.ศ. 2560 หรือใน พ.ศ. 2563 นั้น ชาวบ้านไม่ได้สร้างวัดประจำหมู่บ้านต้องใช้วัดในชุมชนใกล้เคียงเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา หรือไม่เช่นนั้นก็นิมนต์พระจากวัดขึ้นมาประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในการจัดแต่ละครั้ง ผู้เฒ่าผู้แก่และหญิงชายต่างช่วยเหลือและร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างดียิ่ง แสดงให้เห็นศักยภาพทางด้านการร่วมมือที่สำคัญของหมู่บ้าน มีการแต่งงานระหว่างคนไทยกับคนจีน โดยมีประเพณีจีนเป็นหลัก คนไทยบางกลุ่มยอมรับวัฒนธรรมสุบผิ่น คนไทยบางคนหันมากินเจและไหว้เจ้า ขณะเดียวกันก็พบว่ามีความเชื่อเรื่องภูตผี ศาลปู่ตาที่เกาะหนองหินไต้ต้นไม้แดง ซึ่งในเดือน 6 ของทุกปี ชาวบ้านจะพากันเอาบุญประจำหมู่บ้าน ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “บุญเบิกบ้าน” เป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ปกป้องคุ้มครองดูแลรักษาบ้านเมืองให้มีความอยู่เย็นเป็นสุข

ตลอดจนประชาชนในหมู่บ้านหรือสัตว์เลี้ยงให้รอดพ้นอันตรายต่าง ๆ ส่วนขนาดของศาลปู่ตามีขนาดใหญ่มาก เท่ากับบ้านชั้นเดียวขนาดเล็ก 1 หลัง และมีความเชื่อเรื่องผีปอบ โดยมีเสียงเล่าว่าผู้ร่วมริเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นผีปอบ ดังนั้นจึงไม่มีใครกล้าคบหาสมาคมด้วย เวลารักษาคนถูกผีปอบเข้าสิง จะใช้น้ำสกปรกหรือน้ำคูดเมือก โดยเฉพาะประจำเดือนของหญิงแห้งแล้วให้คนไข้กิน ผีปอบจะออกจากร่าง แต่ก่อนออกจากร่าง หมอจะเป็นคนถามว่า เป็นผีปอบมาจากไหน ผีปอบมักจะบอกชื่อออกมา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ชาวบ้านปักใจเชื่อมากขึ้น คนที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผีปอบจึงค่อนข้างโดดเดี่ยว ความเชื่อเรื่องผีปอบยังมีมาจนทุกวันนี้ มีกิจกรรมประเพณีที่เกิดจากและเป็นผลสืบเนื่องจากการผลิตแบบเดิม เช่น การปั่นด้าย ทอผ้า การลงช่วง การเป่าแคน การรำ การเล่นผญา การทำบุญประเพณีตามกิจกรรมการผลิต

ชุมชนแห่งนี้มีการติดต่อกับโลกภายนอก โดยช่วงแรกจะติดต่อกับทางหมู่บ้านในอำเภอวังหินที่อยู่ใกล้เคียง เป็นการติดต่อในลักษณะเครือญาติ ภายหลังมีการตัดถนนเข้ามาในหมู่บ้านในปี 2459 ทำให้คนจีนเข้ามารับซื้อข้าวเปลือก มีการตั้งสหกรณ์ มีประสบการณ์ในการติดต่อค้าขายกับชาวเขมรมาจากประเทศกัมพูชา ซึ่งมักจะนำเอาเกลือแห้ง ปลาแห้ง บรรทุกเกวียนมาแลกข้าวในช่วงหน้าแล้งแทบทุกปี จึงทำให้ชาวบ้านมีอาหารบริโภคตลอดปี นอกเหนือจากหน้าฝนซึ่งหาได้ในพื้นที่อยู่แล้ว และบางคนมีประสบการณ์ในการทำงานต่างถิ่น โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ เนื่องจากฝนแล้งในราว พ.ศ. 2492 - 2493 ซึ่งวิธีแก้ปัญหาคือ ชาวบ้านได้รับจ้างเลื่อยไม้ เฝ้าถ่าน การรับจ้างอื่น ๆ ตลอดจนเอาผ้าถุงผ้าแพรที่ทอได้เอาไปแลกข้าวมาไว้ใช้บริโภค บางคนก็เอาผ้าผืนดังกล่าวไปจำหน่ายจนพอเลี้ยงครอบครัวได้ ภาวะดังกล่าวดีขึ้นเมื่อมีกลุ่มพ่อค้าคนจีน และนายทุนในหมู่บ้านได้ให้ชาวบ้านหยิบบ้างข้าวสารไปกินในครอบครัวก่อน แต่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าดังกล่าวนั้นส่งผลกระทบต่อปัญหาสำคัญในช่วงหลัง เพราะข้าวสารที่ชาวบ้านเอามา 1 กระสอบนั้น ชาวบ้านต้องใช้กินเป็นข้าวเปลือกจำนวน 1 เกวียน ซึ่งก่อให้เกิดภาระหนี้สินต่อไปไม่สิ้นสุด เช่นเดียวกับปัญหาน้ำท่วมที่ยังมีไม่เพียงพอ ต้องมาตัดที่ห้วยสำราญ ห้วยวะ ภายหลังจึงมีการขุดหนองแดง หนองม่วง ร่วมกับการเกิดของปัญหาโจรผู้ร้าย ซึ่งมีการรวมกลุ่มกันหลาย ๆ ครอบครัวก็พอแก้ไขได้บ้าง แต่ไม่สามารถแก้ไขได้ทั้งหมด ในเรื่องโจรผู้ร้ายนี้ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าให้ฟังว่า เกิดขึ้นทุกช่วงไม่จำเป็นต้องเป็นช่วงที่ฝนแล้ง เกิดจากความอดอยากเท่านั้น แม้แต่ในช่วงที่อุดมสมบูรณ์ก็มีโจรผู้ร้ายค่อนข้างมากมาย แต่ชาวบ้านก็ไม่มีวิธีการแก้ไขทางอื่น ๆ เลย นอกจากการปล่อยไปตามยถากรรมแต่เพียงเท่านั้น

จากงานศึกษาของวิลาศ โพธิสาร กล่าวว่า เส้นทางรถไฟมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในชุมชน โดยในวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2471 ได้เปิดเส้นทางมาจากสถานีห้วยทับทันในระยะทาง 34 กิโลเมตร (วิลาศ โพธิสาร, 2536 : 109) จากผลกระทบดังกล่าวทำให้บางบ้านในชุมชนแห่งนี้โดยเฉพาะบ้านของชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานโดยขยายการตั้งถิ่นฐานมาจากชุมชนริมทางรถไฟของอำเภออุทุมพรพิสัยได้มีการเลี้ยงสุกร และได้ส่งไปขายทางรถไฟเป็นรายปี ปีละ 50 ตัว ซึ่งถือว่าไม่มากเมื่อเทียบกับชุมชนอื่น (สุวิทย์ อิศราศวัต, 2551 : 52; คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550 : 115; วิทยา นนทนภา, 2541 : 35) ส่วนเปิดไถ่นั้นมีการเลี้ยงกันมากเกือบจะทุกครอบครัว แต่ก็เป็นเลี้ยงในระบบเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเองและไม่มีหลักฐานชัดเจนที่จะชี้ให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในการผลิตหลังจากที่มีทางรถไฟแล้ว และได้มีการส่งข้าวไปขายบางส่วนด้วย โดยมีพ่อค้าชาวจีนได้รับซื้อข้าวจากชาวบ้านไปขายอีกต่อหนึ่งด้วย (ประนุช ทรัพย์สาร, 2550 : 85) ส่วนโคกระบือนั้นบางบ้านได้เลี้ยงจำหน่ายบ้างแต่ไม่ได้นำขึ้นรถไฟไปจำหน่าย จะอาศัยการกวาดต้อนไปทางบกและนายอ้อยจะขึ้นรถไฟกลับมาแทนการเดินกลับ (กิตติพนธ์ สิริพนธ์, 2550 : 91)

กล่าวได้ว่า ลักษณะการเป็นชุมชนดั้งเดิมที่มีอิทธิพลทุนนิยมเริ่มเข้ามา ลักษณะสำคัญของชุมชนคือ ระบบเครือญาติ การร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่วนศักยภาพอื่น ๆ ไม่ปรากฏชัดในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วงยุคเริ่มต้นนี้ การผลิตเพื่อขายภายใต้ระบบเงินตรา และความสัมพันธ์กับบริบทของเส้นทางรถไฟที่ตัดมาถึงอำเภอ

อุทุมพรพิสัยใน พ.ศ. 2471 จะได้เข้ามีบทบาทต่อชุมชนแล้วก็ตาม แต่การผลิตจากภายนอกก็ไม่ได้แยกออกจากสังคม ฟังพาดูอย่างชัดเจนนัก อีกทั้งสภาพวิถีชีวิตชุมชนยังมีการสืบเนื่องจากยุคก่อนหน้า ดังนั้น ชุมชนยุคดั้งเดิมจึงเป็นไปในลักษณะของการผสมผสานระหว่างความเป็นสังคมดั้งเดิมที่มีการพึ่งพาอาศัยกันค่อนข้างสูง ควบคู่ไปกับการผลิตในระบบเศรษฐกิจชุมชนอย่างง่าย จนทำให้ชุมชนมีการเติบโตทางกายภาพอย่างมั่นคง และขยายตัวอย่างรวดเร็วในยุคอิทธิพลทุนนิยมในระหว่าง พ.ศ. 2500 - 2520 ต่อมา ดังจะศึกษาในรายละเอียดต่อไป

หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วงในยุคเสื่อมถอยเมื่อได้รับอิทธิพลทุนนิยม พ.ศ. 2500 - 2520

ยุคนี้ชุมชนได้รับอิทธิพลจากระบบทุนนิยมโดยรัฐที่มีความเปลี่ยนแปลงของผู้คน ระบบเศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างจากยุคที่ผ่านมา เป็นยุคเริ่มต้นของทุนนิยมที่สัมพันธ์กับช่วงสงครามอินโดจีนครั้งที่ 2 ซึ่งสภาพสังคมอีสานโดยทั่วไป รวมถึงชุมชนแห่งนี้มีการเปลี่ยนผ่านจากระบบแลกเปลี่ยน (เอ็ดดอย์เอ็ดกิน) มาสู่ระบบเงินตรา (เอ็ดซื้อเอ็ดขาย) มากขึ้น (คณินันต์ จันทบุตร, 2531 : 27) กล่าวคือ ความจริงแล้วชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงนั้นเริ่มเกี่ยวพันกับระบบการค้าขายที่สมัยแรกเริ่มก่อตั้งถิ่นฐาน แม้ว่าหลังปี พ.ศ. 2469 ซึ่งถนนและการคมนาคมสมัยใหม่มีทางเข้าออกหมู่บ้านหลายทาง สร้างเสร็จแล้วและมีการขยายตัวด้านพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกอย่างมากก็ตาม แต่ผลกระทบก็ยังมีไม่มากเช่นเดียวกัน เพราะการขยายข้างในสมัยนั้นยังกระทำกันไม่เป็นระบบ คนขายจะมุ่งขายเพื่อจะเอาเงินทองมาจับจ่ายซื้อของจำเป็น ซึ่งผลิตขึ้นเองไม่ได้ เช่น เสื้อผ้าและเครื่องใช้ที่จำเป็นอื่น ๆ เป็นต้น ประกอบกับผลผลิตที่มีก็ค่อนข้างมาก เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกต่อครัวเรือนมีมาก ดังนั้น ความสมดุลระหว่างรายได้และรายจ่ายยังคงอยู่ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2517 : 2) อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากความแห้งแล้งในช่วงที่สองของหมู่บ้านประมาณปี พ.ศ. 2499 - 2500 ชาวบ้านก็เริ่มประสบปัญหามากขึ้น เพราะในช่วงหลังนี้เองที่นายทุนซึ่งเป็นคนจีนได้เปลี่ยนวิธีการดำเนินการค้าจากเดิม ซึ่งเคยซื้อขายด้วยเงินสดมาเป็นระบบของการให้สินเชื่อ ทำให้ชาวบ้านเป็นหนี้สินมาก สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวบ้านบางส่วนมองหามหาบ้านหลังใหม่ เพื่อจะได้เงินได้ทองมาอุดหนุนจนเจือครอบครัวยิ่งขึ้น ซึ่งการทำงานที่กรุงเทพฯ ก็เป็นทางออกอีกทางหนึ่งที่เขาค้นพบ (กองเศรษฐกิจการเกษตร, 2507 : 3)

ถึงแม้ภาวะต่าง ๆ จะคลี่คลายไปบ้าง แต่ฟ้าดินก็ยังไม่เป็นใจ ใน พ.ศ. 2514 - 2516 เกิดภาวะฝนทิ้งช่วงอีกครั้งหนึ่ง รวมถึงปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแทบจะทุกปี (กองประมวลสถิติพยากรณ์, 2519 : 12) ถึงแม้ว่า จะมี “หนองคึกฤทธิ์” ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่บ้านที่ได้รับงบประมาณจากทางราชการมาขุดลอกหนองน้ำในสมัยที่ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี มีพื้นที่ 1 ไร่เศษ แต่เดิมเรียกว่าฝายน้ำล้น มีการขุดลอกใน พ.ศ. 2518 ถึงเรียกว่าหนองคึกฤทธิ์ ชาวบ้านใช้น้ำในการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านก็เกิดปัญหาการอดอยากขึ้นมาอีก การแก้ปัญหาก็คือ เร่งออกไปทำงานนอกหมู่บ้านมากขึ้น โดยในช่วงยุคนี้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ถือว่า เป็นยุคมืดของหมู่บ้าน เพราะชาวบ้านเป็นหนี้สินกันทั้งหมู่บ้าน และเป็นหนี้สินค่อนข้างมาก ภาวะต่าง ๆ ยิ่งรัดตัวมากขึ้น ถ้าผลผลิตหรือราคาผลผลิตไม่ดี ดังนั้นที่ดินก็จะเริ่มหลุดลอยออกไปทีละรายสองรายและเข้าไปสู่มือนายทุน สภาพนี้เกิดขึ้นตลอดช่วงจนถึงปี 2520

ระบบการผลิตของชุมชนนี้ ดังได้กล่าวตั้งแต่ช่วงของการก่อตั้งถิ่นฐาน ระบบการผลิตของหมู่บ้าน เป็นการผลิตทั้งเพื่อการบริโภคในครัวเรือน และเป็นการผลิตเพื่อตอบสนองต่อโอกาสทางเศรษฐกิจหรือการค้าร่วมกัน ดังนั้น การใช้ทรัพยากรธรรมชาติจึงค่อนข้างสิ้นเปลือง และไม่มีการบำรุงรักษาในช่วงแรก เพิ่งมาที่มีการบำรุงรักษาอยู่ข้างในช่วงหลัง ๆ โดยพยายามบำรุงดินให้ดีขึ้นมา ส่วนระบบนิเวศในช่วงนี้สูญเสียหมดแล้วความสมดุลของระบบนิเวศจึงไม่มี ส่วนปัญหาและความต้องการของชุมชนนั้นคือ ปัญหาเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ ปัญหาเรื่องผลผลิตตกต่ำ ปัญหาหนี้สินและปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดิน และปัญหาความอดอยาก ชาวบ้านจำต้องดิ้นรนหาอาหารเท่าที่มีในท้องถิ่น เช่น ตัดต้นมะละกอ

มาดอกเปลือกออกเหลือแต่เนื้อขาว ๆ แล้วชุกลอกออกมาเป็นเส้น ๆ นำไปนึ่งเพื่อรับประทานแทนข้าว (สมชาย พูนกุล, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567) ทั้งนี้ปัญหาและความต้องการของชาวบ้านที่เกิดขึ้น มีการแก้ปัญหาใน 3 ระดับ คือ การแก้ปัญหาระดับบุคคล ระดับเครือญาติ การพึ่งพากัน และการแก้ปัญหาระดับชุมชน ร่วมมือกันขุดลอกสระน้ำ ในช่วงหน้าแล้งเพื่อให้ระดับสระลึกลงไป สามารถเก็บกักน้ำในป่าต่อไปได้ การร่วมมือแบบนี้จะนำโดยผู้นำหมู่บ้าน และร่วมกันดำเนินการทั้งชุมชน

หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วงในยุคแห่งการเติบโต รุ่งเรือง และยุคการปรับตัวภายใต้อิทธิพลของรัฐ พ.ศ. 2520 – ปัจจุบัน

ในช่วงปลายยุคอิทธิพลทุนนิยมหรือยุคทุนนิยมเต็มตัวนั้น เป็นยุคที่หมู่บ้านโนนแดงโนนม่วงเข้าสู่ยุคของระเบียบราชการ ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านมีภาระหนี้สินอยู่กับนายทุนทั้งภายนอกและภายในหมู่บ้าน จนกระทั่งประมาณ พ.ศ. 2520 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้เข้ามาถึงหมู่บ้านจากจุดนั้น ทำให้ชาวบ้านมองเห็นช่องทางในการแก้ปัญหานี้สินในปี 2532 การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคก็นำไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน ซึ่งก็เริ่มทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป ของฟุ่มเฟือยเริ่มเข้ามามีบทบาท และในปีเดียวกันนี้เอง องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) ได้เริ่มเข้าตั้งชุมชนและส่งเสริมการทอดผ้าด้วยก็กระตุก แต่ชาวบ้านไม่นิยมจึงล้มเลิกในที่สุด และภายหลังเมื่อมีการทุจริตเกิดขึ้น เงินที่ชาวบ้านชำระหนี้ค่ายุก็ไม่ถึง อตก.ชาวบ้านจึงเสื่อมศรัทธาในการดำเนินงานและทยอยกันถอนตัว ในที่สุดโครงการก็ล้ม (ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2527 : 2; สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท, ม.ป.ป. : 3; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2524 : 9; สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท, 2520 : 32) ส่วนด้านสาธารณสุข รัฐเริ่มรุกเข้าสู่หมู่บ้านมากขึ้น จากเดิมที่ได้จัดตั้งสถานีอนามัย จนกระทั่งใน พ.ศ. 2529 ทางเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลก็ได้มาส่งเสริมให้มีการตั้งธนาคารยาในหมู่บ้าน และ พ.ศ. 2525 ชาวบ้านตั้งกองทุนด้วยตนเอง เมื่อมีเงินเหลือจากการทอดผ้าป่าเพื่อสร้างศาลาเอนกประสงค์ ที่ขอบสระน้ำกลางหมู่บ้านด้านทิศตะวันตก และเงินที่เหลือจากการทอดผ้าป่าเพื่อสร้างสระน้ำสาธารณะ รวมกับเงินขายปลาจากสระน้ำสาธารณะ ชาวบ้านก็นำมาตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการหมู่บ้านของตนเรียกว่ากองทุนศาลา ใน พ.ศ. 2526 การสร้างงานในชนบท (กสข.) ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับหมู่บ้านโดยการสร้างฉางให้แก่หมู่บ้าน มีโครงการรับซื้อข้าวเปลือกของกระทรวงมหาดไทยใน พ.ศ. 2530 จนกระทั่งในทศวรรษ 2560 (พ.ศ. 2536) มีการตั้งวัดป่าพิมลมังคลารามจากวัดโบราณดั้งเดิม การพัฒนาเป็นร้านค้าแฟ้ม มุมถ้ำรูปต่าง ๆ และเตรียมพัฒนาพระอุโบสถเรืองแสงในอนาคต และมีการเข้ามาของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และทางจังหวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบของมูลนิธิบุญพระศาสนาสงเคราะห์ และมูลนิธิองค์คำอีสาน การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การเลี้ยงกบ จิ้งหรีด ปลุกกระเจียบ ปลุกผักแขยง การทอดผ้า การทำโคมไฟฟ้า การเลี้ยงไก่สวยงาม การทำน้ำพริกปลาย่าง ซึ่งแนวทางการพัฒนาประเทศของรัฐได้ตระหนักถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะของชุมชนชนบท ชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงก็ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยเช่นกัน ทำให้ภาครัฐเริ่มมีมาตรการในการเร่งรัดพัฒนาท้องถิ่นในชุมชนและละแวกใกล้เคียงผ่านการครอบครองความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐ เช่น การทำทะเบียนโรงสีข้าว รถยนต์ การที่ต้องมีใบประกาศนียบัตร ใบปริญญา เพื่อเป็นตัวผ่านเข้าสู่อาชีพใหม่ที่พวกเขาเชื่อว่าจะช่วยให้ชีวิตดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งการมีรายได้สูง เนื่องจากอาชีพใหม่นอกการเกษตร หรือการได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก เนื่องจากมี “พรรคพวกญาติพี่น้อง” เป็นข้าราชการอันจะต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของพวกเขา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติที่นำไปสู่การยอมรับสิ่งของใหม่ ๆ เช่น พันธุ์พืชใหม่ อาชีพใหม่ เทคโนโลยีใหม่ ขนบประเพณีใหม่ และการปฏิบัติต่อกันวิถีใหม่ กล่าวคือ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ หมู่บ้านเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยด้านวัตถุ มีการปลูกบ้านสไตล์โมเดิร์นบนที่นาของตนเอง ชาวบ้านมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต หมู่บ้าน

ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและตอบสนองนโยบายรัฐมากขึ้น การปฏิบัติในครัวเรือนเปลี่ยนไป หัวหน้าครัวเรือนมีทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ และคนหนุ่มสาว หมู่บ้านมีปัญหาสังคมหลายอย่าง ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนไปสู่ความทันสมัยด้านวัตถุ จากการพัฒนาแบบผสมผสาน ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยได้รับในขณะที่ไปขายแรงงานต่างถิ่น เป็นสิ่งที่ผลักดันให้วิถีชีวิตของชุมชนแห่งนี้เปลี่ยนไป เพียงเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตัวของตัวเองและปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ผ่านการรณรงค์ให้ชาวบ้านลุกขึ้นมาทำความสะอาดด้านหน้าบ้าน มีการปลูกต้นไม้ประดับ ทำให้ชุมชนมีความโดดเด่นสะอาดตา การสร้างพื้นที่สะพานไม้ยอคำอีสาน การทำแผนที่วัฒนธรรม ปักหมุดเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ลานกิจกรรม ห้องน้ำ ชุมโคมไฟฟ้า จนทำให้ชุมชนมีความโดดเด่นสะอาดตาจนสามารถเรียกลูกค้ากลุ่มเดิมให้เข้ามาซื้อขายสินค้าท้องถิ่นได้ มีการขยายผลไปสู่การจัดให้มีเวทีรวมเสวนา เพื่อพัฒนาโดยการนำโครงการวิสาหกิจสังคมเข้ามาพัฒนา มีการปรับสภาพน้ำให้มีคุณภาพดี การจัดการด้านขยะ มีหน่วยงานเทศบาลตำบลคอยดูแลจัดเก็บขยะในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความสะอาด สวยงาม เป็นที่ชื่นชมของนักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ในทศวรรษ 2560 (พ.ศ. 2560 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน) การอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน จึงเริ่มประสบผลสำเร็จและปรากฏเป็นรูปธรรมมากขึ้นจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้สังเกตได้จากการมีชีวิตชีวาของชุมชน และการหลงใหลของนักท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนสามารถยืนหยัดได้อีกครั้งในฐานะชุมชนผู้นำภูมิปัญญา (อรธ นันทจักร, 2550 : 45) อย่างไรก็ตาม มิใช่ชาวหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วงจะทิ้งของเก่า วิถีชีวิตแบบเก่า ความรู้เก่า คนเฒ่าคนแก่ไปเสียหมด ความผสมผสานระหว่างของเก่าของใหม่ยังคงมีอยู่ในสังคม แต่ของเก่าจะอยู่ยาวนานไปอีกกี่ปี ผู้ที่จะตัดสินได้ดีคือ “ชาวหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7” เท่านั้น

บทสรุป

ความเป็นมาของชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 มีพัฒนาการมายาวนานกว่า 100 ปี แต่เดิมได้เริ่มต้นขึ้นจากการเป็นชุมชนริมน้ำห้วยสำราญ ห้วยวะ ภายหลังจึงย้ายเข้ามาอีกประมาณ 2 กิโลเมตร ซึ่งข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษาชุมชนแห่งนี้ นับจากการศึกษาข้อมูลชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วงดั้งเดิมใน พ.ศ. 2457 – 2500 จะพบว่าทรัพยากรในดิน สินในน้ำ ก็ยังพอที่จะเลี้ยงคนในชุมชนให้อยู่ได้ มีป่าไม้ ลำน้ำ มีการหาอยู่หากิน และมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่เหนียวแน่น แม้ว่าจะอดอยากในบางครั้งก็ตาม ถึงกระนั้นก็ยึดเทคโนโลยีเพื่อการผลิตก็ยังคงใช้แบบดั้งเดิมจนกระทั่งถึงยุคอิทธิพลของทุนนิยม พ.ศ. 2500 - 2520 ปัญหาความอดอยากได้คุกคามชุมชนหนักมากขึ้น ทำให้เกิดภาวะที่สำคัญคือ บทบาทที่เด่นชัดของนายทุน ทำให้แนวคิดการขายแรงงานต่างถิ่นจึงมีมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อต่อสู้กับสภาพของธรรมชาติ และภาวะหนี้สิน สำหรับเทคโนโลยีการผลิตก็นำรถไถมาใช้ ครั้นถึงยุคอิทธิพลของรัฐ พ.ศ. 2520 - ปัจจุบัน แนวทางการพัฒนาประเทศของรัฐได้ตระหนักถึงการพัฒนาคูณภาพชีวิต โดยเฉพาะของชุมชนชนบท ชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ก็ได้รับการพัฒนาคูณภาพชีวิตด้วยเช่นกัน จากการพัฒนาแบบผสมผสาน การพัฒนาวัดป่าพิมลมังคลารามโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และภาครัฐ ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยได้รับในขณะที่ไปขายแรงงานต่างถิ่น เป็นสิ่งที่ผลักดันให้วิถีชีวิตของชุมชนเปลี่ยนไป เพียงเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง ทำให้ชุมชนขยายตัว เกิดการอนุรักษ์พัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ยืนหยัดมาถึงปัจจุบันภายใต้การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนที่ร่วมพัฒนาและอนุรักษ์ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ภูมิปัญญาวัฒนธรรม ให้คงอยู่สืบมาถึงปัจจุบันอีกด้วยในรูปแบบของชุมชนนวัตวิถีของอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

การเปลี่ยนแปลงทั้งหลายของหมู่บ้านในรอบหลายปีที่ผ่านมา มีสาเหตุมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจระดับประเทศ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการผลิต ทั้งพื้นที่ผลิต ปริมาณที่ผลิต และชนิดของพืชที่ผลิต ซึ่งนำไปสู่การ

เปลี่ยนแปลงชนบประเพณี วิถีชีวิต และทัศนคติ เป็นการปรับใช้ประสบการณ์ที่ได้รับทั้งภายนอกและภายในหมู่บ้าน เพื่อให้อยู่รอด แต่จะอยู่อย่างมีความสุขหรือไม่เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่จะต้องศึกษาต่อไป

สำหรับการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ในปัจจุบัน ยังคงมีข้อจำกัดอยู่มากใน ขณะที่ชุมชนท้องถิ่นหลายแหล่งได้พยายามพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการศึกษามุมชนในมิติประวัติศาสตร์มากขึ้น เพื่อให้ชุมชนให้เป็นแนวทางการเรียนรู้และศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชน จนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับชุมชนออกสู่สาธารณชนได้มากกว่า จะทำให้วัดและชุมชนกลายเป็นจุดหมายตามกระแสการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างในปัจจุบันเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ควรศึกษาถึงภูมิปัญญา วัฒนธรรม วิถีชีวิต และศิลปะ ควรสร้างขวัญกำลังใจให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นทุกด้าน สื่อและประชาสัมพันธ์ ควรใช้พื้นที่สาธารณะถ่ายทอดความรู้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ให้กับการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน และรองรับการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ในทิศทางต่าง ๆ ต่อไป และการศึกษาครั้งนี้ถือเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์หมู่บ้านในมิติที่ลุ่มลึกมากขึ้น ทำให้เห็นทุนในมิติของประวัติศาสตร์การขยายตัวของชุมชน ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดในมิติต่าง ๆ ได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองประมวลสถิติพยากรณ์. (2519). สถิติพยากรณ์รายปีแห่งราชอาณาจักรสยามบรรพ 19 พ.ศ. 2518 – 2519

[อัดสำเนา]. กรุงเทพฯ : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.

กองเศรษฐกิจการเกษตร. (2507). รายงานการศึกษา เรื่อง ภาวะการณ์ตลาดและภาค 1 ผลผลิตเกษตรกรรมและปศุ

สัตว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พ.ศ. 2507. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. 69 หน้า.

กิตตินิพนธ์ สิริธนภูมิ. (2520). การค้าโคกระบือในลุ่มน้ำมูลตอนล่าง พ.ศ. 2435 – 2535. ปริญญานิพนธ์.

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2550). อีสานศึกษา : รวมบทความทางวิชาการ/

สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ขอนแก่น : สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 92 หน้า.

คณินันต์ จันทบุตร. (2531). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีสาน (ประวัติ 412). อุบลราชธานี : คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสานใต้อุบลราชธานี. 181 หน้า.

จุฬาร โชติช่วงนรินทร์, นลินี ต้นฐานิช, ปัทมา เพชรสิงห์. (2529). ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน : บ้านคำม่วง. รายงาน

การวิจัย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 139 หน้า.

จุฬาร โชติช่วงนรินทร์. (2529). ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน : บ้านบ่อ ตาบลไถ่คำ อำเภอนากลางเจริญ จังหวัด

อุบลราชธานี. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 125 หน้า.

ดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์. (2548). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. ขอนแก่น : โครงการผลิตเอกสารทางวิชาการ สาขาวิชา

ประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 178 หน้า.

ดุขฎี ภาพอ่อนศรี และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2530). การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม

ในหมู่บ้านอีสาน : ศึกษากรณีหมู่บ้านชาวเยอ. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 225 หน้า.

ถนอม ศรีทานนท์. (2536). เอกสารประกอบการสอน วิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (1643103). อุบลราชธานี :

ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี. 130 หน้า.

- ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2527). รายงานการประเมินผลการทำนาและการปลูกพืชเศรษฐกิจสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฤดูกาลผลิตปี 2527/ 2528 [อัดสำเนา]. กรุงเทพฯ : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.
- ฉันทพงศ์ สารรัตน์, อติศักดิ์ งามอาจ, ฤทธิเกียรติ เทียมโคกกรวด. (2567). บริบททางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมของหมู่บ้านโนนแดงโนนม่วง หมู่ที่ 7 ตำบลทุ่งไชย อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ราชภัฏศรีสะเกษวิชาการครั้งที่ 8, 9 มีนาคม 2567. 22 – 35. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- บัญชา แก้วส่อง, บุษบา จันทร์พ่อง, ชัยยง ขามรัตน์, มงคล ด้านธามินทร์. (2533). ศักยภาพชุมชนหมู่บ้านอีสาน : กรณีศึกษาบ้านสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. รายงานการวิจัย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 195 หน้า.
- ปนัดดา เพ็ชรสิงห์ และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2532). การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาติพันธุ์ส่วย (ญะ) : ศึกษากรณีหมู่บ้านห้วย ตำบลบุแกรง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 296 หน้า.
- ปนัดดา สัพโส. (2559). แนวทางการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประดิษฐ์ ศิลบุตร. (2547). ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ. ศรีสะเกษ : ศรีสะเกษการพิมพ์. 215หน้า.
- ประดิษฐ์ ศิลบุตร. (2548). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : ศิลปา. 427 หน้า.
- ประนุช ทรัพย์สาร. (2525). วิวัฒนาการเศรษฐกิจหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พ.ศ. 2394 – 2475. วิทยานิพนธ์. อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประนุช ทรัพย์สาร. (2550). ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจอีสาน. มหาสารคาม : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 225 หน้า.
- พูนศรี คัมภีร์ปกรณ์. (2520). ประวัติของชื่อตำบลและหมู่บ้านในอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. ปริญญาโท. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภราดร ศรีปัญญา, สำลี ศรีปัญญา, ชัญญา ศรีปัญญา. (2539). กวีนิพนธ์แผ่นดินศรีสะเกษ. อุบลราชธานี : ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุป. 87 หน้า.
- ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2547). สารานุกรมประวัติหมู่บ้านและสถานที่ในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 245 หน้า.
- ยงยุทธ ชูแว่น. (2566). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ยิปซี. 395 หน้า.
- วิทยา นนทน์ภา. (2541). การผลิตและการค้าสุกรในบริเวณลุ่มน้ำมูลตอนล่าง พ.ศ. 2469 - 2484. วิทยานิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วิมล หลักรัตน์, ฉันทพงศ์ สารรัตน์, โพธิ์พงษ์ ฉัตรนันทภรณ์. (2565). **การมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้สำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษโดยใช้กระบวนการวิศวกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.). 256 หน้า.
- วิลาศ โพธิสาร. (2536). **รถไฟกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจบริเวณลุ่มแม่น้ำมูลตอนล่าง ระหว่างปี พ.ศ. 2469 – 2484**. ปรินซ์นิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท. (ม.ป.ป.). **งานเชิงพัฒนาชนบท 2519 – 2530**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา. 45 หน้า.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2517). **สมุดรายงานจังหวัดศรีสะเกษ**. [อัดสำเนา]. กรุงเทพฯ : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2524). **สมุดรายงานจังหวัดศรีสะเกษ**. [อัดสำเนา]. กรุงเทพฯ : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). **สำมะโนประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2566 : รายงานจังหวัดศรีสะเกษ** [อัดสำเนา]. กรุงเทพฯ : สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.
- สุวิทย์ ธีรศาตวัด และ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2529). **การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม และวัฒนธรรมใน หมู่บ้านอีสาน : กรณีบ้านโนนตะแบก**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 379 หน้า.
- สุวิทย์ ธีรศาตวัด. (2547). **ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสาน**. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์. 425 หน้า.
- สุวิทย์ ธีรศาตวัด. (2551). **เศรษฐกิจอีสานหลังมีทางรถไฟ (พ.ศ. 2443 – 2488)**. ขอนแก่น : สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 172 หน้า.
- อรรถ นันทจักร. (2550). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว**. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. 112 หน้า.
- อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์. (2548). **ประวัติศาสตร์เพื่อชุมชน : ทิศทางใหม่ของการศึกษาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (ส.ก.ว.). 95 หน้า.
- เอเจียน แอมอนิเย. (2550). **บันทึกการเดินทางในลาว ภาคที่ 1 พ.ศ. 2440**. แปลโดย ทองสมุทร โตเร และ สมหมาย เปรมจิตต์. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 126 หน้า.
- บุคลานุกรม
- กฤตยา ชื่นนิรันดร์, อายุ 65 ปี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ วัดป่าพิมลมังคลาราม ตำบลทุ่งไชย อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567.
- ขจร งามเฟื่อง, อายุ 80 ปี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ วัดป่าพิมลมังคลาราม ตำบลทุ่งไชย อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567.
- บุญเลิศ ทองทั่ว, อายุ 65 ปี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ วัดป่าพิมลมังคลาราม ตำบลทุ่งไชย อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567.
- ปราณี ทองเกลี้ยง, อายุ 47 ปี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ วัดป่าพิมลมังคลาราม ตำบลทุ่งไชย อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567.
- ศิริ สิริหส์, อายุ 62 ปี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ วัดป่าพิมลมังคลาราม ตำบลทุ่งไชยอำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567.
- สมชาย พูนกุล, อายุ 60 ปี (ผู้ให้สัมภาษณ์). ฉันทพงศ์ สารรัตน์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ วัดป่าพิมลมังคลาราม ตำบลทุ่งไชย อำเภอกุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ. เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2567.

**“ลายศรีภูมิ” กับการกลายเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
ในช่วงทศวรรษ 2510 - ทศวรรษ 2560**

**“Sriphum Pattern” and Becoming a Local Identity Suvarnabhumi in
Roi Et Province During the 1967 - 2017 Decade**

นวพล ภูสุข^{1*}, ธนกฤต ภูจันทา¹, สุรบถ ปะกิลำพัง¹ และ นราวิทย์ ดาวเรือง¹

Nawaphon Phoosuk^{1*}, Thanakit Puchanha¹, Surabot Pakilapang¹, and Narawit Daoruaeng¹

สาขาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม¹

Department of History, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University^{1*}

*Corresponding author, e-mail: timmie2811@gmail.com

วันที่รับบทความ: 11 มีนาคม 2567; วันแก้ไขบทความ: 18 เมษายน 2567; วันตอบรับบทความ: 21 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการอธิบายประเด็นหลักที่สำคัญ 2 ประเด็น ได้แก่ การอธิบายถึงความ
เป็นมาของลายศรีภูมิอย่างมีพลวัต นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 2510 - 2560 และการอธิบายให้เห็นปรากฏการณ์ที่ทำให้
ลายศรีภูมิเริ่มเป็นที่รู้จักและกลายเป็นอัตลักษณ์ของคนสุวรรณภูมิในมิติต่าง ๆ ผลจากการศึกษาพบว่า ลายศรีภูมินั้นมี
ต้นกำเนิดมาจากลวดลายที่ปรากฏบนโบราณสถานเรียกว่า “กู” ในพื้นที่ของอำเภอสวรรภูมิและอำเภอเกษตรวิสัย
เช่น กู่พระโกนา กู่กาสิงห์ โดยมีพัฒนาการและสัมพันธ์กับประเพณีพิธีกรรมของคนอำเภอสวรรภูมิมาอย่างต่อเนื่อง
โดยเฉพาะบุญบั้งไฟ ปัจจุบันลายศรีภูมิถูกพัฒนาและต่อยอดในมิติต่าง ๆ ทั้งในประเพณีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต
การถ่ายทอดผ่านการเรียนการสอนในโรงเรียน กิจกรรมนันทนาการและการแต่งกาย ทำให้ “ลายศรีภูมิ” ได้
กลายเป็นอัตลักษณ์ของคนสุวรรณภูมิในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ลายศรีภูมิ อัตลักษณ์ อำเภอสวรรภูมิ

Abstract

The purposes of this study are to explain two important issues: explaining the dynamic
history of the Sri Phum pattern; Since the decade 1967 - 2017 and explaining the phenomenon that
made the Sri Phum pattern begin to be known and become the identity of Suvarnabhumi people in
various dimensions. The results of the study found that the Sri Phum pattern originates from patterns
that appeared on ancient sites called “Ku” in the area of Suvarnabhumi District and Kaset Wisai
District, such as Ku Phra Kona and Ku Ka Sing, have developed and are related to the traditions and
rituals of the people of Suvarnabhumi District continuously, especially Bun Bang Fai. Nowadays, the
Sri Phum pattern has been developed and extended in various dimensions, both in traditions and

ceremonies related to the way of life. Transmission through teaching in schools' recreational activities and clothing have made the “Sri Phum Pattern” become the identity of Suvarnabhumi people today.

Keywords: Sri Phum Pattern, Identity, Suvarnabhumi District

บทนำ

เมืองสุวรรณภูมิ เดิมชื่อ “บ้านท่ง” หรือ “เมืองท่ง” ตั้งอยู่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ เมื่อ จุลศักราช 1075 (พ.ศ. 2256) สมัยเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร เป็นกษัตริย์ผู้ครองนครจำปาศักดิ์แต่งตั้งให้เจ้าแก้วมงคล หรือ เจ้าแก้วบุษม หรือ จารย์แก้ว ลูกศิษย์ท่านพระครูโพนสะเม็ดพร้อมด้วยไพร่พล ประมาณ 3,000 คน ไปตั้งรักษาการอยู่บ้านท่ง จารย์แก้วนี้เป็น ราชันดดาของพระเจ้าชัยเชษฐาธิราชแห่งเวียงจันทน์ เป็นบุตรเขยของเจ้านครน่าน มีบุตรคนหนึ่งชื่อเจ้าองค์หล่อ หน่อคำ มีบุตรกับภรรยาใหม่อีก 2 คนเป็นชาวนครเวียงจันทน์ คือ ท้าวमित แล้วท้าวทนต์ (เดิม วิภาคย์พจนกิจ, 2530 : 185) ใน พ.ศ. 2315 ได้ย้ายตัวเมืองจากบ้านท่ง เพราะดินอุกน้ำกัดเซาะ ไปตั้งเมืองที่ตำบลท้าวสารเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น เมืองสุวรรณภูมิ และมาขอขึ้นกับกรุงธนบุรี เพราะศูนย์กลางอำนาจของจำปาศักดิ์อ่อนแอลงเนื่องจากมีการชิงอำนาจระหว่างอุปฮาดกับกษัตริย์จำปาศักดิ์ (สุวิทย์ ธีรศาศวัตน์, 2557 : 33) หลังจากการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองเข้าสู่ระบบ “เทศาภิบาล” ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมืองสุวรรณภูมิถูกยุบลงเป็นอำเภอสุวรรณขึ้นตรงต่อจังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจุบันหากกล่าวถึงอำเภอสุวรรณภูมิมักถูกยึดโยงและเกี่ยวข้องกับอาณาบริเวณที่เรียกว่า “ทุ่งกุลาร้องไห้” ซึ่งเป็นทุ่งราบกว้างใหญ่ครอบคลุมปลายเขตแดน 5 จังหวัด อันประกอบไปด้วย จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดยโสธร ดังนั้นอำเภอสุวรรณภูมิเป็นอำเภอที่อยู่ปลายเขตแดนของจังหวัดร้อยเอ็ดและอยู่ในอาณาบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้นั่นเอง (ประศาสตร์ อุ๋นใจ, 2548 : 108) ประเพณีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนอำเภอสุวรรณภูมิคือ “บุญบั้งไฟ” โดยมีการจัดงานในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายนของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงก่อนการลงมือทำ เพื่อหวังผลแห่งน้ำฝนอันเป็นที่มาของความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารที่หมายถึงอาหารการกินของมวลมนุษยชน ทั้งนี้ชาวอำเภอสุวรรณภูมิมีความเชื่อว่ามีอำนาจลี้ลับที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่นั้นคือผีสงและเทวดา และมีความเชื่อว่าผีสงและเทวดาสามารถบันดาลให้ฝนตกหรือฝนแล้งก็ได้ หากชาวบ้านชาวเมืองปฏิบัติไม่ถูกต้องตามจารีตประเพณี ดังนั้นบุญบั้งไฟจึงมีความสำคัญในวิถีชีวิตของผู้นับถือศาสนาพุทธตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

หากกล่าวถึง “ลายศรีภูมิ” ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับชาวอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในมิติของการตกแต่งขบวนแห่บั้งไฟในงานบุญบั้งไฟ ซึ่ง “ลายศรีภูมิ” เป็นลวดลายที่มีต้นกำเนิดมาจากลาย “ปิ้งกบ” หรือ “ตากบ” อนุমানได้ว่าเกี่ยวข้องกับการทำมาหากินของคนสุวรรณภูมิรวมทั้งเกี่ยวข้องกับการขอความอุดมสมบูรณ์ของน้ำฝน ทั้งนี้ในช่วงแรกชาวอำเภอสุวรรณภูมิ ได้มีการสร้างลวดลายขึ้นสำหรับใช้ในการแห่บั้งไฟที่มีลักษณะเฉพาะถิ่น ในด้านการใช้วัสดุ วิธีการสร้าง รูปทรงวิธีการเอ การใช้สีจากกระดาดแห่บั้งไฟและประการสำคัญคือลวดลายที่ใช้แห่บั้งไฟเป็นลายที่ช่างสกุลพื้นบ้านได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาด้วยการใช้กรรไกรตัดกระดาด (อำคา แสงงาม, 2537 : 3, 51) นอกจากนี้ “ลายศรีภูมิ” ยังแสดงถึงลักษณะทางกลุ่มชาติพันธุ์อันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดจนกระบวนการทางสังคมก่อให้เกิดกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติ ธรรมเนียมประเพณีของสังคม มีการปฏิบัติต่อกันมาและมีการพัฒนาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในสังคม (ธัญพัชร ศรีมารัตน์, 2558 : 8 - 10) ดังนั้นจากความสำคัญข้างต้น จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นมาของลายศรีภูมิที่มีพลวัต ซึ่งยังไม่มีงานวิชาการ

ที่น่าเสนอไว้ ขณะเดียวกันผู้ศึกษายังมีการตั้งคำถามต่อไปอีกว่า ทำไมลายศรีภูมิจึงได้รับการยอมรับและกลายเป็นอัตลักษณ์ใหม่ของคนสุวรรณภูมิ ในช่วงหลังทศวรรษที่ 2540 เป็นต้นมา

พัฒนาการและความเป็นมาของ “ลายศรีภูมิ”

การทำความเข้าใจประวัติพัฒนาการของลายศรีภูมิ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ศึกษาต้องนำเสนอชุดความรู้ดังกล่าว เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ยุคแรก “ลายศรีภูมิ” ในบริบทของพื้นที่ทางประวัติศาสตร์โบราณคดี ก่อนทศวรรษ 2510

อำเภอสุวรรณภูมิ เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เมืองแห่งนี้ตั้งอยู่ในทุ่งกุลาร้องไห้เป็นแหล่งโบราณคดีที่ทรงคุณค่า ปรากฏร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่มีการสัมผัสกับถลุงเหล็ก แหล่งเกลือที่สำคัญอยู่ที่บ่อพันขัน มาอย่างยาวนานนับ 2,500 ปีมาแล้ว (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2546 : 8) รวมไปถึงวัฒนธรรมเขมรที่ได้เข้ามาในพื้นที่แห่งนี้ ดังที่จะพบหลักฐานที่ปรากฏ เช่น กู่พระโกนา ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ หรือที่อยู่ในอำเภอใกล้เคียง กู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย ฯลฯ ต่อมากลุ่มคนลาวก็ได้มีการอพยพมาตั้งถิ่นฐาน ดังพบหลักฐานบันทึกไว้ว่า

“...เมืองสุวรรณภูมิ เดิมชื่อ “บ้านท่ง” หรือ “เมืองท่ง”ตั้งอยู่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ เมื่อ จุลศักราช 1075 (พ.ศ.2256) สมัยเจ้าสร้อยศรีสมุทรพุทธางกูร เป็นกษัตริย์ผู้ครองนครจำปาศักดิ์แต่งตั้งให้เจ้าแก้วมงคล หรือ เจ้าแก้วบุษมา หรือ จารย์แก้ว ลูกศิษย์ท่านพระครูโพนสะเม็ดพร้อมด้วยไพร่พล ประมาณ 3,000 คน ไปตั้งรักษาการอยู่บ้านท่ง จารย์แก้วนี้เป็น ราชนัดดาของพระเจ้าชัยเชษฐาธิราชแห่งเวียงจันทน์.....” (เดิม วิภาควิจย (2530 : 155 - 156)

อำเภอสุวรรณภูมิ จึงเป็นเมืองที่มีผู้คนอาศัยและอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ด้วยเหตุนี้แล้วจึงทำให้พื้นที่แห่งนี้มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก รวมไปถึงการสร้างลายศรีภูมิเพื่อประกอบในประเพณีบุญบั้งไฟ ถวายพญาแถน ลวดลายของลายศรีภูมินั้น อำคา งามแสง ได้ชี้ให้เห็นว่า ต้นกำเนิดลายนั้นมาจาก ลายพื้นฐาน 3 ลาย ได้แก่ ลายเส้นก้านขด ลายกลีบใบไม้และลายเรขาคณิตเป็นลายพื้นฐานเบื้องต้นในการเขียนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่างสกุลพื้นบ้านชาวสุวรรณภูมิ ได้นำมาเป็นพื้นฐานในการสร้างเป็นลายเอื้องไฟจนมีขนบนิยมเฉพาะถิ่นในปัจจุบัน(อำคา งามแสง, 2537 : 146 - 149) และจากการสัมภาษณ์ เลียบ แจ่งสนาม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2565) ช่างตัดลายเอื้องไฟ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นกำเนิดลายศรีภูมิไว้ว่า

“...ต้นกำเนิดลายศรีภูมิได้แนวคิดมาจากลายไทย ลายบนปราสาทขอม โดยนำมาดัดแปลงและเพิ่มเติมให้ดูสวยงามและวิจิตรมากขึ้น...”

จากการศึกษาจะเห็นว่าลวดลายที่เกิดขึ้น ที่ก่อให้เกิดลายศรีภูมินั้นชาวบ้านต่างได้รับแนวคิดมาจากลายพื้นฐานที่ตนได้สัมผัสได้พบเห็น เช่นลายปราสาทขอม ที่นายเลียบได้กล่าวถึง ปราสาทที่พบในบริเวณใกล้เคียงที่อำเภอสุวรรณภูมิคือ กู่กาสิงห์ ซึ่งอาจตีความได้ว่ากู่กาสิงห์นั้นอาจจะเป็นที่มาของต้นกำเนิดลายของลายศรีภูมิก็อาจเป็นไปได้ ในส่วนของลายไทย นับเป็นวัฒนธรรมของชาติไทยซึ่งช่างได้ประดิษฐ์เขียนแผ่ไว้ในสมุดและสร้างสรรค์ลงในผนังตู้พระธรรม เสาของพระอุโบสถ ศาลา ตลอดจนถึงอาคารสถานที่โดยทั่ว ๆ ไป โดยช่างเขียนพยายามใส่ความคิดให้มีลักษณะสำคัญต่อการใช้อย่างลงตัวพร้อมกับใส่คติความเชื่อหรือสร้างสรรค์จินตนาการให้มีความวิจิตรงดงามมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสร้างผลงานออกมาให้น่าสนใจของผู้พบเห็นให้เกิดความรู้สึกรื่นเริงขึ้นทั้งนี้ โดยการเพิ่มเติมส่วนประกอบให้มีความงดงาม ประณีตมากยิ่งขึ้น (บุญมา แฉ่งฉายา, 2545 : 45) จากทั้งลายปราสาทขอม หรือลายไทยนี้แล้วอาจจะเป็นต้นกำเนิดลายอย่างที่นายเลียบ แจ่งสนามได้กล่าวถึงในเบื้องต้น

ภาพที่ 1 ลวดลายบนปราสาทขอม
ที่มา: ชันณรงค์ กุลวงศ์ (2561)

ยุคที่ 2 ลายศรีภูมิกับการกลายเป็น “ลายกระดาดเอื้องไฟ” ทศวรรษที่ 2510 – 2540

การกล่าวถึง “ลายศรีภูมิ” ในห้วงเวลานี้มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับประเพณีบุญบั้งไฟ โดยที่ชาวอำเภอสวรรคภูมินั้น คิดค้นการเอื้องไฟให้เกิดความสวยงามและเป็นที่สะดุดตาแก่ผู้มาเข้าร่วมงานบุญบั้งไฟก่อนที่จะจุดขึ้นไปบนท้องฟ้าเพื่อถวายพญาแถน เพื่อเป็นสัญญาณเตือนให้พญาแถนนั้นรับรู้ว่าจะเข้าสู่ช่วงฤดูทำนาและเพาะปลูกแล้ว ลายศรีภูมิในห้วงเวลานี้จึงเข้ามาสัมพันธ์กับประเพณีบุญบั้งไฟของชาวอำเภอสวรรคภูมิอย่างแนบชิด โดยประเพณีบุญบั้งไฟในอดีตมีขบวนแห่บั้งไฟที่ใช้เกวียนลากบั้งไฟแห่รอบโบสถ์ที่วัดกลาง ในช่วง พ.ศ. 2514 ภายหลังได้มีการแห่ออกมายังถนนเพื่อโชว์ขบวนแห่บั้งไฟต่อสาธารณชน เพื่อให้ชาวอำเภอสวรรคภูมิได้ชมขบวนแห่บั้งไฟและ “ลายศรีภูมิ” ตกแต่งบั้งไฟของแต่ละขบวน

งานประเพณีบุญบั้งไฟของชาวอำเภอสวรรคภูมิ จะโดดเด่นด้านความสวยงามในการตกแต่งด้วยลายศรีภูมิและความพร้อมเพรียงกันของขบวนแห่ ที่เกิดจากพลังของชุมชนในการคิดค้นทำรำและฝึกซ้อมทำรำอย่างเข้มข้นทุกเพศทุกวัย นับตั้งวัยเด็กและหนุ่มสาวตลอดจนผู้สูงอายุ จะร่วมกันฝึกซ้อมทำรำเป็นเวลานานนับเดือนเพื่อรำประกอบขบวนแห่บั้งไฟ ดังนั้นความสำคัญของประเพณีบุญบั้งไฟของชาวอำเภอสวรรคภูมิดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ด้านหนึ่งแสดงให้เห็นถึงพลังของความรักในชุมชนท้องถิ่นของตนและร่วมกันรักษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน (สำนักงานเทศบาลตำบลสวรรคภูมิ, ม.ป.ป.) ทว่าอีกด้านหนึ่งเป็นการนำเสนอการตกแต่งบั้งไฟด้วย “ลายศรีภูมิ” ให้ประจักษ์แก่สายตาของผู้คนที่มาร่วมงานบุญบั้งไฟประจำปีของชาวอำเภอสวรรคภูมิ

ภายหลังมีการจัดประกวดการตัด “ลายศรีภูมิ” เพื่อประดับตกแต่งขบวนเอื้องไฟของแต่ละตำบลในอำเภอสวรรคภูมิโดยมีการตั้งรางวัลสำหรับขบวนชนะเลิศเป็นเงินจำนวน 30,000 - 50,000 บาท (ขึ้นกับการตั้งงบประมาณ/ เงินรางวัลของแต่ละปี) ขบวนไหนชนะเลิศจะได้รับเกียรติให้นำบั้งไฟไปตั้งไว้บริเวณหน้าว่าการอำเภอเพื่อประกาศศักดิ์ให้ผู้คนที่ทั้งในและนอกอำเภอสวรรคภูมิได้ประจักษ์แก่สายตาและนำมาซึ่งชื่อเสียงของตำบลที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ทั้งนี้ผู้ศึกษาตั้งข้อสังเกตจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจึงอนุมานได้ว่าผู้บริหารและข้าราชการทุกภาคส่วนในอำเภอสวรรคภูมิมีความพยายาม ที่จะสร้างอัตลักษณ์ใหม่ให้เกิดขึ้นและหากมีการกล่าวถึงอำเภอสวรรคภูมิ ที่ผ่านมามีผู้คนรู้จักในนามพื้นที่ที่ตั้งอยู่ในอาณาบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้แล้วขณะเดียวกันก็จะนึกถึง “ลายศรีภูมิ” ที่เป็นอัตลักษณ์ของอำเภอสวรรคภูมิควบคู่ไปด้วยอีกบริบทหนึ่ง

ภาพที่ 2 แม่พิมพ์ลายปักกบ
ที่มา: สายลมที่พัดมา (2555)

ภาพที่ 3 บั้งไฟลายศรีภูมิ
ที่มา: วิกีวานต์ (2548)

ลายศรีภูมิกับการกลายเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นอำเภอสวรรณภูมิ ทศวรรษที่ 2540 – 2560

การสร้าง “ลายศรีภูมิ” ให้กลายเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นอำเภอสวรรณภูมินับตั้งแต่ทศวรรษที่ 2540 เป็นต้นมา โดยการส่งเสริมจากรัฐราชการและเอกชนในพื้นที่ ผ่านประเพณี กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ทั้งในชุมชนและโรงเรียนดังรายละเอียดต่อไปนี้

ลายศรีภูมิกับประเพณีบุญบั้งไฟและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดี

ชุดข้อมูลของลายศรีภูมิกับประเพณีบุญบั้งไฟได้กล่าวไว้ข้างแล้วในประเด็น ลายศรีภูมิกับการกลายเป็น “ลายกระดาดบั้งไฟ” ทศวรรษที่ 2510 – 2540 โดยประเพณีบุญบั้งไฟที่จัดขึ้นทุกปีนั้น นอกจากการจัดเพื่อสืบทอดประเพณีอันดีงามและความสมัครสมานสามัคคีของคนในอำเภอสวรรณภูมิแล้ว ยังจัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์และสืบทอด “ลายศรีภูมิ” ให้คงอยู่ตลอดไป โดยเฉพาะการจัดประกวดการบั้งไฟ ขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐในอำเภอสวรรณภูมิได้โปรโมทงานประเพณีบุญบั้งไฟ ผ่านสื่อออนไลน์ช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook, Website หน่วยงาน โดยเชิญชวนผู้คนจากทั่วประเทศให้มาเที่ยวชมการแห่บั้งไฟลายศรีภูมิที่เป็นเอกลักษณ์ โดยความร่วมมือจากทางเทศบาลตำบล

สุวรรณภูมิ เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นความมุ่งมั่นของหน่วยงานในพื้นที่ที่มีแนวนโยบายร่วมกันในการพัฒนาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่นำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ-สังคม ขณะเดียวกันการนำเรื่องราวในประวัติศาสตร์และโบราณคดีมาใช้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อรำลึกถึงรากเหง้าความเป็นมาของท้องถิ่นของตน จุดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวสุวรรณภูมิ คือ ประวัติศาสตร์พัฒนาการของเมือง โบราณคดีคูพระโกนาและคูกาสิงห์ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง (ปริญ รสจันทร์, 2565 : 1, 213 - 214)

ลายศรีภูมิกับการเรียนการสอนโรงเรียน

ลายศรีภูมินั้นได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนในโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย โดยได้สอดแทรกพร้อมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในการเรียนรู้เพื่อให้เด็ก ๆ ได้ต่อยอดและสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยทางโรงเรียนได้หาสื่อในเรื่องการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและได้ให้คุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา จัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จึงได้ข้อสรุปว่าให้น้องค์ความรู้เรื่อง “ลายศรีภูมิ” เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน ขณะเดียวกันในปี 2552 - 2553 มีการเชิญนายเลียบ แจ่มสนาม ปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรสอนตัดกระดาษลายศรีภูมิในรายวิชาชุมนุม เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นของตนเองและได้ลงมือปฏิบัติจริงในการตัดกระดาษลายศรีภูมิ (คณะคุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคม โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2565)

ภาพที่ 4 ห้องการเรียนรู้ลายศรีภูมิโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย

ที่มา: นวพล ภูสุข (2565ก)

ลายศรีภูมิกับการปรับเปลี่ยนสู่สายผ้าทออำเภอสวรรณภูมิ

การสร้างอัตลักษณ์ลายศรีภูมิถูกยกระดับจากลายเอ้งไฟกลายเป็นลายผ้าทอ โดยคุณพ่อล้อม ปราสาร ช่างทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติบ้านหนองหัว อำเภอสวรรณภูมิ ที่มีความชำนาญในการทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติมาตั้งแต่อายุ 18 ปี ได้เห็นคุณแม่วาน ปราสาร ผู้เป็นมารดา ทอผ้าในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว จึงเริ่มฝึกหัด ช่วยจับช่วยทอผ้าจนเกิดความชำนาญในทุก ๆ ด้านของการทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติต่อมาใน ปี พ.ศ. 2550 นายนรินทร์ ไชยะธนะ นายอำเภอสวรรณภูมิ ในห้วงเวลานั้น ได้ให้คุณพ่อล้อม ปราสาร ช่วยคิดค้นลายผ้าไหมที่สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของอำเภอสวรรณภูมิ ดังนั้นพ่อล้อม ปราสาร ได้นำเอาลายศรีภูมิไฟ ลายข้าวหอมมะลิ ลายปราสาท (กุ) ลายหมี่ซั่ว

ลายหมากจับ ลายคำเผ่า มามัดรวมเป็นลายใหม่แล้วนำมาทอเป็นผ้าไหมที่เป็นลายอัตลักษณ์ประจำอำเภอสุวรรณภูมิ โดยตั้งชื่อผ้าใหม่ว่า “ผ้าไหมลายศรีภูมิ” (ล้อม ปราสาร, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2565)

ภาพที่ 5 ผ้าไหมลายศรีภูมิ

ที่มา: นวพล ภูสุข (2565)

กิจกรรมโครงการอัตลักษณ์ศรีภูมิ ผ่านมุมมองประสบการณ์ร่วมผู้ทรงคุณวุฒิแห่งเมืองศรีภูมิ

การจัดประชุมระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางที่จะทำให้ลายศรีภูมิกลายเป็นอัตลักษณ์ของอำเภอสุวรรณภูมิ นั้น นำโดย ทางเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ กลุ่มผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ผู้รู้ กลุ่มมูลนิธิเจ้าแก้วมงคล วัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด และกลุ่มเครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ เข้ามาร่วมความคิดเห็นผ่าน ในการที่จะนำเอาลายเอี้ยงไฟลายศรีภูมิขึ้นเป็นมรดกภูมิปัญญาของอำเภอสุวรรณภูมิ กิจกรรมดังกล่าวจัดขึ้นในวันที่ 27 กรกฎาคม 2565 บทสรุปของกิจกรรมนี้กลุ่มมูลนิธิเจ้าแก้วมงคลให้การสนับสนุนเงินงบประมาณจำนวน 10,000 บาท เพื่อเป็นกองทุนเริ่มต้นในการผลักดันให้ลายศรีภูมิกลายเป็นอัตลักษณ์ของชาวอำเภอสุวรรณภูมิในมิติต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม

ภาพที่ 6 การประชุมในโครงการอัตลักษณ์ศรีภูมิ ผ่านมุมมองประสบการณ์ร่วมผู้ทรงคุณวุฒิแห่งเมืองศรีภูมิ

ที่มา: ธนกฤต ภูจันทา (2565)

กิจกรรมโครงการ “ศรีภูมิรัน”

กิจกรรมโครงการศรีภูมิรันที่จัดขึ้นเนื่องในวาระพิเศษ 250 ปี นามเมือง “สุวรรณภูมิราชบุรินทร์” 309 ปี “เมืองศรีภูมิ” ที่ได้เชิญชวน ส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่ชื่นชอบการออกกำลังกายและการวิ่ง เพื่อสร้างการรับรู้ และประชาสัมพันธ์ด้านเมืองประวัติศาสตร์ เมืองสุวรรณภูมิ บรรพชนคนร้อยเอ็ด โดย มูลนิธิเจ้าแก้วมงคล ร่วมกับชมรมเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชน กระทรวงสาธารณสุข และชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรายได้หลังหักค่าใช้จ่าย เป็นกองทุนด้านการศึกษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ของมูลนิธิเจ้าแก้วมงคล การพัฒนาศักยภาพผู้นำปกครองท้องถิ่นอำเภอสุวรรณภูมิ และพัฒนาบทบาทวิชาชีพเภสัชกรในโรงพยาบาลชุมชนต่อสาธารณะ พร้อมทั้งยังมีการออกแบบลายเสื้อในการวิ่งที่สื่อให้เห็นถึงการส่งเสริมให้ลายศรีภูมิกลายเป็นอัตลักษณ์ของอำเภอสุวรรณภูมิในอีกมิติหนึ่ง

ภาพที่ 7 กิจกรรมโครงการ ศรีภูมิรัน
ที่มา: อินโนสปรินท์ (2565)

สรุป

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษา “ลายศรีภูมิ” กับการกลายเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในช่วงทศวรรษ 2510 - ทศวรรษ 2560 ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของลายศรีภูมิที่มีพลวัตและมีจุดกำเนิดมาจากลวดลายของปราสาท/หรือคูในพื้นที่อำเภอสุวรรณภูมิและพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะกู่พระโกนาและกู่กาสิงห์ นำมาสู่การประดิษฐ์คิดค้นลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ของผู้คนในอำเภอสุวรรณภูมิ ลักษณะของลายศรีภูมินั้นมีการพัฒนาต่อยอดเรื่อยมา ซึ่งจากงานศึกษาของ อำคา แสงงาม อธิบายไว้ว่า ลายศรีภูมิมาจากลาย 3 ลายที่ผสมผสานกัน ได้แก่ ลายเส้นก้านขด ลายกลีบใบไม้และลายเลขาคณิต ทั้งนี้ลายศรีภูมินั้นเป็นลายที่อยู่คู่กับผู้คนในอำเภอสุวรรณภูมินานแล้ว โดยเฉพาะลายศรีภูมิที่ปรากฏให้เห็นในงานบุญบั้งไฟที่มีการประดับประดาในการเอ้บั้งไฟเพื่อให้เกิดความสวยงาม ซึ่งมีการส่งเสริมของหน่วยงานราชการ และเอกชนในอำเภอสุวรรณภูมิ โดยมีการจัดประกวดการใช้ลายศรีภูมิเอ้บั้งไฟสวยงาม อย่างไรก็ตามลายศรีภูมิถูกส่งเสริมให้กลายเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นอัตลักษณ์ของคนสุวรรณภูมิในมิติต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในลายเอ้บั้งไฟ ต่อมามีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ลายศรีภูมิกลายเป็นอัตลักษณ์ของคนสุวรรณภูมิอย่างเป็นจริงเป็นจังผ่านปฏิบัติการและกิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มตั้งแต่ การจัดประกวดในงานประเพณีบุญบั้งไฟ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในท้องถิ่นและชุมชนโดยมีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้สอน การถ่ายทอด

ลายศรีภูมิให้เป็นลายผ้าไหม การจัดประชุมระดมความคิดเห็นการสร้างอัตลักษณ์ให้กับลายศรีภูมิให้กว้างขวางออกไป และประการสุดท้ายคือกิจกรรมนันทนาการผ่านการวิ่งเพื่อสุขภาพ ที่ผู้เข้าร่วมได้สวมชุดวิ่งที่สกรีนภาพลายศรีภูมิ จากปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้พบว่า คนสุวรรณภูมิมีความพยายามที่จะสร้างอัตลักษณ์ของตนเองผ่านลายศรีภูมิ เพื่อสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนไม่ให้เลือนหายไปและสร้างสำนึกร่วมของความเป็นคนสุวรรณภูมิที่ต้องอาศัยและสมัครสมานสามัคคีกันตลอดไปดังคำกล่าวในตอนท้ายของกิจกรรมโครงการอัตลักษณ์ศรีภูมิ ผ่านมุมมองประสบการณ์ร่วมผู้ทรงคุณวุฒิแห่งเมืองศรีภูมิ ที่กล่าวไว้ว่า “ลายศรีภูมิต้องเป็นของคนสุวรรณภูมิ”

เอกสารอ้างอิง

- ชั้นณรงค์ กุลวงศ์. (2561). ศิลปะขอม ขอม ปราสาทขอม ภาคอีสาน [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.pinterest.com/pin/669769775810403473>.
- เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. (2530). ประวัติศาสตร์อีสาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนกฤต ภูจินหา. (2565). การประชุมในโครงการอัตลักษณ์ศรีภูมิ ผ่านมุมมองประสบการณ์ร่วมผู้ทรงคุณวุฒิแห่งเมืองศรีภูมิ [ภาพถ่าย]. 27 กรกฎาคม 2565. ร้อยเอ็ด : เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ.
- ธัญพัชร ศรีมารัตน์. (2558). อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับกระบวนการกลายเป็นสินค้า : กรณีศึกษาโรงแรมปิงนคราบูติก โฮเทล แอนด์ สปา เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นวลพล ภูสุข. (2565ก). ห้องการเรียนรู้ลายศรีภูมิโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย [ภาพถ่าย]. 14 พฤศจิกายน 2565. ร้อยเอ็ด : โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย.
- นวลพล ภูสุข. (2565ข). ผ้าไหมลายศรีภูมิ [ภาพถ่าย]. 14 พฤศจิกายน 2565. ร้อยเอ็ด : บ้านเลขที่ 119 หมู่ 14 ตำบลสระคู อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด.
- บุญมา แฉ่งฉายา. (2545). ศิลปะลายไทย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 255 หน้า
- ประศาสตร์ อุ๋นใจ. (2548). พัฒนาการของเมืองสุวรรณภูมิ. วิทยานิพนธ์. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปริญ รสจันทร์. (2565). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองสุวรรณภูมิตามทุนทางวัฒนธรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิกิวนด์. (2548). บุญบั้งไฟ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.wikiwand.com/th/บุญบั้งไฟ>.
- สายลมที่พัดมา. (2555). เส้นทางปราสาทหิน ถิ่นบั้งไฟ กู่กาสิงห์ : ภูโพนเวจ สัวมโบริด เอ็นบีไฟ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.oknation.net/post/detail/634f62c90526ab41af2a229d>.
- สำนักงานเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ. (ม.ป.ป.). “ลายศรีภูมิ” เอกลักษณ์บั้งไฟเมืองสุวรรณภูมิ. ร้อยเอ็ด : สำนักงานเทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2546). พงศาวดารอาณาจักรเกลือ 2,500 ปีจากยุคแรกเริ่มล้าหลังถึงยุคมั่งคั่งข้าวหอม. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สุวิทย์ อิศาศวัตน์. (2557). ประวัติศาสตร์อีสาน 2322 - 2488. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อำคา แสงงาม. (2537). การเอ็งไฟของชาวสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญานิพนธ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

อินโนสปรีนท์. (2565). **ศรีภูมิรัน 2021 : สุวรรณภูมิ นครแห่งช้างเผือก** [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565, จาก <https://www.runlah.com/events/spr21>.

บุคลากรกรม

คณะคุณครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมโรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย (ผู้ให้สัมภาษณ์). นวพล ภูสุข, ธนกฤต ภูจันทา, สุรบถ ปะกิลำพัง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ โรงเรียนสุวรรณภูมิวิทยาลัย ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45130. เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2565.

ล้อม ปราสาร, ประธานกลุ่มทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). นวพล ภูสุข, ธนกฤต ภูจันทา, สุรบถ ปะกิลำพัง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านเลขที่ 119 หมู่ 14 ตำบลสระคู อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด 45130. เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2565.

เลียบ แจ้งสนาม, อายุ 76 ปี (ผู้ให้สัมภาษณ์). นวพล ภูสุข, ธนกฤต ภูจันทา, สุรบถ ปะกิลำพัง (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านป่ายาง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด 45150. เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2565.

จริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ (Publication Ethics)

บทนำ

วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล (Arts and Culture Journal of the Lower Moon River) ได้กำหนดจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ (Publication Ethics) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมของคณะกรรมการจริยธรรมการตีพิมพ์ (Committee on Publication Ethics : COPE) ประกอบด้วย บทบาทหน้าที่ของ บรรณาธิการ (Editors) ผู้ประเมิน (Reviewers) ผู้แต่ง (Authors) และผู้อ่าน (Readers) ซึ่งทางวารสารมุ่งหวังว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวารสารจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อให้การดำเนินงานของวารสารเป็นไปด้วยความโปร่งใสและน่าเชื่อถือในวงวิชาการ

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ (Editors)

บรรณาธิการที่ปรึกษา (Advising Editor) บรรณาธิการ (Editor) บรรณาธิการประจำเรื่อง (Section Editor) กองบรรณาธิการ (Editorial Board) มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานวารสาร ดังนี้

1. บรรณาธิการที่ปรึกษา (Advising Editor)

1.1 ศึกษาวิจัยและงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ สืบสาน และเผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงทิศทางการพัฒนาคุณภาพของวารสารไทยเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของวารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูลอย่างต่อเนื่อง

1.2 ให้คำปรึกษา ส่งเสริม และสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานวารสารให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre : TCI)

2. บรรณาธิการ (Editor)

2.1 จัดทำคำแนะนำสำหรับผู้เขียน เกณฑ์การพิจารณาบทความเบื้องต้น รูปแบบการเขียนบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงที่มีมาตรฐานสากล พร้อมทั้งเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์

2.2 พิจารณาประเภทของบทความ ขอบเขตของวารสาร และรูปแบบการเขียนบทความ เบื้องต้นโดยละเอียดและหลีกเลี่ยงการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน

2.3 ตรวจสอบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) รวมถึงการคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) ในบทความ ทั้งนี้ให้พิจารณาปฏิเสธ (Rejected) บทความที่มีการคัดลอกผลงานดังกล่าวทันที

2.4 กำหนดบรรณาธิการประจำเรื่องจากกองบรรณาธิการในการดูแล กำกับและติดตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความแต่ละเรื่องอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

2.5 ติดตามการประเมินคุณภาพของบทความโดยผู้ประเมินให้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้

2.6 ตัดสินผลการพิจารณาคุณภาพของบทความจากผลการประเมิน ดังนี้

1. การรับตีพิมพ์ (Accepted) ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความ โดยประเมินจากผู้ประเมิน 3 ท่าน และต้องผ่านอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน

2. การปฏิเสธ (Rejected) จะต้องเป็นผู้ประเมินปฏิเสธการตีพิมพ์อย่างน้อย 2 ท่าน และแจ้งผู้แต่งพร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์

2.7 หากผู้แต่งมีหลักฐานโต้แย้งผลการประเมินให้บรรณาธิการนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาร่วมกับกองบรรณาธิการและแจ้งผลการพิจารณาต่อผู้แต่งทุกครั้ง

2.8 บรรณาธิการจะต้องเป็นบรรณาธิการตรวจสอบบทความให้ถูกต้อง ครบถ้วนก่อนจัดทำเล่ม และเผยแพร่ผ่านระบบ ThaiJo โดยจะต้องทำการเผยแพร่ให้ตรงตามกำหนดเวลาออกของวารสารอย่างเคร่งครัด

2.9 หากเกิดความผิดพลาดจากการดำเนินงานของวารสารโดยการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของบรรณาธิการนั้น บรรณาธิการจะต้องแสดงความรับผิดชอบ

3. บรรณาธิการประจำเรื่อง (Section Editor) กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

3.1 บรรณาธิการประจำเรื่องจะต้องดูแลกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความในแต่ละเรื่องที่ได้รับมอบหมาย ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคุณภาพของบทความ และให้ข้อเสนอแนะการตัดสินใจผลการพิจารณาคุณภาพของบทความต่อบรรณาธิการ

3.2 ประชุม และพิจารณากำหนดแผนการดำเนินงานวารสาร จัดทำคำแนะนำสำหรับผู้เขียน เกณฑ์การพิจารณาบทความเบื้องต้น รูปแบบการเขียนบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงที่มีมาตรฐานสากล แบบประเมินบทความ และการปรับปรุงการจัดทำวารสารให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3.3 พิจารณากลั่นกรอง สรรหา คัดเลือก และจัดส่งบทความไปยังผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงกับสาขาวิชาของบทความนั้น ๆ เพื่อการประเมินบทความที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อผู้แต่ง และผู้อ่าน

3.4 กำกับดูแลคุณภาพวารสารวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

3.5 ประชุมตัดสินผลการพิจารณาบทความที่มีหลักฐานโต้แย้งผลการประเมิน ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ

บทบาทหน้าที่ผู้ประเมิน (Reviewers)

1. พิจารณาระยะเวลาในการประเมิน และเลือกประเมินบทความที่ตรงตามสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาของบทความนั้น โดยละเว้นและหลีกเลี่ยงการดำเนินงานที่เป็นผลประโยชน์ทับซ้อน

2. ประเมินคุณภาพของบทความวิชาการและบทความวิจัยตามหลักทางวิชาการ และมุ่งพัฒนาคุณภาพวารสารวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

3. ประเมินบทความและนำเสนอผลการประเมินตามระยะเวลาที่กำหนด พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อผู้แต่ง และผู้อ่าน

4. สรุปผลการประเมินคุณภาพบทความ ได้แก่ 1) ยอมรับการตีพิมพ์บทความ 2) ขอให้มีการแก้ไข 3) ส่งใหม่เพื่อประเมินอีกครั้ง และ 4) ปฏิเสธการรับตีพิมพ์บทความ

บทบาทหน้าที่ผู้แต่ง (Authors)

1. พิจารณาประเภทของบทความ ขอบเขตของวารสาร และรูปแบบการเขียนบทความ ให้ครบถ้วนตรวจสอบเนื้อหาของบทความที่เขียนขึ้นว่าเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาเบื้องต้นของวารสารหรือไม่

2. หากประสงค์จะส่งบทความ บทความนั้นจะต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาจากวารสารหรืองานประชุมวิชาการอื่น และไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น บทคัดย่อ ผลการวิจัย หรือบทความฉบับเต็มในวารสารหรือเอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ

3. ผู้แต่งจะต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) หรือคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism)

4. การจัดส่งบทความจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานของวารสาร หากสงสัยในการดำเนินงานของวารสารให้ติดต่อสอบถามงานวารสารก่อนทำการจัดส่งผ่านระบบ ThaiJo

5. ผู้แต่งสามารถโต้แย้งการตัดสินผลการพิจารณาบทความได้ โดยต้องมีหลักฐานที่ชัดเจน ประกอบการอธิบายต่อบรรณาธิการเพื่อพิจารณาตัดสินผลการพิจารณาบทความอีกครั้ง

6. ผู้แต่งจะต้องติดตามบทความผ่านระบบ ThaiJo จนสิ้นสุดกระบวนการของวารสาร

บทบาทหน้าที่ผู้อ่าน (Readers)

1. ผู้อ่านสามารถอ่านบทความโดยดาวน์โหลดบทความวิจัย บทความวิชาการ ฉบับเต็มได้ผ่านระบบ ThaiJo

2. หากมีข้อสงสัยในส่วนใดส่วนหนึ่งของบทความในวารสารไปใช้ประโยชน์ ขอให้ผู้อ่านทำการอ้างอิงข้อมูลของบทความให้ครบถ้วน

3. หากผู้อ่านพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น (Plagiarism) หรือคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) ปรากฏในบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล ขอให้แจ้งทีมงานวารสารเพื่อจัดการตรวจสอบอีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของวงการวิชาการและเป็นการพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การประเมินคุณภาพของบทความ

1. บทความที่ส่งเข้ามาจะได้รับการประเมินคุณภาพของผลงานทางวิชาการ โดยผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ซึ่งพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนบทความ ผู้ประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double Blind Review)

2. ระยะเวลาในการประเมินคุณภาพของบทความเป็นไปตามขั้นตอนการทำงานของวารสาร

3. การตัดสินผลการพิจารณาคุณภาพของบทความจากผลการประเมิน ดังนี้ 1. การรับตีพิมพ์ (Accepted) ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกระบวนการประเมินคุณภาพของบทความ โดยประเมินจากผู้ประเมิน 3 ท่าน และต้องผ่านอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน และ 2. การปฏิเสธ (Rejected) จะต้องเป็นผู้ประเมินปฏิเสธการตีพิมพ์อย่างน้อย 2 ท่าน และแจ้งผู้แต่งพร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์

4. สามารถโต้แย้งการตัดสินผลการพิจารณาคุณภาพบทความได้ โดยต้องมีหลักฐานโต้แย้งที่ชัดเจน เพื่อใช้ประกอบการอธิบายต่อบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการ และสามารถเปลี่ยนผลการพิจารณาคุณภาพของบทความได้หากหลักฐานที่โต้แย้งนั้นมีความชัดเจนและผ่านการเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ ทั้งนี้การตัดสินของกองบรรณาธิการถือเป็นที่สุด

หมายเหตุ: แปลและปรับปรุงข้อมูลจาก Committee on Publication Ethics (<https://publicationethics.org>) และศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (<https://tci-thailand.org>)

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]
[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1] ^{1*} [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2] ² และ [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3] ³
[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1] ^{1*}, [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2] ² and [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3] ³

[ที่อยู่ภาษาไทยผู้เขียนคนที่1] ^{1*}
[ที่อยู่ภาษาไทยผู้เขียนคนที่2] ²
[ที่อยู่ภาษาไทยผู้เขียนคนที่3] ³
[ที่อยู่ภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1] ^{1*}
[ที่อยู่ภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2] ²
[ที่อยู่ภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3] ³

*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เนื้อเรื่อง ส่วนที่ 1 ที่มีหัวข้อเกี่ยวข้องกับการปูพื้นฐานเรื่องที่จะกล่าวถึง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[ดับเบิลคลิกเพื่อเพิ่มกรอบรูปภาพ]

ภาพที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เนื้อเรื่อง ส่วนที่ 2 ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล วิพากษ์ วิจัย การเพิ่มประเด็นโต้แย้ง จะต้องเป็นไปตามหลักการ ทฤษฎี และมีหลักฐานอ้างอิงตามหลักวิชาการ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เนื้อเรื่อง ส่วนที่ 3 ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทสรุป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

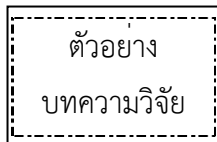
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[ชื่อเรื่องภาษาไทย]
[ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ]

[ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่1] ^{1*} [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่2] ² และ [ชื่อภาษาไทยผู้เขียนคนที่3] ³
[ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1] ^{1*}, [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2] ² and [ชื่อภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3] ³

[ที่อยู่ภาษาไทยผู้เขียนคนที่1] ^{1*}
[ที่อยู่ภาษาไทยผู้เขียนคนที่2] ²
[ที่อยู่ภาษาไทยผู้เขียนคนที่3] ³
[ที่อยู่ภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่1] ^{1*}
[ที่อยู่ภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่2] ²
[ที่อยู่ภาษาอังกฤษผู้เขียนคนที่3] ³

*Corresponding author, e-mail: [ใส่อีเมลผู้เขียนหลัก]

บทคัดย่อ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

คำสำคัญ: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Abstract

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

Keywords: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด], [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

บทนำ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

การทบทวนวรรณกรรม

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กรอบแนวคิดในการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[ดับเบิลคลิกเพื่อเพิ่มกรอบรูปภาพ]

ภาพที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

วิธีการดำเนินการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ผลการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ตารางที่ 1 [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]
[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]	[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ที่มา: [คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด] (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

2. อภิปรายผล

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

เอกสารอ้างอิง

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

[คลิกที่นี่เพื่อพิมพ์รายละเอียด]

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

แบบฟอร์มส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (กรุณาส่งมาพร้อมกับบทความ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้อมูลทั่วไป

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
ที่อยู่ติดต่อ เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์มือถือ..... email.....

2. ข้อมูลบทความ

ลักษณะของบทความ ☐ วิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ สังกัด/สถานศึกษา
ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
(ลายเซ็นอาจารย์ที่ปรึกษา)ลงวันที่

ประเภท ☐ บทความวิชาการ (Academic Article) ☐ บทความวิจัย (Research Article)

ภาษาของบทความ ☐ ภาษาไทย ☐ ภาษาอังกฤษ

ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ)

.....

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

Keywords (ภาษาอังกฤษ)

3. คำรับรอง

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า

1. บทความนี้เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความจริง
2. บทความนี้ไม่เคยลงพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นหรือในงานประชุมวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นบทความคัดย่อ หรือฉบับเต็ม
3. ในกรณีที่บทความนี้เป็นวิทยานิพนธ์/การค้นคว้าอิสระ หรือผลงานระดับบัณฑิตศึกษา ได้รับการอนุญาตจากอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นเป็นเรียบร้อยแล้ว
4. ข้าพเจ้าได้รับทราบและจะดำเนินงานตามกรอบจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้า และข้าพเจ้ายอมรับข้อกำหนดและนโยบายการพิจารณาตีพิมพ์บทความของวารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูลเรียบร้อยแล้ว

ลงนาม.....

(.....)

...../...../.....

ผู้ส่งบทความ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล (Arts and Culture Journal of the Lower Moon River) เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นโดยสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ รับผิดชอบเผยแพร่ผลงานทางวิชาการจำนวน 2 ประเภทบทความ ได้แก่ บทความวิชาการ และบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งวารสารมีวาระออกปีละ 3 ฉบับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 เป็นต้นไป ได้แก่ ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม และฉบับที่ 3 ประจำเดือน กันยายน – ธันวาคม สำหรับขอบเขตของวารสาร ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น สหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาและบูรณาการศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์และสืบสาน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม

บทความที่ส่งเข้ามาจะได้รับการประเมินคุณภาพของผลงานทางวิชาการ โดยผู้ประเมินซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน ซึ่งพิจารณาแบบปกปิดรายชื่อทั้งผู้เขียนบทความ ผู้ประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้อง (Double Blind Review) ทั้งนี้วารสารจะดำเนินงานตามกรอบจริยธรรมการตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด

1. การพิจารณาเบื้องต้น

ในการพิจารณาบทความเบื้องต้น ทางวารสารจะพิจารณาประเภทของบทความ ขอบเขตของวารสาร และรูปแบบการเขียนบทความ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประเภทของบทความ วารสารรับพิจารณาประเภทผลงานทางวิชาการ ดังนี้

1) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความทางวิชาการที่มีเนื้อหาสาระทางวิชาการถูกต้อง มีแนวคิดและการนำเสนอที่ชัดเจนเป็นประโยชน์ต่องานวิชาการเพื่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ ประกอบด้วย บทความย่อยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทนำ เนื้อเรื่อง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ที่มีหัวข้อเกี่ยวข้องกับ การปูพื้นฐานเรื่องที่จะกล่าวถึง ส่วนที่ 2 ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล วิพากษ์ วิจัย การเพิ่ม ประเด็นโต้แย้ง จะต้องเป็นไปตามหลักการ ทฤษฎี และมีหลักฐานอ้างอิงตามหลักวิชาการ ส่วนที่ 3 ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ บทสรุป กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง

2) บทความวิจัย (Research Article) เป็นงานวิจัยที่มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหา และผลงานวิจัยพบองค์ความรู้ใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือนำไปใช้ประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่ได้ ประกอบด้วย บทความย่อยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม กรอบแนวคิดในการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง

1.2 ขอบเขตของวารสาร วารสารรับพิจารณาสาขาของบทความตามขอบเขตของวารสาร ดังนี้

1) ด้านศิลปวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น บทความมีรายละเอียดดังนี้ ศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย ดนตรี ประวัติศาสตร์และปรัชญาวิทยาศาสตร์ ทศนศิลป์และศิลปะการแสดง ภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลปะทั่วไป มนุษยศาสตร์ ศาสนศึกษา แหล่งเรียนรู้ อันเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล สถานที่ และประสบการณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นความรู้ เทคนิคและวิธีการของชาวบ้านที่คิดขึ้นเองเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ประกอบด้วยภูมิปัญญา ด้าน

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ศาสนา ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านศิลปกรรมและโบราณคดี ด้านดนตรีและสุนทรียศาสตร์ ด้านชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ

2) **ด้านสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** บทความมีการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีการบูรณาการศาสตร์เพื่อยกระดับคุณภาพวิถีชีวิตของชุมชน เมือง สังคม ประเทศชาติ และสากล

3) **ด้านการศึกษาและบูรณาการศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์และสืบสาน** บทความมุ่งเน้นการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ หลักสูตร พื้นที่ทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์และสืบสาน ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ความเป็นไทย แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) **ด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรม** บทความเป็นการยกระดับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเป็นฐาน มีกระบวนการสืบทอดและมุ่งเน้นการสื่อความหมาย ถ่ายทอดเรื่องราว ทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ และความเชื่อ ผ่านสินค้า บริการทางวัฒนธรรม จนเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพื้นที่และเกิดรายได้

1.3 **รูปแบบการเขียนบทความ** วารสารรับพิจารณาเฉพาะบทความที่เขียนตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

2. รูปแบบการเขียนบทความ

2.1 การตั้งคำนำกระดาษและตัวอักษรที่พิมพ์

กำหนดการตั้งคำกระดาษเป็น A4 ตัวอักษรที่พิมพ์ให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 พอยต์ สีดำ แบบเดียวกันตลอดทั้งบทความ ยกเว้นชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ใช้ตัวอักษร ขนาด 16 พอยต์ หรือในบางกรณีการจัดพิมพ์ในตารางหรือรูปที่มีความจำเป็นต้องใช้ตัวอักษรขนาดเล็กลงเพื่อให้อยู่ในกรอบของการวางรูปกระดาษก็สามารถทำได้ หรือมีความจำเป็นต้องใช้สัญลักษณ์หรือตัวพิมพ์พิเศษจากคอมพิวเตอร์ก็สามารถทำได้

2.2 ระยะห่างของขอบกระดาษ

การตั้งระยะของการพิมพ์ให้เว้นขอบกระดาษ ดังนี้

1. ห่างจากขอบกระดาษด้านบน ระยะห่าง 3.50 ซม.
2. ห่างจากขอบกระดาษด้านซ้ายมือ ระยะห่าง 3.50 ซม.
3. ห่างจากขอบกระดาษด้านขวามือ ระยะห่าง 2.50 ซม.
4. ห่างจากขอบกระดาษด้านล่าง ระยะห่าง 2.50 ซม.
5. ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1.0

2.3 การย่อหน้า

ให้เว้นระยะจากด้านซ้ายมือ 1 แท็บ (Tab) ให้เริ่มต้นที่ระยะ 1.50 ซม. แท็บต่อไป เพิ่มขึ้นอีกแท็บละ 0.50 ซม. เช่น 2.00, 2.50, 3.00, 3.50 เป็นต้น

2.4 จำนวนหน้าของบทความ

จำนวนหน้า 6 – 16 หน้า (รวมตาราง กราฟ และรูปภาพ)

2.5 เนื้อหาของบทความวิชาการ ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง (Title) พิมพ์ทั้งชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author) ให้พิมพ์ทั้งชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทุกคน โดยผู้เขียนหลักจะต้องใส่เครื่องหมาย * ไว้ท้ายชื่อผู้เขียนหลัก เช่น วิจิตร โพธิสาร^{1*} เป็นต้น

3. ที่อยู่ (Address) ให้พิมพ์สังกัดและที่อยู่ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา หรืออาจารย์ให้ระบุ สาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่

4. อีเมล ให้พิมพ์อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานบทความ หลังข้อความ *Corresponding author, e-mail:

5. บทคัดย่อ (Abstract) ให้พิมพ์บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเนื้อหาทั้งสองภาษาจะต้องสอดคล้องกัน และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ จำนวนคำที่ปรากฏจะต้องไม่เกิน 400 คำ

6. คำสำคัญ (Keywords) จำนวน 3 – 5 คำ ให้พิมพ์คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

7. บทนำ (Introduction) เป็นการเขียนจุดให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องดังกล่าว ความสำคัญของเรื่อง หรืออาจยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจ หรืออาจกล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน บทนำสามารถกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเขียน รวมทั้งขอบเขตเนื้อหาของบทความเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพรวมของบทความ

8. เนื้อเรื่อง (Body) ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการปูพื้นฐานเรื่องที่จะกล่าวถึง ส่วนที่ 2 ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การใช้เหตุผล วิพากษ์ วิวิจารณ์ การเพิ่มประเด็นโต้แย้ง จะต้องเป็นไปตามหลักการ ทฤษฎี และมีหลักฐานอ้างอิงตามหลักวิชาการ ส่วนที่ 3 ที่มีหัวข้อเกี่ยวกับการนำเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ทั้งนี้จะต้องจัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสม มีความต่อเนื่องและทำให้อ่านเข้าใจง่าย สามารถใช้ภาพตาราง หรือแผนภูมิ สำหรับสื่อความเข้าใจไปยังผู้อ่านได้ง่ายขึ้น และภาษาที่ใช้ในการเขียนจะต้องถูกต้องตามหลักวิชาการ

9. บทสรุป (Conclusion) มีการสรุปประเด็นสำคัญของบทความจากหัวข้อที่นำเสนอ โดยนำมาเขียนเชื่อมโยงและรวมกันไว้ท้ายบท อาจกล่าวสรุปเนื้อหาว่ามีความสำคัญอย่างไร และสามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง ทั้งนี้อาจเพิ่มประเด็นคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านได้แสวงหาความรู้ต่อไป

10. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) เป็นการกล่าวถึงทุนที่สนับสนุนการดำเนินงานจนนำไปสู่การเขียนบทความวิชาการ โดยระบุ ชื่อทุน ชื่อหน่วยงานหรือผู้ให้ทุน และงบประมาณที่ได้รับ ซึ่งหากไม่มีทุนสนับสนุนก็ไม่ต้องระบุ

11. เอกสารอ้างอิง (References) ให้ใช้ระบบอ้างอิงตามระบบนามปี (Name and Year System) โดยยึดรูปแบบของ APA (American Psychological Association)

2.6 เนื้อหาของบทความวิจัย ประกอบด้วย

1. ชื่อเรื่อง (Title) พิมพ์ทั้งชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2. ชื่อผู้เขียน (Author) ให้พิมพ์ทั้งชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทุกคน โดยผู้เขียนหลักจะต้องใส่เครื่องหมาย * ไว้ท้ายชื่อผู้เขียนหลัก เช่น วิจิตรา โพธิสาร^{*} เป็นต้น

3. ที่อยู่ (Address) ให้พิมพ์สังกัดและที่อยู่ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หากเป็นนักศึกษา หรืออาจารย์ให้ระบุ สาขาวิชา คณะ และมหาวิทยาลัยที่ตนสังกัดอยู่

4. อีเมล ให้พิมพ์อีเมลของผู้เขียนหลักหรือผู้ประสานงานบทความ หลังข้อความ *Corresponding author, e-mail:

5. บทคัดย่อ (Abstract) ให้พิมพ์บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเนื้อหาทั้งสองภาษาจะต้องสอดคล้องกัน และถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ จำนวนคำที่ปรากฏจะต้องไม่เกิน 400 คำ

6. คำสำคัญ (Keywords) จำนวน 3 – 5 คำ ให้พิมพ์คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

7. บทนำ (Introduction) เป็นการเขียนถึงที่มาและความสำคัญของเรื่องและเหตุผลที่ศึกษาเรื่องนั้น แสดงให้เห็นว่าปัญหาหรือหัวข้อวิจัยนั้นมีคุณค่าควรแก่การศึกษาและค้นคว้าหาคำตอบ มีการกล่าวอ้างอิงถึงงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เห็นถึงความสำคัญ วิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหา ผลการศึกษาค้นคว้าหรือข้อค้นพบ เป็นต้น

8. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives) เป็นการกล่าวถึงความมุ่งหมายของการวิจัยว่าต้องการศึกษาอะไร วัตถุประสงค์ของการวิจัยควรสอดคล้องกับชื่อเรื่อง และหากมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากกว่าหนึ่งข้อให้เขียนแยกเป็นข้อ ๆ เรียงลำดับของการดำเนินงานวิจัย

9. การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) เป็นการค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการจะศึกษา ซึ่งงานที่นำมาอ้างอิงจะต้องมีความทันสมัยและตีพิมพ์เผยแพร่ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี ยกเว้นทฤษฎีดั้งเดิมหรือเนื้อหาประเด็นที่มีความจำเป็นตามบริบทเดิมตามศาสตร์สาขานั้น ๆ ที่สามารถอ้างอิงเกิน 10 ปีได้ นอกจากนี้ควรมีการสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมจนนำไปสู่การเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้สำหรับการกำหนดกรอบในการวิจัยสู่การอภิปรายผลการวิจัยต่อไป

10. กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) (ถ้ามี) เป็นการกำหนดกรอบความคิดและเชื่อมโยงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่แสดงให้เห็นถึงตัวแปรหรือขอบเขตของงานวิจัย

11. วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Methodology) อธิบายถึงวิธีดำเนินการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยกล่าวถึงลักษณะของประชากรที่สนใจจะศึกษา มีแหล่งที่มาของข้อมูลประชากรที่ชัดเจนว่าใครเป็นประชากร จำนวนเท่าไร หากมีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ให้กำหนดวิธีการเลือกที่เหมาะสม และวิธีการหาขนาดของกลุ่มอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่ดี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ให้อธิบายเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ครบถ้วน หากงานวิจัยเป็นแบบผสมผสานทั้งงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ให้แยกอธิบายว่างานวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือใดและงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้เครื่องมือใด การอธิบายให้ระบุการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ เช่น การหาความเที่ยงตรง (Validity) การหาความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ให้อธิบายวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มา หากมีการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ให้ระบุเลขที่คำขอจริยธรรม และขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครให้ครบถ้วน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเชิงปริมาณให้กล่าวถึงสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เจาะลึกหรือข้อตกลงเบื้องต้นในการเลือกใช้สถิติดังกล่าว รวมถึงวิธีการแปรผล หรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพให้ระบุวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพให้เหมาะสม

12. ผลการวิจัย (Result) ให้เขียนรายงานผลการวิจัยให้สอดคล้องและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเขียนอธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย และถูกต้องตามหลักวิชาการ หากมีภาพ ตาราง หรือแผนภูมิ ให้อธิบายผลที่เกิดขึ้นได้ภาพ ตาราง หรือแผนภูมิ ให้ครบถ้วน

13. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion) เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย และมีการอภิปรายผลที่เกิดขึ้น โดยเขียนขยายองค์ความรู้ที่ได้จากการสรุปผลให้ชัดเจนขึ้น มีการแสดงเหตุผลและอ้างอิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการวิจารณ์อย่างมีเหตุผลและน่าเชื่อถือตามหลักวิชาการ

14. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) เป็นการให้ข้อเสนอแนะที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัย หรือข้อค้นพบจากการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ เป็นการเขียนเสนอแนะวิธีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือประยุกต์ในด้านต่าง ๆ ได้อย่างไร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป เป็นการเขียนเพื่อขยายขอบเขตการวิจัยหรือต่อยอดงานวิจัย จากผลการวิจัยที่ได้ โดยขยายครอบคลุมปัญหาของการวิจัยให้กว้างขึ้น

15. กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (Acknowledgement) เป็นการกล่าวถึงทุนที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัย ให้ระบุชื่อทุน หรือชื่อหน่วยงานผู้ให้ทุน ปีงบประมาณที่ได้รับ อย่างไรก็ตามหากไม่มีทุนสนับสนุนงานวิจัยก็ไม่ต้องระบุ

16. เอกสารอ้างอิง (References) ให้ใช้ระบบอ้างอิงตามระบบนามปี (Name and Year System) โดยยึดรูปแบบของ APA (American Psychological Association)

3. การเขียนเอกสารอ้างอิง

3.1 ประเภทการอ้างอิง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-Text Citation)

1.1 กำหนดรูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association)

1.2 เป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ซึ่งในการอ้างอิงเนื้อหาทุกอันจะต้องระบุเลขหน้าอ้างอิง ยกเว้นกรณีที่สืบค้นจากเว็บไซต์ที่ไม่มีเลขหน้า แต่หากในเว็บไซต์เป็นไฟล์ที่มีเลขหน้าให้ระบุเลขหน้าด้วย

1.3 กรณีที่ชื่อผู้แต่ง และปี พ.ศ. ที่แต่งเหมือนกัน การอ้างอิงในเอกสารให้เพิ่มอักษร ก ข ค ตามลำดับหลังปี พ.ศ. เช่น วิจิตรา โพธิสาร (2560ก : 12) วิจิตรา โพธิสาร (2560ข : 102) เป็นต้น

1.4 เอกสารและงานวิจัยที่นำมาอ้างอิงจะต้องมีความทันสมัย ซึ่งงานที่นำมาอ้างอิงจะต้องมีความทันสมัยและตีพิมพ์เผยแพร่ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี ยกเว้นทฤษฎีดั้งเดิม

2. การอ้างอิงท้ายบทความ (References)

2.1 กำหนดรูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association)

2.2 ให้ใส่เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยก่อน โดยเรียงลำดับตามตัวอักษรของชื่อผู้เขียน จากนั้นเป็นใส่อ้างอิงที่เป็นภาษาอังกฤษ และเรียงลำดับตามตัวอักษรของนามสกุลผู้เขียน

2.3 กรณีที่เอกสารอ้างอิงเป็นภาษาไทย แต่ชื่อผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษ ให้แปลงชื่อผู้แต่งจากภาษาอังกฤษให้เป็นภาษาไทยก่อน จากนั้นนำไปเรียงลำดับตามตัวอักษรที่เป็นภาษาไทย

2.4 การอ้างอิงบุคลากร จะต้องแยกหัวข้อออกมาเรียงลำดับต่างหาก และให้เรียงลำดับตามตัวอักษร เช่นเดียวกับข้อ 2.2

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่นำมาอ้างอิงจะต้องมีความทันสมัย โดยงานวิจัยที่นำมาอ้างอิงจะต้องตีพิมพ์เผยแพร่ย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี ยกเว้นเอกสาร ทฤษฎี หรือแนวคิดแบบดั้งเดิมที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่มาแล้วเกินกว่า 10 ปี แต่ยังมีอ้างอิงอยู่จนถึงปัจจุบันในบางสาขาวิชา เช่น พระไตรปิฎก หรือ พงศาวดาร เป็นต้น สามารถอ้างอิงได้

2.6 เอกสารอ้างอิงที่อยู่ในรูปแบบออนไลน์จะต้องมีลิงค์ (URL) และสามารถเข้าถึงได้ผ่านอินเทอร์เน็ต

3.2 รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association)

วารสารกำหนดรูปแบบการอ้างอิงแบบ APA ตามประเภทของเอกสารและแหล่งที่มาที่แตกต่างกัน ได้แก่ วารสาร หนังสือ เอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ รายงานการวิจัย รายงานผลดำเนินงาน เว็บไซต์ วิทยานิพนธ์ บทสัมภาษณ์ ภาพถ่าย เป็นต้น

4. ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงในเนื้อหา (In-Text Citation)

4.1 กรณีที่ผู้แต่งมี 1 คน

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	วิจิตรา โพธิสาร (2564 : 102) กล่าวว่า	 (วิจิตรา โพธิสาร, 2564 : 102)
ภาษาอังกฤษ	Potisarn (2021 : 102) รายงานว่า	 (Potisarn, 2021 : 102)

4.2 กรณีที่ผู้แต่งมี 2 คน

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	พิรวัส อินทรี และ วิจิตรา โพธิสาร (2564 : 102) กล่าวว่า	 (พิรวัส อินทรี และ วิจิตรา โพธิสาร, 2564 : 102)
ภาษาอังกฤษ	Intawee and Potisarn (2021 : 102) said that	 (Intawee and Potisarn, 2021 : 102)

4.3 กรณีที่ผู้แต่งตั้งแต่ 3 คน ขึ้นไป

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	พิรวัส อินทรี และคณะ (2564 : 102) กล่าวว่า	 (พิรวัส อินทรี และคณะ, 2564 : 102)
ภาษาอังกฤษ	Intawee et al. (2021 : 102) said that	 (Intawee et al., 2021 : 102)

4.4 กรณีสัมภาษณ์ ให้ระบุนามสมมติของผู้ถูกสัมภาษณ์

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	ช่างทอผ้าไหมทอมือ ก (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564) กล่าวว่า ลวดลายและสีบนผ้าในชุมชนจังหวัดสุรินทร์ มีหลากหลาย เช่น ผ้ามัดหมี่ จะมีลายดั้งเดิมของผ้ามัดหมี่ชั้นลาย คือ ลายโฮล ต่อมาได้มีการประยุกต์เป็นลายกระถางดอกไม้ และลายดอกพิกุล	ลวดลายและสีบนผ้าในชุมชนจังหวัดสุรินทร์ มีหลากหลาย เช่น ผ้ามัดหมี่ จะมีลายดั้งเดิมของผ้ามัดหมี่ชั้นลาย คือ ลายโฮล ต่อมาได้มีการประยุกต์เป็นลายกระถางดอกไม้ และลายดอกพิกุล (ช่างทอผ้าไหมทอมือ ก, สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564)

4.5 กรณีหน่วยงานเป็นผู้แต่ง ให้ระบุชื่อหน่วยงาน

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (2564 : 102) กล่าวว่า	 (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2564 : 102)
ภาษาอังกฤษ	Surindra Rajabhat University (2021 : 102) said that	 (Surindra Rajabhat University, 2021 : 102)

4.6 กรณีไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใช้อักษรย่อ ม.ป.ป. หรือ n.d.

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	วิจิตรา โพธิสาร และคณะ (ม.ป.ป. : 102) กล่าวว่า	 (วิจิตรา โพธิสาร และคณะ, ม.ป.ป. : 102)
ภาษาอังกฤษ	Potisarn et al. (n.d. : 102) said that	 (Potisarn et al., n.d. : 102)

4.7 กรณีมีแหล่งอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใส่รายการอ้างอิงทั้งหมด และใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;)
คั่นระหว่างแหล่งอ้างอิง ให้เรียงปีที่พิมพ์ก่อนไปหลังตามลำดับ หากเป็นปีเดียวกันให้เรียงลำดับตามตัวอักษร

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	- ไม่นิยมใส่หน้าประโยค -	 (พีรวัส อินทวิ, 2560 : 42; วิจิตรา โพธิสาร และคณะ, 2564 : 104; มหาวิทยาลัยราชภัฏ สุรินทร์, 2562 : 64)
ภาษาอังกฤษ	- ไม่นิยมใส่หน้าประโยค -	 (Intawee, 2017 : 42; Potisarn et al., 2021 : 104; Surindra Rajabhat University, 2019 : 64)

4.8 กรณีอ้างถึงแหล่งอ้างอิงอื่นต่อเนื่องกันโดยใช้ชื่อผู้แต่งเอกสารปฐมภูมินำชื่อผู้แต่งเอกสารทุติยภูมิ

	กรณีอ้างอิงหน้าประโยค	กรณีอ้างอิงท้ายประโยค
ภาษาไทย	- ไม่นิยมใส่หน้าประโยค -	 (Jokilehto, 2018 : 70 อ้างถึงใน วิจิตรา โพธิสาร, 2563 : 56)
ภาษาอังกฤษ	- ไม่นิยมใส่หน้าประโยค -	 (Jokilehto, 2018 : 70 quoted in Potisarn, 2020 : 56)

5. ตัวอย่างการเขียนอ้างอิงท้ายบทความ (References)

5.1 การเขียนชื่อผู้แต่ง

กรณีผู้เขียน	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ
1 คน	วิจิตรา โพธิสาร. (2564).....	Potisarn, W. (2021).....
2 คน	พิรวัส อินทวิ และ วิจิตรา โพธิสาร. (2564).....	Intawee, P. and Potisarn, W. (2021).....
3 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 6 คน	พิรวัส อินทวิ, วิจิตรา โพธิสาร, วณมพร พาหะ นิชัย, ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สยาม ระโส. (2564).....	Intawee, P., Potisarn, W., Pahanich, W., Sanitsanthia, C., Raso, S. (2021).....
เกิน 6 คน ให้ใส่ให้ครบ ทั้ง 6 คน และคนที่ 7 เป็นต้นไปให้ ใส่ และคณะ หรือ et al.	พิรวัส อินทวิ, วิจิตรา โพธิสาร, วณมพร พาหะ นิชัย, ชัชวาล สนิทสันเทียะ, สยาม ระโส, อนุชา ถือสมบัติ, และคณะ. (2564).....	Intawee, P., Potisarn, W., Pahanich, W., Sanitsanthia, C., Raso, S., Thuesombat, A., et al. (2021).....

5.2 การอ้างอิงจากวารสาร

หากมีเลข DOI ให้ระบุด้วย

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสารหรือนิตยสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้า. DOI.
ภาษาไทย	ธิดิ ปัญญาอินทร์. (2558). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางดนตรี เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล, 10(2), 19 – 29. https://doi.org/10.0000/xxx0000000 .
ภาษาอังกฤษ	Panyain, T. (2015). The Development Learning Management Process by Using Folk- Wisdom in Music to Improve Lifelong Learning Skill. Arts and Culture Journal of the Lower Moon River , 10(2), 19 – 29. https://doi.org/10.0000/xxx0000000 .

5.3 อ้างอิงจากหนังสือ

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (พิมพ์ครั้งที่). เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์. จำนวนหน้า.
ภาษาไทย	บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 228 หน้า.
ภาษาอังกฤษ	Deepak, C. and Sodhi, N. (2015). Research Methodology : Concepts and Cases. (2 nd Edition). India : Vikas Publishing House. 820 Pages.

5.4 อ้างอิงจากหนังสือที่รวบรวมบทความที่มีผู้แต่งที่หลากหลาย

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อหนังสือที่รวบรวม, ชื่อบรรณาธิการ, บรรณาธิการ. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์. เลขหน้า.
ภาษาไทย	รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2552). โลกาภิวัตน์ : นโยบายภิวัตน์. ใน ชุดความรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะด้านการพัฒนา โลกาภิวัตน์ ท้องถิ่นภิวัตน์ นโยบายภิวัตน์?, ยุวดี คาดการณ์ ไกล, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : แปลน พรินตติ้ง. 23 - 39.
ภาษาอังกฤษ	Stair M. and Galpin M. (2010). Positive Engagement : From Employee Engagement to Workplace Happiness. In Oxford Handbook of Positive Psychology and Work , Linley, P. A., Harrington, S., Garcea N., Editor. New York : Oxford University Press. 155 – 172.

5.5 อ้างอิงจากรายงานผลดำเนินงาน หรือคู่มือ

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงาน. เมืองที่พิมพ์ : ชื่อหน่วยงาน.
ภาษาไทย	วิจิตรา โพธิสาร. (2564). รายงานสรุปโครงการสำรวจความพึงพอใจผู้มาใช้บริการพิพิธภัณฑ์ผ้าโบราณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
ภาษาอังกฤษ	Plaengdee, N. and Thuesombat, A. (2015). Satisfaction Survey Report of Visitors to the Museum of Ancient Textiles at Surin Rajabhat University. Surin : Surindra Rajabhat University.

5.6 อ้างอิงจากเอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อการประชุม, วัน เดือน ปี ที่จัด. หน้า. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.
ภาษาไทย	พระชาติรี ชุมภู, วิจิตรา โพธิสาร, สุริย์ฉาย สุกันธรัตน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าวัดอิสานของพุทธศาสนิกชน จังหวัดบุรีรัมย์. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ “ราชมงคลสุรินทร์ ครั้งที่ 12”, 16 – 17 กันยายน 2564. 744 – 754. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.
ภาษาอังกฤษ	Potisarn, W. and Potisarn, N. (2013). Developing Multimedia for Hearing-Impaired Children in Reum An-re, a Famous Folk Dancing of Surin Province. In Proceeding of the First International Conference on Innovation in Education , May 13 th - 15 th , 2013. 284 – 292. Nakhon Pathom : Mahidol University.

5.7 อ้างอิงจากรายงานการวิจัย

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. รายงานการวิจัย. เมืองที่พิมพ์ : ชื่อหน่วยงาน.
ภาษาไทย	วิจิตรา โพธิสาร. (2563). การเปรียบเทียบการสอนแบบบนลงล่างและแบบล่างขึ้นบนด้วยการจัดการเรียนรู้บนเครือข่ายแบบกลุ่มเมฆที่ส่งเสริมทักษะการเขียนโปรแกรมบนเว็บสำหรับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. รายงานการวิจัย. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
ภาษาอังกฤษ	Potisarn, W. (2020). Comparing Top-down and Bottom-up Teaching Method via Cloud Based Learning Enhancing e-Commerce Web Coding Skill of Undergraduate Students . Research Report. Surin : Surindra Rajabhat University.

5.8 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ. ชื่อปริญญา. เมืองที่พิมพ์ : ชื่อมหาวิทยาลัย.
ภาษาไทย	สารภี วรรณตรง. (2551). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง. วิทยานิพนธ์. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์ . วิทยานิพนธ์/ การค้นคว้าอิสระ. ชื่อปริญญา. เมืองที่พิมพ์ : ชื่อมหาวิทยาลัย.
ภาษาอังกฤษ	Wantrong, S. (2018). The Development of Learning Resource Centers of Hand-Woven Textiles of Ethnic Groups in Mekong Sub-Region . Thesis. Doctorate Degree Program in Regional Development. Surin : Surindra Rajabhat University.

5.9 อ้างอิงจากเว็บไซต์

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก : ที่อยู่เว็บไซต์.
ภาษาไทย	สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน. (2558). คู่มือการดำเนินงานผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2564, จาก http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER091/GENERAL/DATA/0000/00000183.PDF .
ภาษาอังกฤษ	KOPP, C. M. (2021). Cross Culture [Online]. Retrieved January 19 th , 2022, from https://www.investopedia.com/terms/c/cross-culture.asp .

5.10 อ้างอิงจากภาพถ่าย วิดีโอ (ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบออนไลน์)

ภาพถ่าย (Photograph) วิดีโอ (Video)

รูปแบบ	ชื่อผู้สร้างสรรค์ผลงาน. (ปีที่สร้าง). ชื่อผลงาน [ภาพถ่าย/ วิดีโอ]. วัน เดือน ปี ที่สร้างผลงาน. เมืองที่สร้างผลงาน : ชื่อสถานที่.
ภาษาไทย	วิจิตรา โพธิสาร. (2564). ประตูทางเข้าปราสาทศีขรภูมิ [ภาพถ่าย]. 20 ธันวาคม 2564. สุรินทร์ : ปราสาทศีขรภูมิ.
ภาษาอังกฤษ	Potisarn, W. (2018). Surin International Folklore Festival Grand Opening [Video]. January 28 th , 2018. Surin : Surindra Rajabhat University.

5.11 อ้างอิงจากราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ	ราชกิจจานุเบกษา. (ปี). ชื่อกฎหมาย . เล่ม ตอนที่. หน้า/เลขหน้า. วัน เดือน ปี ที่ออกประกาศ.
ภาษาไทย	ราชกิจจานุเบกษา. (2565). กฎกระทรวงมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดม พ.ศ. 2565 . เล่มที่ 139 ตอนที่ 20 ก. 28 -31. 31 มีนาคม 2565.

5.12 อ้างอิงจากบทสัมภาษณ์

รูปแบบ	นามสมมติ (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชื่อผู้สัมภาษณ์ (ผู้สัมภาษณ์). ที่ สถานที่ที่สัมภาษณ์. เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2562.
ภาษาไทย	ช่างทอผ้าไหมทอมือ ก (ผู้ให้สัมภาษณ์). วิจิตรา โพธิสาร (ผู้สัมภาษณ์). ที่ บ้านเลขที่ 635 หมู่ 19 ตำบล นอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ สุรินทร์ 32000. เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2564.

6. การใส่ตารางและภาพประกอบ

6.1 การใส่ตาราง ใส่คำว่า “ตารางที่” พร้อมทั้งเลขกำกับตารางเป็นเลขอารบิก เช่น ตารางที่ 1 ตารางที่ 2 เป็นต้น วางอยู่ด้านบนของตารางให้ชิดขอบกระดาษด้านซ้ายมือ และอยู่ห่างจากเส้นบนของตาราง 1 บรรทัด หากมี “ที่มา” ให้ใส่ไว้ด้านล่างของตารางโดยไม่ต้องเว้นบรรทัด และพิมพ์ชิดขอบตารางด้านซ้าย ตามด้วยเครื่องหมายทวิภาค (:). จากนั้นใส่อ้างอิง ตัวอย่าง ดังตารางที่ 1 และหากตารางไม่สามารถใส่ในหน้าเดียวได้ ให้ขึ้นหัวตารางใหม่ แล้วตามด้วยคำว่า (ต่อ) เช่น ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตารางที่ 1 แหล่งชุมชนโบราณของจังหวัดสุรินทร์

แหล่งชุมชนโบราณ	อำเภอ
ทางตอนเหนือ	อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม และอำเภอรัตนบุรี
ทางตอนกลาง	อำเภอจอมพระ อำเภอเมือง อำเภอลำดวน อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอสำโรงทาบ
ทางตอนใต้	อำเภอสังขะ อำเภอปราสาท และอำเภอกาบเชิง

ที่มา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ (2563)

6.2 ภาพประกอบ

ใส่คำว่า “ภาพที่” พร้อมทั้งเลขกำกับภาพเป็นเลขอารบิก เช่น ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 เป็นต้น วางอยู่ด้านใต้ของภาพ จัดคำอธิบายไว้กึ่งกลาง และอยู่ห่างจากเส้นล่างของภาพ 1 บรรทัด จัดวางตำแหน่งของรูปภาพไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ ขนาดของภาพให้ความกว้างของภาพไม่ต่ำกว่า 13 ซม. และภาพต้องมีความคมชัด ตัวอย่างดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โลโก้สำนักศิลปะและวัฒนธรรม

7. การส่งบทความต้นฉบับ

1. ขอให้ผู้ส่งบทความเขียนบทความตามรูปแบบที่วารสารกำหนด โดยดาวน์โหลดเทมเพลต (template) ของวารสารและแบบฟอร์มส่งบทความ ได้ที่ <https://so07-mi.tci-thaijo.org/index.php/acj/index>
2. จัดทำไฟล์ต้นฉบับของบทความและจัดส่งผ่านระบบ ThaiJo
3. ไฟล์ที่จะส่งประกอบด้วย
 - 2.1 ไฟล์ต้นฉบับของบทความ จำนวน 1 ไฟล์
 - 2.2 ไฟล์แบบฟอร์มส่งบทความ จำนวน 1 ไฟล์

8. ค่าธรรมเนียมการลงตีพิมพ์

วารสารไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ในทุกขั้นตอนการทำงานของวารสาร

9. ช่องทางการติดต่อสื่อสาร

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อีเมล : acj.lmr@srnu.ac.th เว็บไซต์วารสาร: <https://so07-mi.tci-thaijo.org/index.php/acj>

เว็บไซต์สำนักศิลปะและวัฒนธรรม <https://culture.srnu.ac.th>

ที่อยู่ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

186 หมู่ 1 ถ.สุรินทร์-ปราสาท ต.นอกเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000

โทรศัพท์ 0 4451 5227

ขั้นตอนการทำงานของวารสารศิลปะและวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล

